

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA STAVEBNÍ

FACULTY OF CIVIL ENGINEERING

ÚSTAV ARCHITEKTURY

INSTITUTE OF ARCHITECTURE

**ANALÝZA OBČANSKÉ VYBAVENOSTI
SÍDLIŠTNÍCH VNITROBLOKŮ V BRATISLAVĚ**

AN ANALYSIS OF URBAN AMENITIES IN HOUSING ESTATE INNER COURTYARDS
IN BRATISLAVA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Tatiana Demovičová

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing. JAN TICHÝ

BRNO 2021

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ FAKULTA STAVEBNÍ

Studijní program	B3656 Městské inženýrství
Typ studijního programu	Bakalářský studijní program
Studijní obor	3647R025 Městské inženýrství
Pracoviště	Ústav architektury

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Student	Tatiana Demovičová
Název	Analýza občanské vybavenosti sídlištních vnitrobloků v Bratislavě
Vedoucí práce	Ing. Jan Tichý
Datum zadání	30. 11. 2020
Datum odevzdání	28. 5. 2021

V Brně dne 30. 11. 2020

---

doc. Ing. arch. Juraj Dulenčín, Ph.D.
Vedoucí ústavu

---

prof. Ing. Miroslav Bajer, CSc.
Děkan Fakulty stavební VUT

PODKLADY A LITERATURA

FRANTÁL, Bohumil. Prostorové chování: vzorce aktivit, mobilita a každodenní život ve městě. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-802-1057-562.

GOMES, Pedro. FACTORS OF GOOD PUBLIC SPACE USE. XIII Coloquio Ibérico de Geografia: Respuestas de la Geografía Ibérica a la crisis actual. Universidade de Santiago de Compostela, 2012, XIII(1), 608-618.

ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE. Principy a zásady urbanistické kompozice v příkladech. Praha, 2016.

JEHLÍK, Jan. Rukověť urbanismu: architektura poznávání a navrhování prostředí. Praha: Ausdruck Books, [2016]. ISBN 978-80-260-9558-3.

GEHL, Jan a Birgitte SVARRE. How to study public life. Washington: Island Press, [2013]. ISBN 978-161-0914-239.

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. Veřejné prostory v územně plánovacím prostoru. 1. Brno: Vysoké učení technické, Fakulta architektury, Ústav teorie urbanismu, 2003. ISBN 80-214-2505-9.

Územně plánovací podklady a územně plánovací dokumentace

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ

Úvod: stručný úvod do problematiky občanské vybavenosti a do problematiky sídlišť
Teoretická část: analýza vybrané sídlištní struktury v Bratislavě z hlediska historie, užších i širších vazeb a funkčního členění. Vybraná struktura bude popsána z hlediska motivů urbanistické kompozice. Dále bude práce obsahovat podrobnější popis problematiky občanské vybavenosti.

Analytická část: vybraná sídlištní struktura bude textově a graficky popsána se zaměřením na občanskou vybavenost. Jednak bude popsán fyzický stav, jednak bude práce obsahovat hodnocení na základě místních pozorování.

Závěr: Bude provedeno srovnání fyzického stavu s reálnými způsoby jeho užívání. Budou určeny problémy a hrozby existujícího stavu a navrženy rámcové úpravy pro jeho zlepšení. V diskuzi bude zhodnocena práce samotná, zejména naplnění jejich cílů a její rezervy.

STRUKTURA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

VŠKP vypracujte a rozčleňte podle dále uvedené struktury:

1. Textová část závěrečné práce zpracovaná podle platné Směrnice VUT "Úprava, odevzdávání a zveřejňování závěrečných prací" a platné Směrnice děkana "Úprava, odevzdávání a zveřejňování závěrečných prací na FAST VUT" (povinná součást závěrečné práce).
2. Přílohy textové části závěrečné práce zpracované podle platné Směrnice VUT "Úprava, odevzdávání, a zveřejňování závěrečných prací" a platné Směrnice děkana "Úprava, odevzdávání a zveřejňování závěrečných prací na FAST VUT" (nepovinná součást závěrečné práce v případě, že přílohy nejsou součástí textové části závěrečné práce, ale textovou část doplňují).

Ing. Jan Tichý
Vedoucí bakalářské práce

ABSTRAKT

Táto bakalárska práca sa zaoberá analýzou občianskej vybavenosti sídliskových vnútroblokov so zameraním na detské ihriská. Súčasťou práce je popis histórie výstavby bratislavských sídlisk, vrátane sídliska Trávniky, v ktorom sa analýza vykonávala. Toto sídlisko je v práci popísané ako zo všeobecného hľadiska, tak z hľadiska urbanistickej kompozície. V teoretickej časti sa popisuje problematika občianskej vybavenosti. Praktická časť práce obsahuje samotnú analýzu vnútroblokov, ich občiansku vybavenosť a využívanie, vybavenie a bezpečnosť detských ihrísk. Na záver boli zozbieraná dáta vyhodnotené pomocou SWOT analýzy, na základe ktorej boli identifikované najzávažnejšie problémy a boli navrhnuté úpravy a opatrenie pre ich zlepšenie.

KLÍČOVÁ SLOVA

občianska vybavenosť, detské ihrisko, sídlisko, vnútroblok, Bratislava, Trávniky

ABSTRACT

This bachelor thesis focuses on an analysis of urban amenities in inner courtyards of housing estates with a special focus on playgrounds. It includes a description of the history of housing estates in Bratislava and especially the Trávniky estate, which was further analysed. This estate is analysed from both a general perspective and urban composition. The theoretical part discusses the area of public amenities in general. The practical part includes a comprehensive analysis of selected courtyards with a focus on playgrounds and their user experience, amenities and security. Collected data were analysed and a simplified SWOT analysis created. For the most pressing issues, changes and possible improvements were proposed.

KEYWORDS

urban amenities, playground, housing estate, inner courtyard, Bratislava, Trávniky

BIBLIOGRAFICKÁ CITACE

Tatiana Demovičová *Analýza občanské vybavenosti sídlištních vnitrobloků v Bratislavě*.
Brno, 2021. 95 s., 14 s. příl. Bakalářská práce. Vysoké učení technické v Brně,
Fakulta stavební, Ústav architektury. Vedoucí práce Ing. Jan Tichý

PROHLÁŠENÍ O SHODĚ LISTINNÉ A ELEKTRONICKÉ FORMY ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

Prohlašuji, že elektronická forma odevzdané bakalářské práce s názvem *Analýza občanské vybavenosti sídlištních vnitrobloků v Bratislavě* je shodná s odevzdanou listinnou formou.

V Brně dne 28. 5. 2021

Tatiana Demovičová
autor práce

PROHLÁŠENÍ O PŮVODNOSTI ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem *Analýza občanské vybavenosti sídlištních vnitrobloků v Bratislavě* zpracoval(a) samostatně a že jsem uvedl(a) všechny použité informační zdroje.

V Brně dne 28. 5. 2021

Tatiana Demovičová
autor práce

Obsah

1	Úvod	9
2	Cieľ práce	10
3	Teoretická časť	11
3.1	Vývoj sídlisk v Bratislave	11
3.2	Občianska vybavenosť	14
3.2.1	Definícia	14
3.2.2	Delenie občianskej vybavenosti	17
3.2.3	Druhy a typy občianskej vybavenosti	19
3.3	Detské ihrisko	33
3.3.1	Definícia	33
3.3.2	História	33
3.3.3	Členenie detských ihrísk	34
3.3.4	Témy	34
3.3.5	Funkcie	34
3.3.6	Vybavenie - prvky/zariadenie	35
3.3.7	Materiály	38
3.3.8	Bezpečnosť ihrísk	39
4	Metodika práce	43
4.1	Analýza podkladov	43
4.2	Miestne šetrenie	43
4.3	Pozorovanie	43
4.4	Spracovanie výsledkov	44
5	Sídlisko Trávniky	45
5.1	Sídlisko Ružinov	45
5.2	História Ružinova	45
5.2.1	Trávniky	45
5.3	Urbanistická kompozícia sídliska Trávniky	46
5.4	Popis jednotlivých vnútroblokov	50
5.4.1	Nezábudková ulica	50
5.4.2	Rumančeková ulica	50
5.4.3	Muškatová ulica	50
5.4.4	Rezedová ulica	51
5.4.5	Šalviová ulica	53
5.4.6	Narcisová ulica	53
5.4.7	Astrová ulica	54
6	Praktická časť	57
6.1	Občianska vybavenosť na sídlisku Trávniky	57
6.1.1	Školstvo a výchova	57
6.1.2	Športové zariadenia a telovýchova	57
6.1.3	Zdravotnícke zariadenia	57

6.1.4	Zariadenia sociálnych služieb	57
6.1.5	Kultúrne zariadenia	58
6.1.6	Cestovný ruch	58
6.1.7	Služby a obchody	58
6.1.8	Verejné stravovanie	58
6.1.9	Detské ihriská	58
6.2	Pozorovanie	59
6.2.1	Úkon pozorovania	59
6.2.2	Nezábudková ulica	59
6.2.3	Rumančeková ulica	63
6.2.4	Muškatová ulica	66
6.2.5	Rezedová ulica	69
6.2.6	Šalviová ulica	71
6.2.7	Narcisová ulica	73
6.2.8	Astrová ulica	75
7	Hodnotenie	79
7.1	SWOT analýza a návrhy opatrení	79
7.1.1	Nezábudková ulica	79
7.1.2	Rumančeková ulica	80
7.1.3	Muškatová ulica	81
7.1.4	Rezedová ulica	82
7.1.5	Šalviová ulica	83
7.1.6	Narcisová ulica	84
7.1.7	Astrová ulica	85
8	Diskusia	86
9	Záver	87
10	Zoznam príloh	95

1 Úvod

Sídliská druhej polovice 20. storočia predstavujú predovšetkým v socialistických krajinách nezanedbateľnú časť bytového fondu. Ich dnešné problémy nespôsobuje len to, že väčšinou z finančných príčin neboli dostavané podľa plánov, ale aj zmeny v spoločnosti, ekonomike či majetkoprávných vzťahoch, ktoré menia požiadavky na život v sídliskách.

Tak ako na Slovensku, tak aj v Česku bol podľa architekta Pavla Krchňáka, autora brňenského sídliska Juliánov, problém dotiahnuť projekty výstavby sídlisk do konca a predať tak užívateľovi plnohodnotné životné prostredie, do ktorého spadajú zeleň, detské ihriská, celé spektrum služieb a obchodov a občianska vybavenosť ako taká. Dopĺňanie týchto funkčných zložiek sa vykonávalo v takzvaných akciách Z, ktoré vykonávalo zadarmo obyvateľstvo jednotlivých sídlisk.

Podľa vtedajšieho zastupujúceho hlavného architekta mesta Bratislavy Štefana Svetka (1926 - 2009) bol problém v prehnanej snahe mať čo najlacnejšiu výstavbu. Dôraz sa kládol na kvantitu a rýchlosť výstavby, pričom jej kvalita sa zanedbávala. Podľa jeho slov sa finančné prostriedky ušetrené pri výstavbe v krátkej dobe (do dvoch rokov) vynaložia na budúce opravy nového bytového fondu, čo nepovažuje za hospodárne.

Do základnej občianskej vybavenosti spadajú aj detské ihriská. Význam majú predovšetkým v sídlach mestského typu, v ktorých je oproti vidieckemu sídlu nedostatok priestranstiev a príležitostí na detskú hru a aktivity s tým spojené. Volné priestranstvá v mestách čoraz viac ubúdajú zahusťovaním zástavby, z kedysi voľných ulíc sa stávajú parkoviská pre automobily, ktoré stoja pozdĺž chodníkov a na každom voľnej ploche. Z ulíc, na ktorých bol kedysi pestrý verejný život, na ktorých sa voľne hrali deti, sa stali ulice, na ktorých vládnu automobily. Chodci a deti sú odsunutí do úzadia. Keďže sa ulica stala nebezpečnou pre deti a ich hru, bolo nutné im zabezpečiť ich vlastný priestor, dostatočne zabezpečený a oddelený od cestnej premávky, ktorým sa stali detské ihriská.

Detskými ihriskami nevznikli miesta len pre deti, ale aj pre ich rodičov, ktorí sa na ňom stretávajú s ostatnými rodičmi či priateľmi, a trávajú tam svoj voľný čas. Detské ihriská sa teda stali významným verejným priestorom, v ktorom sa zdržiavajú ľudia všetkých vekových kategórií, trávajú tam svoje voľné chvíle, rozprávajú sa, pozorujú deti alebo sa rovno zapájajú do ich hier.

2 Cieľ práce

Cieľom tejto bakalárskej práce je vykonať analýzu občianskej vybavenosti vybranej sídliskovej štruktúry vnútroblokov na bratislavskom sídlisku v mestskej časti Ružinov – Trávniky. Obsah analýzy bude obsahovať ako textovú, tak aj grafickú časť. Bude popísaný a graficky znázornený fyzický stav občianskej vybavenosti vnútroblokov so zameraním na vybavenie, využívanie a bezpečnosť detských ihrísk. z teoretických znalostí a pozorovaní na jednotlivých ihriskách bude vyhodnotený ich stav, bezpečnosť a ich využívanie. Na záver sa porovná fyzický stav s reálnymi spôsobmi využívania. Pomocou zjednodušenej SWOT analýzy sa určia slabé stránky a hrozby a navrhnú sa úpravy pre ich zlepšenie.

3 Teoretická časť

3.1 Vývoj sídlisk v Bratislave

Ako každé historické obdobie, aj socialistický režim sa nezameniteľne podpísal na dnešnom výzore Bratislavy. Väčšina ľudí si socializmus automaticky spája najmä s masovou výstavbou sídlisk tvorených panelovými obytnými domami. Hoci bola prefabrikovaná výstavba panelákov celoeurópskym fenoménom, ktorý pochádza z Francúzska a Holandska, najviac sa presadila práve v socialistických krajinách. Dôvodom bolo predovšetkým to, že vlastníctvo pôdy bolo v krajinách východného bloku v rukách štátu. Mohli si teda navrhovať a stavať sídliská podľa svojich predstáv a nemuseli pritom riešiť majetkové vyrovnania. Okrem iného sa v komunistických krajinách nebral ohľad na prípadnú kritiku výstavby a nemohlo sa o tom reálne diskutovať či navrhovať riešenia ako to bolo možné v slobodných spoločnostiach.[1][2]

Hoci sa prvé pokusy s typizáciou a prefabrikáciou bytových domov na Slovensku objavujú v prvej polovici 20. storočia, prvý obytný dom montovaný z panelov v rámci celého Československa s názvom *Montdom* postavili v Bratislave na jeseň v roku 1955. Postavili ho za tri mesiace na Kmetovom námestí použitím prefabrikovaných celostenových prvkov. Budova dodnes stojí, je obývaná a je technickou pamiatkou. Má 6 poschodí, na ktorých sa nachádza dokopy 36 bytov.[3][4]

Prvým uceleným obytným súborom, ktorý stojí v Bratislave, je sídlisko ľudovo nazývané *Februárka* na vtedajšej ulici Februárového víťazstva (dnešná Račianska ulica). Realizácia projektu architekta Štefana Svetka prebehla v rokoch 1958 až 1961. Toto sídlisko patrí aj v súčasnosti k jednému z najatraktívnejších sídlisk, a to vďaka integrácii do staršej mestskej zástavby, harmonickým rozložením hmoty budov rôznych výšok a dĺžok, začlenením budov občianskej vybavenosti do výstavby sídliska (čo u iných sídlisk častokrát chýbalo) a dotvorením prostredia umeleckými dielami.[5][6]

Tak ako *Februárka*, aj ostatná panelová výstavba sa najskôr začleňovala do stávajúcej mestskej zástavby, ako napríklad sídliská na Škultétyho a Kukučínovej ulici, či sídlisko Ružová dolina.

Postupom času začali nároky na rýchlosť a množstvo bytovej výstavby narastať. Bratislava v 60. rokoch zaznamenala prudký rozmach. Rozvoj priemyslu, organizácií hospodárskeho, kultúrneho a spoločenského života zapríčinil neustály nárast počtu obyvateľstva. Územie intravilánu mesta bolo už z hľadiska masovej výstavby vyčerpané a preto bolo nutné hľadať nové plochy a priestory pre hromadnú bytovú výstavbu.[7]

Prelomovým projektom komplexnej bytovej výstavby bola výstavba sídliska Ružinov (viď obrázok1) na nových plochách na okraji mesta, na ktorých bolo postavených skoro 15 000 bytov. Obytný obvod pozostáva zo štyroch obytných štvrtí:

Štrkovec (1960-1962), 4014 bytov,

Trávniky (1961-1963), 3616 bytov,

Ostredky (1963-1967), 3883 bytov,

Pošeň (1963-1968), 3169 bytov.[8]

Základom celého projektu bola snaha o dosiahnutie vysokého štandardu bývania. Za najdôležitejšie komponenty obytného prostredia považovali zeleň, vzdušnosť a slnko. Sídlisko postavili na voľnom rovinatom teréne, pričom jedna z jeho radiál je osou a hlavnou

triedou sídliska, po ktorej vedie električková trasa spájajúca sídlisko s centrom mesta vzdialeného 3,4 km (dnešná Ružinovská ulica). Sídlisko patrí k najlepšie napojeným na dopravu v meste. Zo severu, západu a juhu vymedzujú plochu sídliska štvorprúdové komunikácie celomestského významu (Rožňavská, Bajkalská, Prievozská) a z východnej strany ho lemuje diaľničný obchvat Bratislavy. Jednotlivé okrsky sú formované do voľných vnútroblokov alebo širokých riadkov, ktoré sú doplnené občianskou vybavenosťou miestneho významu (potraviný, ihriská, materské školy a pod.) v podobe samostatne stojacich budov. v každom okrsku prevažoval iný druh vyššej vybavenosti. Na Štrkovci to bol šport a rekreácia, na Trávníkoch zdravotníctvo, na Ostredkoch správa a administratíva a na Pošni obchod a kultúra. Na sídlisku sa nachádzajú dve rozsiahle vodné plochy, jazerá *Štrkovec* a *Rohlík*, a niekoľko parkov ozdobených umeleckými dielami špičkových umelcov toho obdobia. Ružinov je aj dnes veľmi atraktívnou lokalitou na bývanie najmä pre rodiny s deťmi, a to hlavne vďaka zeleni a občianskej vybavenosti (školsťvo a zdravotníctvo).[9][7]

V druhej polovici 60. rokov sa výstavba presunula do západnej časti mesta, kde sa v náročnom svahovitom teréne začala výstavba sídliska Karlova Ves (1964-1976). Výstavba tohto bytového komplexu posilnila dopravnú os na trati Bratislava - Brno - Praha. Postavilo sa 5 800 bytov a sídlisko taktiež patrí medzi najlepšie sídliská na Slovensku postavené po druhej svetovej vojne, a to najmä z dôvodu zdarného zakomponovania výstavby do štruktúr okolitého prírodného prostredia a prítomnosti vyššej občianskej vybavenosti. Na sídlisko Karlova Ves neskôr nadviazali sídliská Dúbravka (1967-1978) a Lamač (1974-1978).[7]

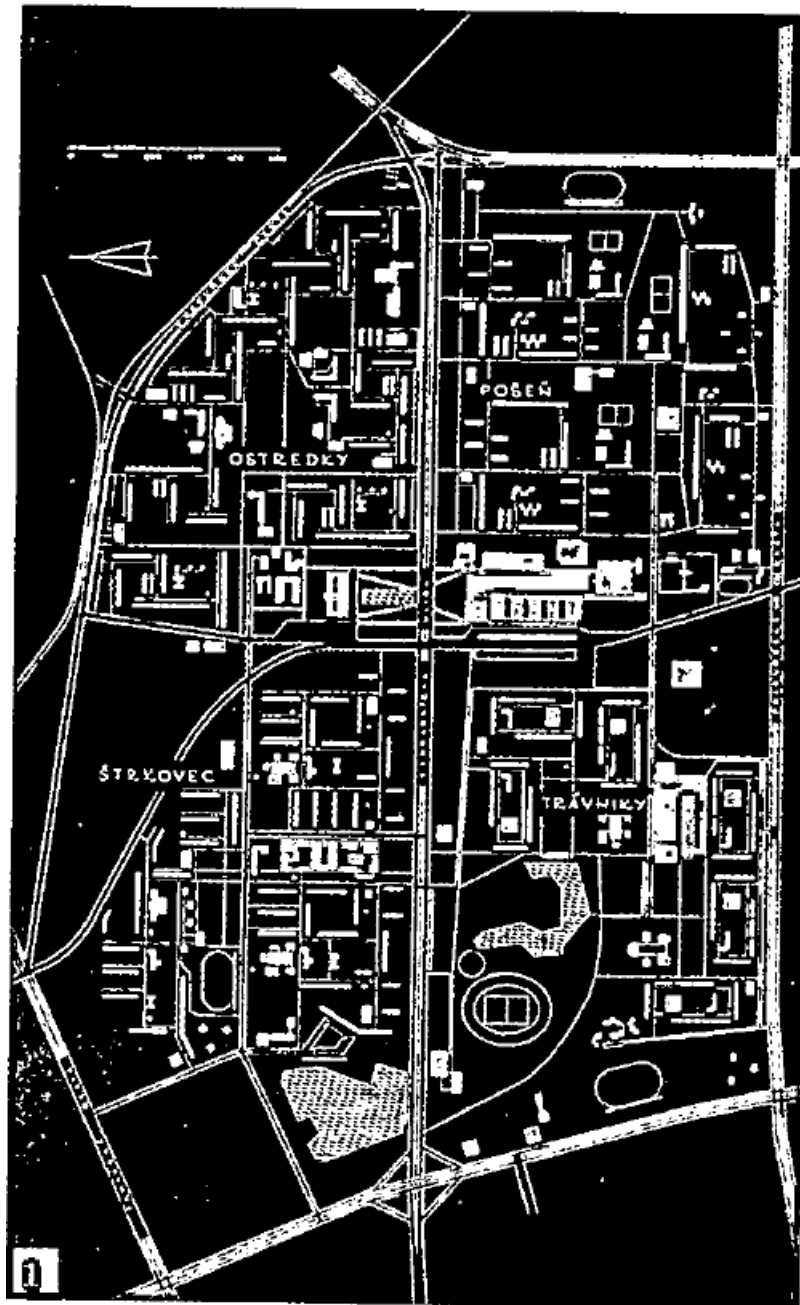
Cielom výstavby rozsiahleho obytného súboru na severovýchode mesta, budovaného na prelome 60. a 70. rokov, bolo zjednotiť Bratislavu sídliskom Krasňany s Račou a vytvoriť tak ucelený mestský celok. Najprv prebehla výstavba sídliska Rača-Barónka, následne Rača-Komisárky, v ktorých bolo postavených necelých 3000 bytov.

Na juhovýchodnej strane mesta bol časom využitý ďalší priestor na hromadnú bytovú výstavbu a vo Vrakuni a Podunajských Biskupiciach vznikli sídliská Medzi jarkami (1973-1979) so 1 500 bytmi a Dolné hony (1973-1981) s 5 700 bytmi na ploche o rozlohe viac ako 100 ha.[7]

Po roku 1973 boli už ľahko dostupné (blízke) veľkoplošné lokality vyčerpané, a tak sa výstavba presunula na pravý breh rieky Dunaj. s plánom vytvoriť sídlisko pre viac ako 150 tisíc ľudí sa začalo budovať najväčšie sídlisko na Slovensku, Petržalka (1973-1980). Rozsah výstavby (49 829 bytov) bol nezvyčajným javom v rámci celého Československa. Výšková hladina zástavby sa pohybovala prevažne v rozmedzí 8 až 12 podlaží. Občianska vybavenosť bola však značne nedostačujúca. Chýbalo predovšetkým dopravné napojenie na zvyšok mesta (plánované no nikdy nezrealizované metro). Petržalka vznikla vo veľmi nepriaznivej situácii, kedy bolo nutné produkovať nové byty, no zároveň na to už nebol dostatok financií. Rozdiely v plánoch realizácie a ich skutočného prevedenia narastali, čoho dôsledkom bol pokles úrovne bývania. Petržalka sa nakoniec stala dôkazom negatív spojených s hromadnou bytovou výstavbou, ktorými sú ohromná veľkosť, monotónna typizácia budov, monofunkčnosť a umiestnenie sídliska oddelene od zvyšku mesta, na ktorom je z hľadiska funkčnosti závislé.[7][2][3]

V druhej polovici 70. rokov sa na južnom svahu Malých Karpát začalo s výstavbou obytného súboru Kramáre-Koliba. Bolo postavených skoro 1 200 bytov a zdravotnícky komplex Kramáre, ktorý dnes patrí pod Univerzitnú nemocnicu v Bratislave a plní významnú zdravotnú funkciu v rámci celého Slovenska.[7]

V 80. rokoch sa nová panelová výstavba sústredila predovšetkým na pôvodne vidiecke sídla v okrajových častiach mesta, a to na Devínsku Novú Ves (1982-1987) a Dlhé diely (1987-1995). v tomto období sa pri panelovej výstavbe začala preferovať skôr kvantita než

Obr. 1: Obrázok územného plánu Ružinova z roku 1963. [9]

kvalita. Prichádza neprimerane vysoká hustota zástavby, nižšia architektonicko-urbanistická a technická kvalita bytových domov s nedostatkom občianskej vybavenosti. Ukončenie výstavby panelových sídlisk prišlo so zmenou režimu v roku 1989. Plánovaná komplexná výstavba bola zastavená a boli dokončované už len rozostavané projekty (Dlhé diely).[3]

Územný rozvoj Bratislavy v priebehu druhej polovice 20. storočia je zobrazený na obrázku 2.

3.2 Občianska vybavenosť

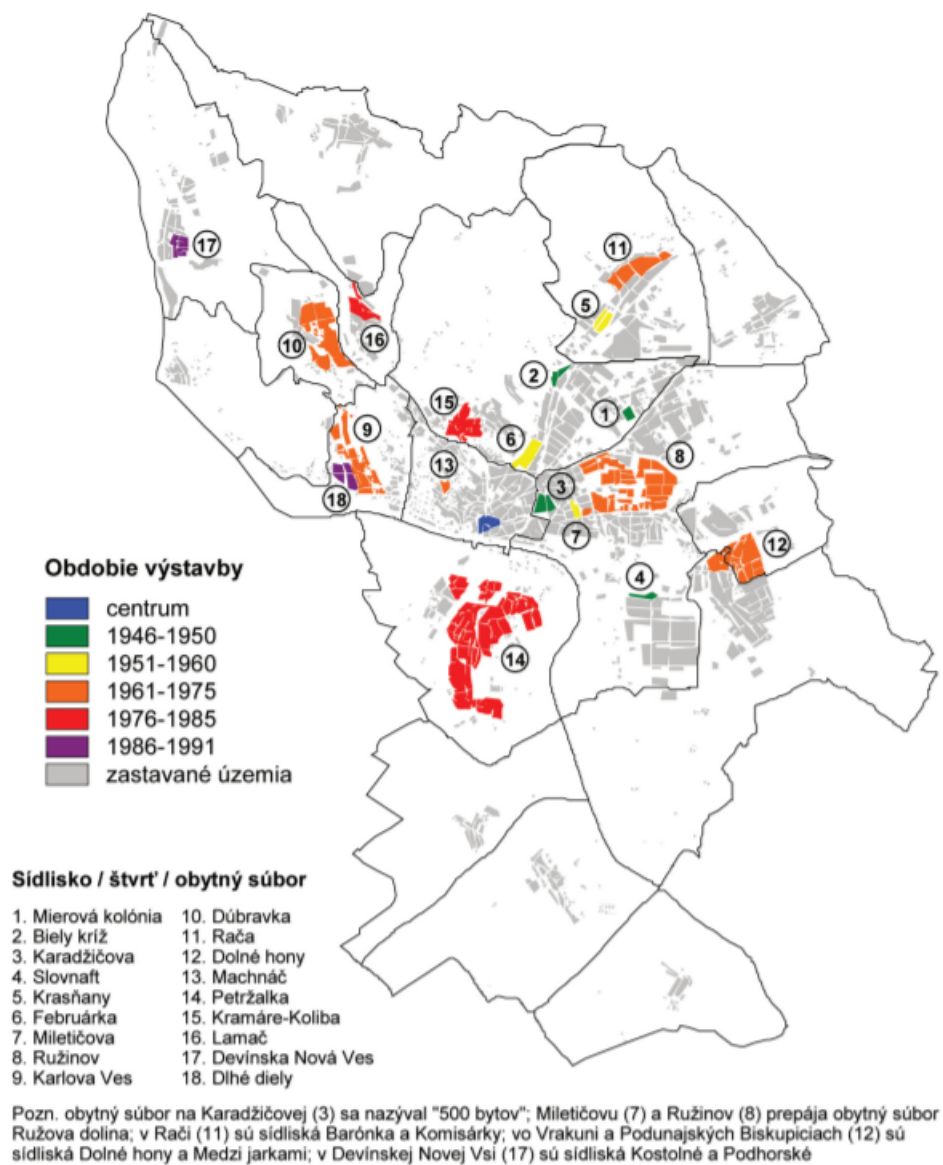
Občianska vybavenosť patrí medzi funkčné zložky urbanistickej štruktúry. Základnými faktormi udržateľného rozvoja sú kvalita, vyváženosť a vzájomné väzby funkčných zložiek. Pôsobia totiž ako na ekonomickú a sociálnu štruktúru obyvateľov, tak aj na životné prostredie. Medzi ostatné funkčné zložky patria: bývanie, dopravná a technická infraštruktúra, verejné priestranstvá, zeleň, rekreácia, výroba, ťažba a skladovanie, poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo.[16]

3.2.1 Definícia

Je všeobecne známe čo pojem „občianska vybavenosť“ predstavuje. Napriek tomu je pomerne náročné nájsť presnú, no najmä jednotnú definíciu tohto pojmu. Každý autor knižnej publikácie či elektronického dokumentu definuje pojem občianska vybavenosť rozdielne.

- v českom zákone č.183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavebný zákon) v §2 odst 1 písm. k) je občianske vybavenie definované ako stavby, zariadenia a pozemky slúžiace napríklad pre vzdelávanie a výchovu, sociálne služby a starostlivosť o rodiny, zdravotné služby, kultúru, verejnú správu a ochranu obyvateľstva. z daného zákona je tiež zrejmé, že občianska vybavenosť sa radí pod verejnú infraštruktúru, pod ktorú tiež spadá dopravná a technická infraštruktúra, a verejné priestranstvo zriadené alebo užívané vo verejnom záujme.[22]
- Zo slovenského zákona č. 50/1976 Zz. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v § 43c je možné odvodiť špecifikáciu občianskej vybavenosti ako nebytových budov s taxatívnym vymenovaním konkrétnych typov budov.

1. Nebytové budovy sú stavby, v ktorých je viac ako polovica ich využiteľnej podlahovej plochy určená na nebytové účely. Medzi nebytové budovy patria:
  - (a) hotely, motely, penzióny a ostatné ubytovacie zariadenia na krátkodobé pobyty,
  - (b) budovy pre administratívu, správu a na riadenie, pre banky a pošty,
  - (c) budovy pre obchod a služby vrátane autoservisov a čerpacích staníc,
  - (d) dopravné a telekomunikačné budovy, stanice, hangáre, depá, garáže a kryté parkoviská,
  - (e) priemyselné budovy a sklady, nádrže a silá,
  - (f) budovy pre kultúru a na verejnú zábavu, pre múzeá, knižnice a galérie,
  - (g) priemyselné budovy a sklady, nádrže a silá,
  - (h) budovy pre školstvo, na vzdelávanie a výskum,
  - (i) nemocnice, zdravotnícke a sociálne zariadenia,

Obr. 2: Vývoj a priestorové rozloženie bytového fondu Bratislavy. [7]

- (j) kryté budovy pre šport,
  - (k) poľnohospodárske budovy a sklady, stajne a maštale,
  - (l) budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít, krematóriá a cintoríny,
  - (m) kultúrne pamiatky, ktoré nie sú bytovými budovami,
  - (n) ostatné nebytové budovy, napríklad nápravné zariadenia alebo kasárne.
2. Ak sú budovy určené na rôzne účely, rozlišujú sa podľa hlavného účelu, na ktorý pripadá najväčšia časť využiteľnej podlahovej plochy.
  3. Ak časť nebytovej budovy slúži na bývanie, vzťahujú sa na túto časť požiadavky na bytové budovy.[17]

- v českej vyhláške č. 501/2006 Sb. o obecných požadavciach na využívaní území § 6 odst. 2 môžeme nájsť definíciu plôch občianskej vybavenosti.

„Plochy občianskeho vybavení zahrnují zejména pozemky staveb a zařízení občianskeho vybavení pro vzdělávání a výchovu, sociální služby, péči o rodinu, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu, ochranu obyvatelstva. Dále zahrnují pozemky staveb a zařízení pro obchodní prodej, tělovýchovu a sport, ubytování, stravování, služby, vědu a výzkum, lázeňství a pozemky související dopravní a technické infrastruktury a veřejných prostranství. Plochy občianskeho vybavení musí být vymezeny v přímé návaznosti na kapacitně dostačující plochy dopravní infrastruktury a být z nich přístupné.“ [18]

- v metodickom dokumente *Štandardy minimálnej vybavenosti obcí* Inštitútu urbanizmu a územného plánovania URBION, je občianska vybavenosť charakterizovaná ako široký komplex zariadení a účelovo upravených plôch, ktorých cieľom je uspokojovanie rozmanitých potrieb obyvateľstva všetkých vekových kategórií.[23]
- Internetová príručka *Princípy a pravidla územného plánovania* Ústavu územného rozvoja v Brne uvádza, že:

„Občianske vybavení je jednou ze základních funkčních složek sídel (vedle bydlení, výroby, rekreace dopravy a technického vybavení). Občianske vybavení, jako nejvíce heterogenní z urbanistických funkčních složek, je představováno velmi rozsáhlým souborem nevýrobních i výrobních zařízení, sahajících od správy a administrativy až po školství a výchovu.“

„Občianská vybavenost je pojem hovořící o existenci, počtu, kapacitě a rozmístění jednotlivých zařízení občianskeho vybavení v území. Popisuje standard životní úrovně obyvatel v hodnoceném území.“ [16]

Na základe uvedených zdrojov môžeme konštatovať, že pod pojmom občianska vybavenosť, prípadne občianske vybavenie, sa radia objekty verejného či súkromného charakteru (napr. nehnuteľnosti), subjekty (napr. spolky) a súvisiace služby, ktoré slúžia k blahobytu obyvateľov, zvyšujú atraktivitu lokality a zjednodušujú život obyvateľov. Radia sa sem napríklad zariadenia zdravotníctva, školstva, kultúry, cestovného ruchu, sociálnych služieb, športu či obchodu. Občianska vybavenosť je spolu s bývaním základnou podmienkou zachovania bežného denného života. Kvalita a vyváženosť občianskeho vybavenia a jej väzba na ďalšie funkcie v danej lokalite sú základnými faktormi udržateľného rozvoja územia, ktoré výrazne pôsobia na ekonomickú a sociálnu skladbu obyvateľstva a na kvalitu životného prostredia sídiel.[16]

3.2.2 Delenie občianskej vybavenosti

Občianska vybavenosť sa dá deliť na základe rôznych hľadísk.

Z hľadiska postavenia na trhu ju môžeme deliť na:

- Nekomerčné (verejné)
- Komerčné
- Vybavenosť komerčného aj nekomerčného charakteru (zmiešané)[24]

Medzi nekomerčné zariadenia patria zariadenia, ktoré sú závislé na dotáciách a verejných zdrojoch (ekonomicky nesamostatné). Predstavujú vybavenosť, ktorá by mala byť zabezpečovaná predovšetkým verejným sektorom. Patria sem napríklad stavby pre náboženské účely (kostoly, kaplnky, kláštory), stavby pre školstvo a výchovu (jasle, školy, univerzity a i.), stavby pre zdravotníctvo a sociálnu starostlivosť (nemocnice, polikliniky, ambulancie, domovy pre seniorov a i.), stavby pre kultúru (divadlá, múzeá, knižnice a i.), a v neposlednom rade aj stavby pre telovýchovu a šport.[24]

Zariadenia komerčnej občianskej vybavenosti sú ekonomicky samostatné. Sú to najmä stavby pre obchod, stavby verejného stravovania (reštaurácie, kaviarne) a stavby s účelom prechodného ubytovania (hotely, penzióny).[24]

Zariadenia zmiešaného charakteru môžu byť ziskové (poistovne, výrobné podniky) alebo neziskové (štátna správa a samospráva).[24]

Podľa druhu činnosti sú na základe internetovej príručky *Principy a pravidla územného plánovania* zariadenia občianskej vybavenosti triedené nasledovne:

- Školstvo a výchova
- Športové zariadenia a telovýchova
- Zdravotníctvo
- Sociálne služby
- Kultúrne zariadenia
- Cestovný ruch
- Služby (výrobné/opravárenské a nevýrobné)
- Finančné služby
- Obchod
- Verejné stravovanie
- Veda a výskum
- Správy a administratívy
- Pre ochranu obyvateľstva [16]

Z hľadiska charakteru umiestnenia zariadenia, početnosťou ich výskytu a používania sú zariadenia občianskej vybavenosti členené na:

- Základné – dôraz sa kladie na krátku dochádzkovú vzdialenosť a dostupnosť (napr. materské a základné školy, ihriská, predajne základných potravín)
- Vyššie celomestské a nadmestské – výskyt je viazaný najmä na bytovú zástavbu, je závislý na hustote obyvateľstva (napr. zdravotnícke zariadenia, divadlá, športové zariadenia)
- Špecifické – lokalizovaná na základe špecifických prírodných, územno-technických a regionálnych podmienok (napr. kúpele, lyžiarske strediská) [16][23]

Vzhľadom na rôzny charakter občianskej vybavenosti môžu byť jej zariadenia umiestňované:

- Na územiach s vysokou koncentráciou občianskej vybavenosti alebo v monofunkčných areáloch a komplexoch občianskej vybavenosti (napr. komplexy administratívy, vysokých škôl, zdravotníckych zariadení a i.). Na zmiešaných územiach v kombinácií
  - občianska vybavenosť v centrálnej polohe
  - občianska vybavenosť a bývanie [23]

Umiestnenie zariadení občianskej vybavenosti je veľmi dôležité z hľadiska zabezpečenia dostatočného uspokojenia potrieb obyvateľov, či návštevníkov daného územia.

Dostupnosť do zariadení občianskej vybavenosti sa stanovuje podľa nasledujúcich kritérií:

- početnosť používania zariadenia v určitom časovom období (deň, týždeň, mesiac)
- charakter činnosti zariadenia (kultúrna, športová, zdravotnícka, obchodná a i.)
- sociálna a demografická štruktúra užívateľov zariadenia (deti, ženy, muži, vek, sociálna skupina) [23]

Pri stanovení kvality a množstva zariadení občianskej vybavenosti v rámci územia obce sa musia vziať do úvahy rôzne faktory, ako napríklad:

- veľkosť obce
- význam a funkcie obce v hierarchii osídlenia
- veľkosť spádového územia a spádovosť obyvateľov do sídla (počet denne prítomného obyvateľstva)
- demografická a sociálna štruktúra obyvateľstva (počet obyvateľov, zamestnanosť/nezamestnanosť, vzdelanostná štruktúra obyvateľstva a i.)
- dynamika rastu obce
- štruktúra príjmov obyvateľstva a ich nákupné zvyklosti
- atraktivnosť z hľadiska cestovného ruchu
- charakter urbanistickej štruktúry [23]

3.2.3 Druhy a typy občianskej vybavenosti

Školstvo a výchova

Školy a školské zariadenia zabezpečujú výchovu a vzdelávanie prostredníctvom programov, ktoré na seba postupne nadväzujú, a tvoria tak sústavu škôl. Podľa zákona č. 245/2008 Z.z. , *Zákona o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov* (tzv. školský zákon), tvoria sústavu škôl nasledujúce druhy škôl:

- materská škola
- základná škola
- gymnázium
- stredná odborná škola
- stredná športová škola
- škola umeleckého priemyslu
- konzervatórium
- školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- základná umelecká škola
- jazyková škola [25]

Výchova a vzdelávanie sa v školách organizuje formou denného alebo externého štúdia. Školy môžu byť verejné, cirkevné alebo súkromné.

Materská škola

Materská škola podporuje osobný rozvoj detí, a to najmä na sociálnej, emocionálnej, morálnej a telesnej úrovni. Rozvíja zručnosti a schopnosti detí, a utvára predpoklady na ďalšie vzdelávanie. Deti sa v nej v závislosti od veku učia napríklad kresliť, recitovať, spievať, poznávať prírodu, farby a veci okolo seba, rozoznávať geometrické tvary či mesiace v roku. Poskytuje poldennú alebo celodennú výchovu a vzdelávanie. Minimálny počet detí pre zriadenie materskej školy je desať. Materskú školu deti navštevujú zvyčajne od 2,5 až 3 rokov (podľa rozhodnutia rodičov), pričom pre deti vo veku 5 rokov, ktoré budú nasledujúci rok prechádzať na základnú školu, je materská škola povinná. [25] Materské školy by sa podľa metodickéj príručky Štandardy vybavenosti obcí mali budovať v dochádzkovej vzdialenosti 400 – 600 m. [23] Podľa zákona č. 245/2008 Z.z. *Zákon o výchove a vzdelávaní* (školský zákon) sa Materská škola zriaďuje spravidla pre počet 10 detí.[25][26]

Základná škola

Základná škola poskytuje žiakovi základné poznatky, schopnosti a zručnosti v jazykovej, prírodovednej, spoločenskovednej, umeleckej, športovej a dopravnej oblasti. Podporuje rozvoj osobnosti žiaka po rozumovej, mravnej, etickej, pracovnej a telesnej stránke a zabezpečuje poznatky a zručnosti potrebné na jeho orientáciu v spoločnosti, v živote ako takom, a na jeho ďalšie vzdelávanie a výchovu. Základné školy majú spravidla deväť ročníkov, ktoré sa

členia na prvý (prvý až štvrtý ročník) a druhý (piaty až deviaty) stupeň. Školská dochádzka do základnej školy je pre všetky deti vo veku 6 – 15 rokov povinná. [25] Základné školy by sa podľa metodologickej príručky Štandardy vybavenosti obcí mali budovať v dochádzkovej vzdialenosti 500 – 800 m. [23]

Podľa zákona č. 245/2008 Z.z. *Zákon o výchove a vzdelávaní* (školský zákon) je najnižší počet žiakov v triedach základných škôl:

- 12 žiakov v triede, v ktorej sú žiaci viacerých ročníkov prvého stupňa základnej školy
- 11 žiakov v triede prvého ročníka
- 13 žiakov v triede druhého až štvrtého ročníka
- 15 žiakov v triede piateho až deviateho ročníka [25]

Stredné školy

Medzi stredné školy patrí gymnázium, stredná odborná škola, stredná športová škola, škola umeleckého priemyslu a konzervatórium. [25] Stredné školy by sa podľa metodického dokumentu Štandardy dostupnosti verejnej infraštruktúry mali nachádzať v dochádzkovej vzdialenosti odpovedajúcej 45 minútam. [23] Stredné školy sú určené pre žiakov vo veku 15 – 19 rokov.

Podľa zákona č. 245/2008 Z.z. *Zákon o výchove a vzdelávaní* (školský zákon) je najnižší počet žiakov v triede strednej školy:

- 17 žiakov v triede strednej školy v dennej forme štúdia
- 8 žiakov v triede strednej školy v externej forme štúdia
- Gymnázium je všeobecnovzdelávacia škola, ktorá žiakov pripravuje v štvorročnom, päťročnom alebo osemročnom vzdelávacom programe. Je zamerané predovšetkým na prípravu pre štúdium na vysokej škole.
- Stredná odborná škola poskytuje žiakom odborné vzdelanie v príslušnom odbore. Zameriava sa predovšetkým na prípravu pre výkon daného povolania alebo na vykonávanie odbornej činnosti. Poskytuje žiakom nielen teoretické ale aj praktické vyučovanie.
- Stredná športová škola pripravuje žiakov so športovým nadaním na štúdium na vysokej škole, alebo na výkon povolania a odborných činností v oblasti športu. Zabezpečuje športovú prípravu v minimálne piatich športových odvetviach, pričom aspoň jedným z nich je kolektívny šport.
- Škola umeleckého priemyslu poskytuje žiakom komplexné umelecké vzdelanie (teoretické aj praktické) so zameraním na výtvarníctvo a dizajn, pričom môže poskytovať aj umelecko-pedagogické vzdelanie.
- Konzervatórium poskytuje komplexné umelecké a umelecko-pedagogické vzdelanie, ktoré žiakov pripravuje na profesionálne umelecké uplatnenie a na vyučovanie umeleckých a odborných predmetov umeleckého zamerania. Rozlišujeme dva typy konzervatórií, a to hudobno-dramatické a tanečné konzervatórium. Vzdelávanie na konzervatóriu trvá šesť rokov. Ukončuje sa maturitou (v štvrtom ročníku) a absolventskou skúškou (v šiestom ročníku). [25]

Základná umelecká škola

Poskytuje umelecké vzdelanie a výchovu najmä pre žiakov základnej školy, no môže organizovať štúdium aj pre deti predškolského veku, žiakov stredných škôl či pre dospelých. Pripravuje na štúdium na stredných školách s umeleckým zameraním, na konzervatóriá a na štúdium na vysokých školách s pedagogickým alebo umeleckým zameraním. Základné umelecké školy sú primárne určené pre deti vo veku 6 – 15 rokov. [25]

Jazyková škola

Jazyková škola poskytuje vzdelávanie v cudzích jazykoch. Organizuje vyučovanie v cudzích jazykoch s odborným zameraním a pripravuje na prekladateľstvo a tlmočníctvo. Vzdelávanie sa uskutočňuje prostredníctvom kurzov. Kurzy sú určené ako pre deti (od 3 rokov), tak aj pre dospelých bez vekového obmedzenia. [25]

Vysoké školy

Vysoké školy majú za úlohu rozvíjať harmonickú osobnosť, vedomosti, tvorivosť človeka a prispieť tak k rozvoju vzdelanosti, vedy, kultúry a blahobytu celej spoločnosti. Školský systém na Slovensku umožňuje absolventom strednej školy (gymnázia) s maturitou študovať na vysokých školách a univerzitách. Študent je prijatý na základe prijímacích skúšok alebo rozhodnutia dekana fakulty príslušnej vysokej školy. Vysoké školy poskytujú vzdelanie prvého (bakalárske štúdium), druhého (magisterské/inžinierske štúdium), prípadne tretieho (doktorandské štúdium) stupňa. [27]

<i>Typ</i>	<i>Doporučená dochádzková vzdialenosť</i>
Jasle	400 m [28]
Materská škola	400 - 600 m [23]
Základná škola	600 - 800 m [23]
Stredné školy	do 45 m [28]
Základná umelecká škola	-
Jazyková škola	-
Vysoké školy	5000 - 10000 m [29]

Tabuľka 1: Dochádzkové vzdialenosti pre jednotlivé typy / Dostupnosť

<i>Typ</i>	<i>Doporučená dochádzková vzdialenosť</i>
Jasle	1 - 2,5 roka
Materská škola	2,5 - 6 rokov
Základná škola	6 - 15 rokov
Stredné školy	15 - 19 rokov
Základná umelecká škola	6 - 15 rokov
Jazyková škola	Od 3 rokov
Vysoké školy	Pre absolventov stredných škôl

Tabuľka 2: Cieľové skupiny

Zariadenia telovýchovy, športu a pohybovej rekreácie

Pohybová aktivita a šport je kľúčovým faktorom pre zdravý spôsob života. Vzťah k športu a preferovanie jednotlivých športových aktivít sú ovplyvňované celkovou štruktúrou obyvateľstva. v súčasnej spoločnosti si ľudia uvedomujú potrebu starostlivosti o zdravie, telo a ducha, a preto sa začínajú dostávať do popredia nové trendy športovo-spoločenských aktivít, ako napríklad rôzne adrenalínové športy, cvičenie s trénerom, pohybové aktivity ako súčasť dovolenkových programov, pohybové aktivity zamerané na prežitie vlastného tela, na životnú filozofiu a i. [23]

Telovýchovno – športové zariadenia sú podľa zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, charakterizované ako kryté alebo otvorené objekty na telovýchovné a športové podujatia v rámci telesnej kultúry, ktoré sa umiestňujú tak, aby ich činnosť nepriaznivo neovplyvňovala okolie, a to najmä obytnú zástavbu hlukom, prachom a svetlom. [30]

Medzi zariadenia telovýchovy a športu patria napríklad ihriská pre deti (ďalej riešené v časti 3.3), ihriská pre dospelých, telocvične, športové haly a štadióny, plavecké bazény, zimné štadióny, relaxačné a wellness centrá.

<i>Typ</i>	<i>Dochádzková vzdialenosť</i>
Ihriská pre deti predškolského veku	200 m [23]
Ihriská pre deti a mládež	400 m [23]
Ihriská pre dospelých	500 - 1000 m [23]
Telocvična	600 m [23]
Plavecký bazén	800 m [28]
Športové zariadenia vo všeobecnosti	500 - 1600 m (do 15 min) [23]

Tabuľka 3: Dochádzkové vzdialenosti pre jednotlivé typy / Dostupnosť

Výskyt zariadení ďalej závisí od veľkosti a funkcie obce (významné turistické centrum, kúpeľná funkcia atď.) a počtu obyvateľov danej obce.

Zariadenia zdravotníctva

Trvalá udržateľnosť dobrého zdravia a zlepšenie kvality života je hlavným cieľom nielen Európskej Únie, ale aj organizácií, ktoré sa zapájajú do procesov na zlepšenie verejného zdravia a prevencie ochorení. [23]

Zdravotnícke zariadenie je podľa zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, prevádzkový útvar zriadený na poskytovanie zdravotnej starostlivosti a služieb s tým spojených. [31]

Rozlišujeme tri základné typy zdravotníckych zariadení, a to:

- ambulantnej zdravotnej starostlivosti
- ústavnej zdravotnej starostlivosti
- lekárenskej starostlivosti

Zariadenia ambulantnej zdravotnej starostlivosti

Sú určené na poskytovanie zdravotnej starostlivosti osobe, ktorej zdravotný stav nevyžaduje nepretržitú zdravotnú starostlivosť (nepresahuje 24 hodín).

Medzi zariadenia ambulantnej starostlivosti patria:

ambulancie určené na poskytovanie zdravotnej starostlivosti, ktorá nevyžaduje pobyt osoby na lôžku. Ambulancie delíme na všeobecné, špecializované, ambulancie ambulantnej pohotovostnej služby, záchranej zdravotnej služby, zubno – lekárskej pohotovostnej služby, mobilné odoberové miesta a epidemiologické ambulancie. Spádové územie pre ambulancie je podľa metodického dokumentu Štandardy minimálnej vybavenosti obcí územie s 2 000 obyvateľmi. [23]

zariadenia na poskytovanie jednodňovej zdravotnej starostlivosti realizujú zdravotné výkony, pri ktorých sa predpokladá, že stav osoby bude vyžadovať pobyt na lôžku, ktorý nepresiahne 24 hodín.

stacionárne určené na poskytovanie zdravotnej starostlivosti osobám, ktoré potrebujú opakované denné poskytovanie ambulantnej starostlivosti

polikliniky tvorené súborom spoločne organizovaných ambulancií všeobecnej a špecializovanej zdravotnej starostlivosti, a zariadené spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek, ktoré sa nachádzajú na jednom spoločnom mieste. Spádové územie pre polikliniky je podľa metodického dokumentu Štandardy minimálnej vybavenosti obcí územie o 10 000 – 15 000 obyvateľoch. [23]

agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti poskytujúce domácu ošetrovateľskú starostlivosť osobám, ktoré odmietli poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti alebo osobám, pri ktorých sa nepredpokladá nepretržitý pobyt v zdravotníckom zariadení

zariadenia spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek uchovávajú vzorky biologického ľudského materiálu, tkanív alebo buniek na diagnostické alebo výskumné účely. Vykonáva ich spracovanie, konzerváciu, skladovanie a vedie o nich databázu.

mobilný hospic je domáca starostlivosť vykonávaná pracovníkmi hospicu [31][32]

tkanivové zariadenie určené na odber, testovanie, spracovanie, konzerváciu, skladovanie a distribúciu tkanív alebo buniek na transplantáciu alebo vedecké ciele. [33]

referenčné laboratórium

ambulancia dopravnej zdravotnej služby

Zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti

Poskytujú starostlivosť osobám, ktorých zdravotný stav vyžaduje nepretržité poskytovanie zdravotnej starostlivosti s pobytom na lôžku dlhšie ako 24 hodín.

Do skupiny zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti patrí:

Nemocnica, všeobecná alebo špecializovaná. Spádové územie pre nemocnicu je podľa metodického dokumentu Štandardy minimálnej vybavenosti obcí územie s 100 000 obyvateľmi.

Liečebňa je špecializovaná zdravotná starostlivosť zameraná najmä na choroby so zdĺhavým spôsobom liečenia, ktoré majú chronický charakter.

Hospic je zameraný na starostlivosť o osoby s nevyliciteľnou a pokročilou chorobou, ktorá spravidla vedie k smrti.

Dom ošetrovateľskej starostlivosti nevyžaduje sústavnú zdravotnú starostlivosť poskytovanú lekárom, ale vyžaduje si nepretržitú starostlivosť ošetrovateľa, ktorá sa nedá vykonávať v prirodzenom domácom prostredí osoby.

Prírodné liečebné kúpele slúžia na účely stabilizácie zdravotného stavu, regeneráciu, prípadne prevenciu chorôb.

Kúpeľná liečba a zariadenie biomedicínskeho výskumu vedie k získaniu a overovaniu nových medicínskych poznatkov, pri ktorých sa vyžaduje nepretržitý pobyt osoby na lôžku. [31][32]

Zariadenia lekárenskej starostlivosti

Lekárska starostlivosť zahŕňa okrem zabezpečovania, prípravy, kontroly, uchovávanía a výdaja liekov aj poskytovanie odborných informácií o liekoch, prípadne zdravotníckych pomôckach a konzultácie pri určovaní liečebného procesu.

Lekárska starostlivosť sa poskytuje v nemocničných lekárnach, vo verejných lekárnach a vo výdajniach zdravotníckych pomôcok.[34] Spádové územie pre lekáreň je podľa metodického dokumentu Štandardy minimálnej vybavenosti obcí územie s 10 000 obyvateľmi.[23]

<i>Dostupnosť zariadení</i>	
Spádové územie pre nemocnicu	100 000 obyvateľov
Spádové územie pre polikliniku	10000 - 15000 obyvateľov
Spádové územie pre ambulancie	2000 obyvateľov
Spiádové územie pre lekáreň	10000 obyvateľov
Spádové územie pre lekársku službu prvej pomoci pre dospelých	100000 obyvateľov
Spádové územie pre lekársku službu prvej pomoci pre deti	50000 detí

Tabuľka 4: Dostupnosť zdravotníckych zariadení [23]

Podľa svetovej zdravotníckej organizácie WHO predstavuje dostupnosť zdravotníckych zariadení (viď tabuľka 4) možnosť dostať zdravotnú starostlivosť vždy v prípade, v ktorom ju človek potrebuje. z tohto pohľadu sa rozlišujú tri typy dostupnosti zdravotnej starostlivosti:

- geografická – vzdialenosť a časová dostupnosť zdravotníckych zariadení
- finančná – zabezpečenie zdravotnej starostlivosti príjmom človeka
- sociálna – zdravotná starostlivosť pre všetky sociálne vrstvy obyvateľstva [23]

V zákone č. 578/2004 Z.z. je charakterizovaná minimálna sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorá má garantovať primeranú dostupnosť, návaznosť a kvalitu poskytovania zdravotnej starostlivosti. Minimálna sieť je v §5 definovaná ako „*usporiadanie najmenšieho možného počtu verejne dostupných poskytovateľov na území príslušného samosprávneho kraja alebo na území príslušného okresu v takom počte a zložení, aby sa zabezpečila efektívne dostupná, plynulá, sústavná a odborná zdravotná starostlivosť s prihliadnutím na:*

- *počet obyvateľov príslušného územia vrátane nožnej odchýlky vo vzťahu ku geografickým a demografickým podmienkam príslušného územia,*
- *chorobnosť a úmrtnosť obyvateľov príslušného územia,*
- *migráciu cudzincov a osôb bez štátnej príslušnosti na príslušnom území,*
- *bezpečnosť štátu.“ [31]*

Zariadenia sociálnych služieb

Sociálna služba je podľa zákona č. 448/2008 Z.z. definovaná ako odborná, obslužná alebo iná činnosť zameraná na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie osoby, obnovu alebo rozvoj osoby viesť samostatný život s podporou začlenenia do spoločnosti, zabezpečenie podmienok na uspokojenie základných potrieb osoby, riešenie krízovej sociálnej situácie osoby alebo rodiny a zabezpečenie starostlivosti o dieťa v situácií, ktorá si to vyžaduje.

Na základe uvedeného zákona rozlišujeme nasledovné zariadenia sociálnych služieb:

- Sociálne zariadenia na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných potrieb
  - nízkoprahové denné centrum
  - integračné centrum
  - komunitné centrum
  - nocľaháreň
  - útulok
  - domov na polceste
  - zariadenie núdzového bývania
- Sociálne zariadenia pre osoby odkázané na pomoc inej osoby a pre osoby dôchodkového veku
  - zariadenia podporovaného bývania
  - zariadenie pre seniorov
  - zariadenie opatrovateľskej služby
  - rehabilitačné stredisko
  - domov sociálnych služieb
  - špecializované zariadenie
  - denný stacionár [35]

Dostupnosť sociálnych zariadení

Dostupnosť sociálnych zariadení sa stanovuje najmä na základe podielu špeciálnych skupín obyvateľstva (staršie vekové skupiny, rôzne druhy postihnutia, slabšie sociálne skupiny obyvateľstva a pod.) a na základe významu a veľkosti sídla. Základnú sociálnu vybavenosť, do ktorej patria napríklad denné centrá či zariadenia pre seniorov, by sa mali zriaďovať v sídlach do 5 000 obyvateľov. [23]

Zariadenia maloobchodu

Maloobchod zahŕňa všetky aktivity spojené s predajom tovaru alebo služieb priamo konečným spotrebiteľom na ich osobné (neobchodné) použitie. [36]

Z hľadiska veľkosti zariadenia maloobchodu členíme na:

- drobné predajné jednotky (do 400 m² predajnej plochy)
- supermarket (400 – 2500 m² predajnej plochy)

- hypermarkety (nad 2500 m^2 predajnej plochy)[16]

Rozlišujeme nasledujúce typy zariadení maloobchodu:

Hypermarket Je veľkokapacitné samoobslužné maloobchodné zariadenie, ponúkajúce široký sortiment potravinárskeho a nepotravinárskeho tovaru. Vyznačuje sa predajnou plochou o veľkosti nad 2500 m^2 . Pokladne sú umiestnené pri východe z predajnej haly (nie v jednotlivých predajných oddeleniach ako v obchodných domoch). Hypermarket je umiestnený väčšinou v jedno až dvojposchodovej hale mimo mestského centra.

Supermarket Je veľkopredajňa, ktorá ponúka široký sortiment potravinárskeho tovaru doplnený o nepotravinársky tovar dennej potreby. Predajná plocha supermarketu sa pohybuje v rozmedzí 400 až 2500 m^2 . Forma predaja je samoobslužná s pokladňami umiestnenými pri východe predajne.

Obchodný dom Je maloobchodné zariadenie, ktoré tvorí súbor predajných oddelení so spoločným prevádzkovaným riešením, sústredených do jedného celku. Ponúka široký sortiment tovaru (potraviny, odev, priemyselný tovar, drogéria atď.) doplnený o verejné stravovanie a doplnkové služby. Minimálny rozsah plochy predaja je 1500 m^2 (vo vidieckom sídle výnimočne 1000 m^2).

Nákupné stredisko Je zariadenie maloobchodu so širokým sortimentom (aspoň tri rôzne druhy), v aspoň dvoch samostatných predajných oddeleniach v rámci jedného objektu. Nákupné stredisko má predajnú plochu vo veľkosti 250 - 1000 m^2 (vo veľkých mestách výnimočne 1500 m^2).

Zmiešaná predajňa Je predajňa ponúkajúca široký sortiment potravinárskeho a nepotravinárskeho tovaru, pričom nie je možné jednoznačne určiť prevahu potravinárskeho či nepotravinárskeho tovaru, pretože ich pomer je zhruba vyrovnaný. Predajná plocha predajne je do 1000 m^2 .

Potraviny Sú maloobchodné zariadenie, ktoré ponúka široký sortiment potravinárskeho tovaru, často doplnený o nepotravinársky tovar dennej spotreby. Predaj je samoobslužný, s obsluhou, alebo kombinovaný. Predajná plocha potravín väčšinou býva do 400 m^2 .

Nepotraviny Ponúkajú široký sortiment nepotravinárskeho charakteru so samoobslužným, obslužným alebo kombinovaným predajom.[23]

Tržnice Tržnice získavajú čoraz väčšiu obľubu nielen u predajcov, ale aj zákazníkov. Tržnice sú formou predaja poľnohospodárskeho a potravinárskeho tovaru pre občiansku verejnosť, ktorých cieľom je zásobovanie obyvateľov čerstvými poľnohospodárskymi plodínami a potravinami z lokálnych zdrojov, podpora malých a stredných chovateľov, pestovateľov a výrobcov potravín.[16]

Zariadenia maloobchodu sú jedným z hlavných prvkov funkčnej a priestorovej štruktúry sídla. Na jednej strane usporadúvajú priestor sídla, na druhej strane spolu s ďalšími funkciami vytvárajú obchodné a spoločenské ulice a pešie zóny (integrované v parteroch budov).

Maloobchodná sieť je vymedzená nasledujúcimi kritériami:

- blízkosť stabilizovaného počtu zákazníkov

<i>Lokalizácia zariadení v obchode</i>	<i>Vzdialenosť</i>	<i>Čas (pešia dostupnosť)</i>
Centrum obytného súboru do 2000 obyvateľov	500 m	7 min
Lokálne centrum 5000 -7000 obyvateľov	800 m	10 min
Centrum obvodu, spádová oblasť 20000 - 50000 obyvateľov	1500 m	20 min

Tabuľka 5: Dostupnosť maloobchodných zariadení [23]

- dopravná dostupnosť
- ponuka dostatočnej rozlohy plôch, umožňujúca aj následný rozvoj obchodných zariadení
- cena stavebných pozemkov [23]

Zariadenia verejného stravovania

Zariadenia verejného stravovania tvoria komerčne zamerané prevádzky, ktoré sú verejne prístupné. Sú spravidla umiestňované do územia s vyššou hustotou zástavby ako samostatné objekty, alebo ako súčasť iných objektov. v mestských centrách by mali vytvárať čo najrozmanitejšiu ponuku rôznych prevádzkových druhov s rôznym charakterom prostredia a cenových úrovní. Okrem stravovacej funkcie plnia aj funkciu spoločensko – zábavnú. Veľmi dôležitým aspektom je nielen kvalita stravovania, ale aj profesionálny prístup k zákazníkovi. [23][16]

Na základe prevažujúceho zamerania jednotlivých zariadení rozlišujeme nasledovné typy.

Reštaurácie sú zariadenia, ktoré plnia nielen stravovaciu funkciu, ale aj funkciu spoločenskú.

Motoresty sú druhy reštaurácií umiestnené pri frekventovaných komunikáciách, mimo zástavby, určené najmä pre motoristov.

Kaviarne sú určené prevažne k funkcií spoločenskej s doplnkovým občerstvením a vybraným sortimentom.

Vinárne a Pivnice sú zariadenia s prevažujúcou spoločenskou funkciou.

Bufety sú zariadenia, ktoré majú výhradne stravovaciu funkciu.

Jedálne sú určené výhradne k stravovaniu. Podľa cieľovej skupiny užívateľov rozlišujeme jedálne pre dôchodcov, školské jedálne a vysokoškolské menzy.

Cukrárne slúžia ako k podávaniu občerstvenia, tak aj k priamemu predaju bez konzumácie na mieste. [16]

Pri umiestňovaní zariadení verejného stravovania do štruktúry sídla sa zohľadňuje najmä význam a atraktivita sídla, počet a hustota obyvateľov, skladba obyvateľov a štruktúra ich príjmov, a veľkosť spádového územia. Dôraz sa kladie na zabezpečenie rôznorodosti zariadení, ich kvalitu a primeranú časovú dostupnosť. Zriaďovanie zariadení verejného stravovania sa riadi najmä na základe ponuky a dopytu v danej lokalite. Vo všeobecnosti by stravovacie zariadenia mali byť dostupné do 800 m od bydliska.[23]

<i>Typ zariadenia</i>	<i>Dochádzková vzdialenosť</i>
Jedáleň	600 m
Reštaurácia	800 m
Bufet	800 m
Kaviareň	500 m
Cukráreň	500 m

Tabuľka 6: Dostupnosť zariadení verejného stravovania [28]

Služby

Zariadenia služieb sa orientačne delia na výrobné, opravárenské a nevýrobné. Ich cieľom je uspokojovať ľudské potreby. Zariadenia služieb väčšinou nemajú zvláštne nároky na územie. Zriaďujú sa integrovane spolu s ďalšími funkciami, najmä s bývaním či maloobchodom a ďalšími druhmi zariadení. Medzi zariadenie služieb patria napríklad bankové pobočky, bankomaty, remeselnícke dielne, agentúry poskytujúce právne či finančné poradenstvo, opravovne rôzneho tovaru atď.[23]

Dostupnosť zariadení služieb

Základným kritériom pre výber minimálnych štandardov služieb je veľkosť a administratívna funkcia obce, štruktúra obyvateľstva a úroveň ich príjmov, aktivity a zámery podnikateľskej sféry atď. Fungovanie a prosperitu zariadení služieb určuje najmä dopyt na trhu na danom území. Dostupnosť základných zariadení služieb by mala byť v rozmedzí 500 – 1200 metrov. [23]

Kultúrne zariadenia

Kultúra je významným faktorom života ľudskej spoločnosti. Je to súbor zvykov, vzťahov, inštitúcií, umenia a iných entít, ktoré charakterizujú spoločnosť alebo jej časť (sociálnu skupinu). Svojou výchovno-vzdelávacou funkciou prispieva k rozvoju intelektuálnej, emocionálnej a morálnej úrovni človeka. Pomáha človeku pri integrácii do spoločnosti, v ktorej žijú a tvorí zmysluplnú náplň voľného času.[16]

Kultúrne zariadenia sú využívané nielen vo voľnom čase, ale aj ako súčasť výuky školských zariadení. Zariadenia kultúry tvoria: divadelné scény, koncertné sály, kongresové centrá, múzea a galérie, kiná, knižnice, botanické a zoologické záhrady, hvezdárne a planetária a klubovne pre rôzne záujmové skupiny.[16]

Divadelné scény

Divadlo je kultúrna a umelecká inštitúcia, ktorá utvára podmienky na vznik a verejné šírenie divadelných diel, v ktorých vzniká vzťah medzi hľadiskom a javiskom, na ktorom herci a iní aktéri zobrazujú predpísaný dej hry. [37]

Podľa druhu divadelnej formy a jej zodpovedajúcemu nároku na veľkosť priestoru rozlišujeme divadlá pre operu, operetu, balet, činohru, muzikál a iné. Tieto zariadenia by nemali byť situované pri rýchlostných alebo hlavných miestnych komunikáciách, no zároveň by mali byť prístupné verejnou hromadnou dopravou.[16]

Koncertné a hudobné sály

Koncertné a hudobné sály sú určené k prevádzkovaní hudobného umenia, ktoré je populárnou časťou kultúrneho života. Nachádzajú sa nielen v menších (kultúrne domy), ale aj väčších sídlach (viacúčelové haly, koncertné sály).[23]

Kongresové centrá

Kongresové centrá slúžia na organizáciu konferencií, kongresov a iných spoločenských a kultúrnych akcií. Zariadenie obsahuje jednu alebo viacero sál vybavených náročnou zvukovou technikou. Doplnkovým vybavením býva pohostinské zariadenie umožňujúce konanie veľkých banketov, recepcií a iných spoločenských akcií. [16]

Múzeá a galérie

Podľa zákona č. 206/2009 Z.z. o múzeách a galériách je múzeum definované ako špecializovaná právnická osoba, ktorá nadobúda predmety kultúrnej hodnoty, ktoré spravuje, skúma a sprístupňuje verejnosti na účely poznávania, vzdelávania či estetického zážitku. Galéria je charakterizovaná ako právnická osoba, ktorá nadobúda, spravuje, skúma a sprístupňuje zbierkové predmety zo všetkých disciplín vizuálneho umenia a realizuje umelecké výstupy a prezentácie vo forme výstav.[38]

Kiná

Kiná sú zariadenia, ktoré umožňujú sledovanie filmov širokému okruhu divákov. Rozlišujeme kiná jednosálové a viacsálové, ktoré sa budujú ako súčasť obchodných centier. Špecifickou formou sú letné kiná, ktoré sú zriadené v priaznivých terénnych podmienkach a využívané len počas sezóny. [16]

Knižnice

Knižnica je v zákone č. 126/2015 Z.z. o knižniciach definovaná ako kultúrna, vzdelávacia a informačná inštitúcia, ktorá eviduje, uchováva, ochraňuje, spracováva, využíva a sprístupňuje svoj knižný fond, poskytuje knižnično-informačné služby, pomáha uspokojovať kultúrne, informačné a vzdelávacia potreby ľudí a rozvíjať ich vzdelanie, jazykovú rozmanitosť a celkový rozvoj ich osobnosti. [39]

Rozlišujeme nasledovné typy knižníc:

- národná knižnica
- vedecká knižnica
- akademická knižnica
- verejná knižnica
- školská knižnica
- špeciálna knižnica [39]

Botanické a zoologické záhrady

Botanická záhrada je zariadenie, v ktorom sú pestované, skúmané a vystavované rastliny rôznych druhov. Ohrozené druhy rastlín sú v tomto zariadení chránené. Často bývajú súčasťou príslušných vysokých škôl.

Zoologická záhrada je zariadenie, v ktorom sa chovajú a po určitú dobu v roku vystavujú živočíchy rôzneho druhu, pričom sa jedná o snahu zachovať biologickú rozmanitosť živočíchov, najmä ohrozených druhov, chovom v ľudskej starostlivosti.

Tieto zariadenia by mali byť situované prevažne v okrajových častiach sídla s vhodným prírodným prostredím. [16]

Hvezdárne a planetária

Hvezdárne sú určené na pozorovanie vesmíru, ako na vedecké, tak aj na osvetové účely. Planetária sú zariadenia určené k názornému predvádzaniu hviezdnej oblohy a pohybov nebeských telies. V týchto astronomických zariadeniach sa okrem astronomickej činnosti konajú rôzne osvetové akcie, prednášky, sympóziá a pod. [16]

Klubovne

Zariadenia klubovní sú určené pre zhromažďovanie užívateľov rôznych vekových kategórií, ktorí majú spoločné záujmy a záľuby. Jedná sa predovšetkým o zariadenia menšieho rozsahu. [16]

Dostupnosť kultúrnych zariadení

Dostupnosť zariadení kultúry závisí na veľkosti a funkcii sídla, na štruktúre obyvateľstva a charaktere urbanistickej štruktúry. Pre základné kultúrne zariadenia ako sú klubovne a knižnice je požadovaná dostupnosť do 800 m. Ostatné zariadenia sa riešia jednotlivo na základe vlastností daného územia. [23]

Zariadenia cestovného ruchu

Cestovný ruch je súbor aktivít vykonávaných zvyčajne vo voľnom čase, v príslušnom prostredí, zameraných na uspokojovanie potrieb ľudí mimo ich trvalého bydliska. Ich cieľom je odpočinok, rozptýlenie a zábava, poznávanie a kultúrne či športové vyžitie. [40]

Medzi zariadenia cestovného ruchu patria najmä ubytovacie zariadenia, stravovacie zariadenia a zariadenia cestovných kancelárií alebo agentúr.

Ubytovacím zariadením sa na podľa vyhlášky Ministerstva Hospodárstva Slovenskej republiky č. 277 z roku 2007 rozumie budova, priestor či plocha, v ktorej sa verejnosti celoročne poskytuje prechodné ubytovanie a s ním spojené služby (stravovanie, wellness, športové aktivity a pod.)

Ubytovacie zariadenia sa na základe klasifikovaných znakov zaraďujú do rôznych kategórií a tried (počet hviezdíčiek 1-5 hodnotiacich kvalitu zariadenia). Rozlišujeme deväť základných kategórií:

- Hotel (garni, horský, kongresový, wellness, kúpeľný, boutique, apartmánový, motel)
- Botel
- Penzión

- Apartmánový dom
- Turistická ubytovňa
- Chatová osada
- Kemping
- Táborisko
- Ubytovanie v súkromí (izba, objekt, prázdninový byt)

Hotel

Hotel je ubytovacie zariadenie, ktoré má viac ako desať izieb. Hostom spolu s ubytovaním a stravovaním poskytuje aj ďalšie doplnkové služby zábavného, relaxačného či športového charakteru.

Garni hotel

Tiež známy ako „*Bed and Breakfast*“ poskytuje hostom rozsah služieb stanovený pre príslušnú triedu hotela, pričom rozsah stravovania je obmedzený len na podávanie raňajok.

Horský hotel

Hotel umiestnený v horskom teréne, ktorý je často krát bez priameho napojenia na cestnú sieť.

Kongresový hotel

Zariadenie určené pre konanie rôznych kongresových podujatí, konferencií alebo seminárov, ktorý je vybavený veľkými zasadacími priestormi.

Wellness hotel

Hotel je určený predovšetkým na prechodné pobyty spojené so starostlivosťou, rehabilitáciou a relaxom hostí.

Kúpeľný hotel

Nachádza sa v miestach, ktoré majú štatút kúpeľného miesta. Hostom ponúka liečebnú starostlivosť v rámci ktorej je im k dispozícii lekár.

Boutique hotel

Hotel s nižším počtom izieb, ktoré sa poväčšine nachádzajú v historických budovách s architektonickým alebo umeleckým riešením.

Apartmánový hotel

Hotel poskytuje ubytovanie v apartmánoch, ktorých musí mať prinajmenšom osem.

Motel

Ubytovacie zariadenie, ktoré sa buduje najmä popri hlavných trasách a diaľniciach.

Botel

Botel je ubytovacie zariadenie hotelového typu, ktoré je na trvalo zakotvenej lodi, s počtom viac ako desať kajút.

Penzión

Je to jednoduché ubytovacie zariadenie s minimálne piatimi izbami a najviac so štyrmi stálymi lôžkami na jednej izbe. Hostom zabezpečuje podávanie raňajok, prípadne polpenziu, a poskytuje základné služby.

Apartmánový dom

Toto ubytovanie je zvyčajne prevádzkované len počas hlavnej sezóny, poskytuje hostom prechodné ubytovanie v najmenej piatich apartmánoch alebo štúdiách.

Turistická ubytovňa

Je to jednoduché ubytovacie zariadenia s väčším počtom lôžok na jednej izbe. Hostia majú zvyčajne k dispozícii spoločné hygienické zariadenia.

Chatová osada

Je prechodné ubytovanie hostí v dvoj až štvorlôžkových izbách. Chatová osada môže byť vybudovaná ako samostatný areál, súčasť kempingu, alebo ako príslušná súčasť hotelového zariadenia.

Kemping

Kemping je ubytovacie zariadenie, ktoré umožňuje hostom ubytovať sa vo vlastných mobilných ubytovacích zariadeniach (stan, príves, karavan a pod.) alebo v ubytovacích zariadeniach prevádzkovateľa (bungalov, chata, zrub a pod.) vo svojom areáli umiestneným v prírodnom prostredí s trávnatými plochami a rovinným terénom, ktorý je oplotený alebo inak prírodne ohraničený. Areál je opatrený uzamykateľnou bránou alebo rampou. Hostom poskytuje okrem základnej hygienickej vybavenosti aj možnosť stravovania, rekreačno-športovú či kultúrno-spoločenskú vybavenosť.

Táborisko

Je jednoduché sezónne ubytovacie zariadenie na ubytovanie hostí v ich vlastných ubytovacích zariadeniach. Areál je väčšinou len prírodne ohraničený a označený. Táborisko má zabezpečený zdroj pitnej vody, WC zvlášť pre ženy a mužov, a miesta určené pre nádoby na odpad, ktoré sú pravidelne vyprázdňované.

Ubytovanie v súkromí

Ubytovanie v súkromí predstavuje ubytovanie hostí v samostatných izbách rodinných domov alebo v celých objektoch (rodinný dom, prázdninový byt, chalupa, chata a i.).[41]

Centrum mesta	200 - 500 lôžok
Širšie centrum mesta	100 - 200 lôžok
Okraj mesta	50 - 100 lôžok

Tabuľka 7: Odporúčané veľkosti hotelov podľa polohy v meste [23]

3.3 Detské ihrisko

3.3.1 Definícia

Detské ihrisko je upravená a vymedzená plocha určená k hre, zábavným a rozvojovým aktivitám detí a k ich vzájomnej interakcii. Je to priestranstvo, v ktorom sa deti môžu voľne pohybovať a využívať všetky jeho súčasti a vybavenie, ktoré ponúka (hojdačky, preliezky, pieskovisko a pod.) Jedná sa o umelo vytvorené miesto, ktoré nahrádza prirodzené prostredie na hru ako bývali dvory, záhrady, lúky, polia či lesy. [42]

Podľa zákona č. 371/2019 Z.z. o základných požiadavkách na bezpečnosť detského ihriska a o zmene niektorých zákonov, sa ihriskom rozumie priestor, v ktorom je umiestnené aspoň jedno zariadenie detského ihriska, ktoré je prístupné verejnosti. Zariadením detského ihriska je zariadenie alebo konštrukcia, vrátane dielcov a konštrukčných prvkov, s ktorým, v ktorom alebo na ktorom sa dieťa môže hrať vnútri alebo vonku, samostatne alebo v skupine, a ktoré je určené primárne na hru detí.[43]

3.3.2 História

Už od praveku deti využívali rôzne priestory a nástroje na hranie. Boli to napríklad prírodné útvary či stromy, po ktorých ložili a šplhali. s postupným rozvojom človeka a civilizácie, prišiel aj rozvoj priestranstiev a hracích pomôcok. Najväčší rozvoj detských ihrísk bol zaznamenaný až v 20. storočí. Ľudia sa začali sťahovať do miest, mestá sa začali zahusťovať a s rozvojom automobilového priemyslu ulice stratili svoju rolu verejného priestoru, a stali sa pre deti nebezpečnými. s výstavbou nových mestských častí bolo preto nutné myslieť aj na výstavbu detských ihrísk a priestorov určených len pre deti a ich hru.[44]

Nápad vytvoriť detské ihrisko pochádza z Nemecka. Dôvodom bola práve snaha dostať hrajúce sa deti z mestských ulíc a verejných priestorov, na ktorých mohli ľahko prísť k úrazu. Tieto ihriská boli v podstate hromady piesku, na ktorých sa deti hrali pod dohľadom polície. [45]

Myšlienku vytvoriť deťom ich vlastný priestor priviezla z Nemecka do Bostonu (USA) Dr. Zakrzewska v roku 1887, kde sa takzvané bostonské piesočné záhrady stali prvými stráženými detskými ihriskami v Amerike. Myšlienka sa postupne dostala do New Yorku, kde otvorili piesočné záhrady v blízkosti obytných domov. Postupom času sa ihriská začali vytvárať aj v školských areáloch. v roku 1906 bola za podpory prezidenta Theodora Roosevelta založená organizácia „The Playground Association of America“, ktorá pomáhala rozvíjať a rozširovať detské ihriská po celej Amerike. [46]

Ihriská boli neoddeliteľnou súčasťou urbanistickej kultúry aj v Sovietskom zväze. v konceptoch výstavby sídlisk bola zahrnutá aj výstavba ihrísk, a v 50. až 80. rokoch boli ihriská súčasťou každého sovietskeho mesta. Vybavenie ihriska bolo v celej zemi štandardné, najčastejšie to bol kolotoč, hojdačka, guľa, raketa a most (z kovových trubiek). Najviac používaným materiálom boli kovové tyče natreté základnými farbami vyrábané v štátnych továrňach doplnené drevenými prvkami (sedadlá na hojdačkách a kolotočoch). Po rozpade

Sovietskeho zväzu bolo mnoho konštrukcií rozobraných a odcudzených s vidinou ľahkého zárobku. Niektoré ihriská, najmä tie, ktoré prešli rekonštrukciou sú používané dodnes. [44]

Idea vytvoriť samostatný priestor na detskú hru sa postupne rozšírila do celého sveta. s postupom času sa ihriská pretvárali v závislosti na dobových požiadavkách a prioritách. Základná myšlienka (bezpečnosti pre deti, ich rozvoj a voľnočasové) však ostala nemenná.

3.3.3 Členenie detských ihrísk

Ihriská môžeme deliť na základe rôznych kritérií.

Z hľadiska prístupnosti detskej ihriská delíme na súkromné a verejné.

Členenie na základe veku dieťaťa:

- detské ihriská pre deti predškolského veku
- detské ihriská pre deti od 6 do 12 rokov
- detské ihriská pre deti nad 12 rokov

Ihriská pre deti predškolského veku musia nadväzovať na príslušnú obytnú zástavbu, v čo najkratšej vzdialenosti, s možnosťou nerušeného optického dohľadu. z dôvodu bezpečnosti by mali byť izolované od dopravy. Terén by mal byť skôr rovinný, prípadne mierne zvlnený, a čo najviac zatravnovaný. Ihrisko by malo obsahovať pieskovisko, hojdačky, šmykľavky, rôzne zariadenia určené na šplhanie, spevnený povrch pre trojkolky a kolobežky, a lavičky pre deti a najmä pre ich doprovod.[47]

Detské ihriská pre deti vo veku 6 až 12 rokov môžu byť situované na okrajoch obytných zón, pretože väčšia dochádzková vzdialenosť pri starších deťoch až tak neprekáža. Pri týchto ihriskách sa môžu využívať ihriská rôznych typov, prípadne s rôznymi tematikami. [47]

3.3.4 Témy

Hlavným dôvodom na zariadenie ihriska na základe určitej témy je deti zaujať a rozvíjať ich fantáziu. v súčasnosti je to však celkom nový a ojedinelý jav. Využívajú sa najmä nasledovné tematiky:

- doprava – osobná, nákladná, letecká, železničná, lodná, atď.
- bývanie – zámok, chata, indiánsky stan teepee, africký domček, kuchyňa, atď.
- zručnosť, pohyb, fyzická zdatnosť – opičia dráha, preliezačky, horolezecké steny, prekážková dráha, bludisko, terče, atď.
- príroda – kvety, stromy, zvieratká, voda atď.
- rozprávka – perníková chalúpka, drak, hrad, atď.

3.3.5 Funkcie

Základnou funkciou detského ihriska je poskytnúť priestor na hru, ktorá plní funkciu *citového uspokojenia dieťaťa*. Citové uspokojenie dieťa zažíva nielen naplnením potreby pohybu, ale aj uvedomením si svojich pohybových schopností a zručností, či časom stráveným s kamarátmi. Hry na detskom ihrisku sú teda zdrojom úprimnej radosti z hry, z objavovania

a tvorenia, z pohybu, a z pekných bezstarostných chvíľ strávených s kamarátmi, na ktoré bude spomínať celý život. [48]

Detské ihrisko sprostredkuje podmienky na určitú formu *výchovnej funkcie*. [49]

Dieťa sa naučí ako sa má správať a ako má komunikovať s ostatnými deťmi. Napríklad požičať si medzi sebou hračky, nerozhadzovať a neničiť ich, rešpektovať, že teraz je na rade na hojdačku/šmyklavku niekto iný a pod. Na tento aspekt by mali dohliadať rodičia, prípadne pani vychovávateľky v materskej škole.

Medzi významné funkcie hier na detskom ihrisku môžeme tiež zaradiť *celkový rozvoj osobnosti*. Hraním sa na ihrisku deti rozvíjajú nielen fyzicky ale aj motoricky, psychologicky, intelektuálne a sociálne. Hry u detí stimuluje ich tvorivosť, fantáziu a kreativitu - majú teda neodmysliteľný význam pre celkové zdravie a všestranný rozvoj dieťaťa. Ak si dieťa zvykne na pohyb od malička, tak je predpoklad, že bude mať záujem o šport aj v dospelom veku. [50]

Čím sa dostávame k ďalšej funkcii hier na ihrisku, a to k *prevencii obezity*. v dnešnej dobe je predovšetkým vo veľkých mestách málo prirodzených možností vyžitia nielen pre deti, ale aj pre dospelých. v našej modernej spoločnosti prevláda sedavý spôsob života, deti a dospelí sa prestávajú prirodzene hýbať, sedia pred počítačom, konzumujú nezdravú stravu a pomaly priberajú. Je preto nutné motivovať deti už od útleho veku k pohybovým aktivitám, k športu a k pobytu v prírode. [50]

3.3.6 Vybavenie - prvky/zariadenie

Zariadenie pre detské ihriská tvorí podstatu ihriska, je však väčšinou kompromisom medzi tým, ako by malo ideálne ihrisko vyzeráť, a predstavou investora a jeho finančných možností. Na trhu sa nachádza veľmi široký výber zariadení. Pri výbere vhodného zariadenia treba zohľadniť najmä vek užívateľov, pretože rôzne vekové skupiny majú odlišné nároky na veľkosť priestoru a obsah hry. Odporúča sa vybrať zariadenia, ktoré ponúkajú čo najviac možností hry. Treba počítať s tým, že deti budú na hru využívať aj okolité stromy či kríky, preto je nutné zaoberať sa aj výberom vhodnej zelene. v oblasti s výskytom vandalizmu je vhodnejšie zvoliť kovové materiály zariadení, ktoré majú dlhšiu životnosť. k vandalizmu na detských ihriskách však dochádza najmä vtedy, ak sa v blízkom okolí nenachádza žiadna iná možnosť zábavy pre tínedžerov. Riešením môže byť vytvorenie miesta oddelene od ihriska s niekoľkými lavičkami či prístreškom, kde si môžu sadnúť a stretnúť sa s priateľmi. [51][52]

Medzi základné zariadenia a prvky na ihrisku patria:

- hojdačky, kývavé prvky
- kĺzačky (šmyklavky)
- kolotoče
- pieskoviská,
- domčekové zostavy, veže
- preliezačky
- kombinované zostavy
- lanové prvky
- doplnky detských ihrísk [53]

Hojdačky

Hojdanie je jednou z najobľúbenejších detských činností. Hojdanie má na deti totiž upokojujúci účinok, ktorý navodzuje pocit pohody. Niet preto divu, že deti sprevádza už od útleho veku (kolíska). Okrem iného, súčasné výskumy dokazujú, že hojdanie pomáha rozvíjať rovnováhu, spevniť trup, posilňovať svaly rúk a nôh a koordinovať pohyby.

Hojdačka je nenáročná na priestor a poskytuje veľa zábavy. Vyznačuje sa jednoduchosťou, no zároveň pevnou a stabilnou konštrukciou. Rozlišujeme nasledujúce typy hojdačiek:

- prevažovacie (preklápacie) hojdačky
- pružinové hojdačky
- závesné hojdačky [53]

Kĺzačky, šmaklavky

Šmyklavka sa nachádza na väčšine ihrísk. Vyrábajú sa v kombinácií plastu a kovu, alebo plastu a dreva, v rôznych farebných prevedeniach. Rozlišujeme niekoľko druhov kĺzačiek a to rovná, zvlnená, oblúkovitá, tunelová a v kombinácií s domčekom alebo inou zostavou. [53]

Kolotoče

Kolotoče sú vhodné pre širokú vekovú skupinu detí. Jeho výhodou je, že ho môže využívať naraz viacero detí. Točivý pohyb kolotoča napomáha k rozvoju vnímania odstredivej sily a rovnováhy, pričom podporuje spevnenie svalov trupu, nôh a rúk. Kolotoče taktiež rozvíjajú spoluprácu medzi deťmi. Väčšinou sa skladajú z kovovej konštrukcie, ktorá je doplnená sedadlami z dreva či tvrdeného plastu. [53]

Pieskovisko

Pieskovisko je veľmi obľúbené hlavne u malých detí. v minulosti boli pieskoviská stavané z betónových obrubníkov, v súčasnosti sa vyrábajú z pevného plastového materiálu, ktorý si zachováva svoju farebnosť a odolnosť voči vplyvom počasia. Niektoré moderné pieskoviská sú vybavené odsúvateľným krytom, vďaka ktorému je piesok chránený pred znečistením. [53]

O pieskoviská sa treba adekvátne starať a udržiavať ich hygienu. Treba dávať pozor najmä na injekčné striekačky a exkrementy zvierat. Na pieskovisku, ktoré nespĺňa hygienické požiadavky sa deti môžu nakaziť bakteriálnymi, parazitárnymi a vírusovými ochoreniami. *Vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č.521/2007 Z. z. o podrobnostiach požiadaviek na pieskoviská* ustanovuje požiadavky na čistenie a udržiavanie pieskoviska a jeho najvyššie prístupné množstvo indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia nachádzajúceho sa v piesku. Prevádzkovateľ je zodpovedný za starostlivosť o pieskovisko, ktoré treba na základe vyhlášky čistiť, prekopávať, prehrabávať a polievať pitnou vodou najmenej raz za dva týždne počas sezóny (od 1. marca do 30. novembra). Je povinný viesť záznamy o čistení a udržiavaní. Povinnosť výmeny piesku vyhláška nestanovuje. v rámci prevencie by mali rodičia dohliadať na dieťa a zabrániť konzumácií piesku a dbať na umývanie jeho rúk. [54][55]

Domčeky, kombinované zostavy a veže

Kombinované zostavy sú ideálnymi zariadeniami na všetky detské ihriská. Sú tvorené rôznorodými prvkami určenými na hru, pohyb a zábavu. Sú spojením všemožných prvkov, od základných, ako sú hojdačka a šmyklavka, až po rôzne lezecké steny, siete, mostíky či lanovky. Takéto herné zostavy sú však veľmi náročné na priestor, dopadové plochy a cenu. [53] Príklad kombinovanej zostavy je znázornený na obrázku 3.

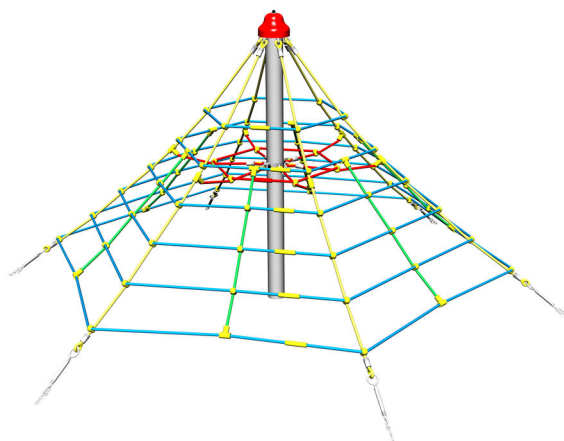
Obr. 3: Kombinovaná zostava: kombinovaná zostava , ktorá poskytuje deťom nespočetné možnosti pre najrôznejšie typy hier a zábavy. [56]

Preliezačky

Preliezky sú jedným z herných prvkov, ktoré sú zamerané predovšetkým na zručnosť. Sú ideálne na tréning koordinácie pohybov a fyzickej kondície. Tieto herné prvky obsahujú lezecké steny, rebriny a sieťové či lanové prvky. Na kvalitnom detskom ihrisku by preliezačky určite nemali chýbať. v minulosti, keď ešte žiadne preliezačky vybudované neboli, deti veľmi rady preliezali ploty, brány, zábradlia a liezli po stromoch. Dnes sú preliezačky konštruované tak, aby boli bezpečné, a aby boli deti chránené pred pádom. Preliezačky sú vhodné pre deti vo veku 6 -12 rokov. [42] [53]

Lanové prvky

Lanové respektíve sieťové prvky deťom rozvíjajú ich základné motorické schopnosti. Vďaka nim sa deti zdokonaľujú v činnostiach ako sú šplhanie, lezenie a udržanie rovnováhy. Používajú sa najmä lanové lezecké siete, laná s uzlami na šplhanie, povrazový lanový most, lanový rebrík, lanová hojdačka, lanovka, lanový kolotoč či lanový pyramída (viď obrázok 4). [53]

Obr. 4: Lanová pyramída [57]

Doplňky detských ihrísk

Súbor prvkov dopĺňa a dotvára charakter ihriska. Sú to napríklad tabule na kreslenie kriedou či rôzne prehadzovadlá či počítadlá, ktoré deti ocenia najmä v dobe, kedy sa učia písať a počítať. Ďalej to môže byť napríklad veľký drevený xylofón, detský teleskop či ďalekohľad, volant, kormidlo, vlajky, zvonec, piškvorky. Tieto prvky nie sú náročné na priestor a nevyžadujú dopadové plochy. Vďaka týmto prvkom sa môže využiť inak nevyužitý priestor, na ktorý sa štandardné prvky nezmestia. [58]

3.3.7 Materiály

Pri pohľade na dnešné ihriská môžeme povedať, že najpoužívanejšími a najčastejšie sa vyskytujúcimi materiálmi na ihriskách sú drevo, kov, plast a laná. Všetky používané materiály musia byť schválené normami a musia mať dobré mechanické, fyzické, technologické a chemické vlastnosti. [59]

Drevo

Drevo má ako materiál množstvo predností. Je to prírodný materiál, má pekný vzhľad a vôňu, dobré mechanické vlastnosti a je ľahko opracovateľné. Býva lacnejšie ako iné materiály. Má pomerne vysokú pevnosť a nízku tepelnú vodivosť, takže na dotyk nepôsobí tak studeno ako kov. Na druhej strane ľahko podlieha vplyvom počasia, ľahko navlhne, je horľavé a náchylné z hľadiska biologických škodcov, takže je nutné drevo pravidelne ošetrovať. Drevené časti prvkov, ktoré sú v kontakte so zemou, musia byť ošetrené tak, aby sa zabránilo ich hnitiu a rozpadu. Ostatné drevené časti musia byť opracované tak, aby nevznikali triesky a aby nedošlo k prípadnej otrave detí. Na detské ihrisko sa väčšinou používa mäkké smrekové drevo a odolné agátové drevo, ktoré má pekný estetický vzhľad. [60]

Kov

Kov má veľkú nevýhodu v tom, že podlieha korózií. Preto sa v súčasnosti používa hlavne nerezová ocel. v minulosti sa korózií bránilo ochranným náterom v podobe farby. Oproti

drevu má však kov omnoho vyššiu životnosť. Používa sa najmä na výrobu kolotočov, preliezok a hojdačiek. Najčastejšie sú využívané priame alebo ohýbané ocelové trubky a nerezové plechy.[58]

Plast

Plasty alebo takzvané polyméry sa veľmi ľahko opracovávajú a sú zdravotne nezávadné. Najrozšírenejším z nich je polyetylén. Výhodou je, že poskytuje veľké množstvo farebných prevedení, čo je pre deti veľmi atraktívne. Laná a lezecké siete bývajú často vyrábané z plastov a to polyamidových sietí v kombinácii s ocelovým jadrom.[58]

Kompozitné materiály

Sú to materiály zložené z dvoch a viac odlišných druhov materiálov s účelom získania čo najlepších vlastností materiálu. Medzi kompozitné materiály patrí napríklad sklolaminát, ktorý je vysoko odolný voči chemikáliám a UV žiareniu, má vysokú pevnosť, ľahko sa opracováva a montuje. Využíva sa najmä na šmyklavky a sedáky hojdačiek. [58]

3.3.8 Bezpečnosť ihrísk

Predpisy a právne normy

Požiadavky na výstavbu a prevádzku detských ihrísk sa riadia pomocou stanovených právnych predpisov, v ktorých sa nachádzajú ustanovenia o bezpečnosti a právnej zodpovednosti.

Jedným z nich je aj Zákon č. 371/2019 Z. z. o základných požiadavkách na bezpečnosť detského ihriska a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nabral účinnosť od 1.1.2020. Tento zákon upravuje základné požiadavky na detské ihrisko, základné povinnosti vlastníka detského ihriska, kontrolu detského ihriska a kto je oprávnený ju vykonávať, dohľad Slovenskej inšpekcie na bezpečnosť a sankcie za porušenie povinností. [43]

Väčšina konkrétnych podmienok je riešená v nižšie uvedených technických normách.

Európske normy týkajúce sa detských ihrísk EN 1176 a EN 1177 (slovenské verzie STN EN 1176 a STN EN 1177) boli prvýkrát oznámené v roku 1998 a vychádzali z britskej BS 5696 a nemeckej normy DIN 7926. [51]

Norma STN EN 1176 sa skladá z nasledujúcich deviatich častí:

- STN EN 1176-1: 2008 Zariadenia a povrchy detských ihrísk. Časť 1: Všeobecné bezpečnostné požiadavky a skúšobné metódy.
- STN EN 1176-2: 2008 Zariadenia a povrchy detských ihrísk. Časť 2: Ďalšie špecifické bezpečnostné požiadavky a skúšobné metódy na hojdačky.
- STN EN 1176-3: 2008 Zariadenia a povrchy detských ihrísk. Časť 3: Ďalšie špecifické bezpečnostné požiadavky a skúšobné metódy na kĺzačky.
- STN EN 1176-4: 2008 Zariadenia a povrchy detských ihrísk. Časť 4: Ďalšie špecifické bezpečnostné požiadavky a skúšobné metódy na lanovky.
- STN EN 1176-5: 2008 Zariadenia a povrchy detských ihrísk. Časť 5: Ďalšie špecifické bezpečnostné požiadavky a skúšobné metódy na kolotoče.

- STN EN 1176-6: 2008 Zariadenia a povrchy detských ihrísk. Časť 6: Ďalšie špecifické bezpečnostné požiadavky a skúšobné metódy na kývavé zariadenia.
- STN EN 1176-7: 2008 Zariadenia a povrchy detských ihrísk. Časť 7: Návod na inštaláciu, kontrolu, údržbu a prevádzku.
- STN EN 1176-10: 2008 Zariadenia a povrchy detských ihrísk. Časť 10: Ďalšie špecifické bezpečnostné požiadavky a skúšobné metódy na úplne uzavreté zariadenia na hranie.
- STN EN 1176-11: 2008 Zariadenia a povrchy detských ihrísk. Časť 11: Ďalšie špecifické bezpečnostné požiadavky a skúšobné metódy na priestorové siete. [51]

Táto norma stanovuje požiadavky, ktoré ochraňujú dieťa pred nebezpečenstvom, ktoré pri používaní zariadení ihriska nevie predvídať. Definuje napríklad požiadavky na zabránenie zachytenia hlavy, krku, iných častí tela či šiat do zariadení (minimálny priemer otvorov, maximálny rozmer štrbín, atď), ďalej opatrenia proti pádom (zábradlia, držadlá) či proti kolíziám (dostatočná vzdialenosť zariadení).

Norma týkajúca sa povrchu:

- STN EN 1177: 2008 Povrch ihriska tlmiaci náraz. Určenie kritickej výšky pádu. [51]

Norma vyžaduje, aby sa pod zariadeniami na ihrisku nachádzal vhodný a bezpečný povrch. Čím vyššie zariadenie je (a teda aj možný pád dieťaťa z neho), tým je voľba správneho povrchu dôležitejšia. Na základe výšky pádu sa zvolí správny materiál a jeho mocnosť. Týka sa to taktiež oblastí okolo kolotočov, hojdačiek a šmyklaviiek, pričom sa nerieši výška zariadenia ale rozsah okolitej plochy.

K zariadeniam a ich príslušenstvu sa používajú nasledujúce normy:

- STN EN 818 Krátkočlánkové reťaze na zdvíhanie. Bezpečnosť.
- STN EN ISO 9554 Vlákňové laná. Všeobecné ustanovenia.
- STN EN ISO 2307 Vlákňové laná. Stanovenie niektorých fyzikálnych a mechanických vlastností.
- STN EN 335, STN EN 350 a STN EN 351- týkajúce sa trvanlivosti dreva a výrobkov z dreva. [51]

Treba si však uvedomiť, že zhoda s požiadavkami normy ešte automaticky nemusí znamenať, že je detské ihrisko bezpečné. Preto treba tieto normy využívať s rozumom a treba vykonávať každoročné kontroly kompetentnými osobami.

Dopadové plochy

Z hľadiska bezpečnosti je veľmi dôležitý správny výber dopadovej plochy, ktorá vďaka svojim tlmiacim schopnostiam znižuje riziko vzniku vážnejších úrazov. Povrch ihriska, ktorý má funkciu tlmiť náraz upravuje vyššie spomínaná norma STN EN 1177. Povrch dopadovej plochy musí byť protišmykový a zdravotne nezávadný. Na výber sú povrchy z prírodných a umelých materiálov. [53]

Výhodou prírodných povrchov je ich cena a nenáročnosť inštalácie. Ich nevýhodou je, že sa v nich ťažšie odhaľujú cudzie elementy, ktoré môžu byť pre deti nebezpečné (rozbité sklo, zvieracie výkaly či injekčné striekačky).

Medzi prírodné patrí:

- **Vymývaný riečny štrk (okrúhly)** - je vhodným tlmiacim povrchom pre pády z výšky 2 až 3 metrov. Jedná sa o najekonomickejšiu variantu z prírodných povrchov. Nevýhodou je, že obmedzuje deťom pohyb a je nutné ho dosypávať pretože sa z ihriska vynáša.
- **Piesok** – taktiež vhodný tlmiaci povrch pre pády z výšky 2-3 metrov. Jeho výhodou je tiež cena a ľahká inštalácia. Nevýhody sú tiež vynášanie, potreba dosypávania, horšia údržba z hľadiska hygieny a deťom sa pri hraní na pieskovisku dostávajú časti piesku do oblečenia a obuvi.
- **Drevná štiepa a kôra** – toto riešenie sa najčastejšie využíva ak sú ihriská umiestnené v rámci iných záhradných riešení. Oproti štrku a piesku je tento materiál drahší a treba ho taktiež dosypávať. [21]

Medzi najpoužívanejšie umelé povrchy patri:

- **Gumenná dlažba** – je to veľmi bezpečný (protišmykový) a z hľadiska údržby nenáročný povrch. Je najlacnejší spomedzi umelých povrchov. Jeho ďalšou výhodou je možnosť vybrať si z rôznych druhov a farieb. Nesmie sa pokladať na staré, nerovné a nevyspávané asfaltové povrchy, pretože by sa mohla časom dlažba potrať a vyduť.
- **Liate gumenné povrchy** – sú to najdrahšie povrchy tlmiace pád. s vyššou cenou sa však získa aj viac výhod, a to trvale elastický povrch zaisťujúci potrebnú absorpciu nárazov, farebná variabilita a stálosť s možnosťou prídania rôznych 2D a 3D prvkov, ľahké čistenie, odolnosť voči chemikáliám a v zime nezamŕza. Povrch si dokonca poradí aj so starými a nerovnými asfaltovými plochami.
- **Umelá tráva** – sama o sebe nezaručí požadovanú pružnosť, preto býva používaná s pružnými podložkami na gumenej alebo penovej báze. Jej najväčšou výhodou je jej vysoká priepustnosť vody a to, že je u detí veľmi obľúbená. Je vhodná skôr na ihriská s nižšou frekvenciou užívateľov. [21]

Zásady bezpečnej prevádzky - kontrola a údržba

Na detskom ihrisku musí byť zabezpečená bezpečnosť detí a to najmä pravidelnou údržbou a kontrolou herných prvkov. Zodpovednosť za údržbu, kontroly a celkovú bezpečnosť ihriska má jeho prevádzkovateľ. Výrobca zariadení však musí poskytnúť návody na údržbu, ktoré musia obsahovať informácie o tom, v akom časovom horizonte sa majú údržby vykonávať a výkresy, prípadne schémy s návodom pre prevedenie údržby.

Kontrola

Podľa normy EN 1176-7 sú predpísané nasledovné kontroly:

- **Pravidelná vizuálna kontrola**, ktorá sa odporúča vykonávať raz za týždeň pre určenie zjavných poškodení spôsobených vplyvom počasia či vandalmi.
- **Priebežná kontrola** sa odporúča vykonávať raz za 1 až 3 mesiace. Je dôkladnejšia ako vizuálna, pretože je zameraná na kontrolu stability a opotrebenia zariadení.

- **Ročná revízia** zariadení je povinná. Kontroluje sa opotrebenie zostáv, stabilita spojov a kotvení a funkčnosť dopadových plôch. Kontrola by mala byť sprevádzaná fotodokumentáciou ihriska. Túto revíziu by mala vykonávať certifikovaná osoba s dostatočnými skúsenosťami. [20]

Podľa zákona č. 371/2019 Z.z. sa kontrolou detského ihriska rozumie kontrola vstupná (so zameraním najmä na bezpečnosť konštrukčného vyhotovenia, umiestnenia a inštalácie zariadení a iného príslušenstva detského ihriska, povrchu tlmiaceho nárazu a celkovú bezpečnosť ihriska pred uvedením do prevádzky) a kontrola pravidelná (zameraná na nedostatky vyvolané používaním, nedostatočnou údržbou, vplyvom počasia alebo vandalizmom). [43]

Údržba

Údržba by sa mala vykonávať priebežne, v dobe keď sú opravy či úpravy potrebné, nie až po tom, čo to určia kontrolné orgány. Bežná údržba zariadení a plôch na ihrisku by sa mala skladať z preventívnych opatrení, ktoré zaisťujú ich neustálu bezpečnosť a funkčnosť. [51]

Medzi činnosťami údržby patrí napríklad čistenie prvkov a zariadení, zabrúsenie hrán a triek, premazanie ložísk, utiahnutie upevňovacích prvkov, pestovanie zelene a udržiavanie trávnatých plôch, výmenu piesku v pieskoviskách, dopĺňanie sypkých povrchov, opravy opotrebovaných častí (impregnácia, maľovanie) a náhrady častí zariadení (sedadlá hojdačiek, reťaze, a i.). [51]

Na každom verejnom ihrisku by nemala chýbať ani informačná prevádzková tabuľa, na ktorej je uvedená osoba zodpovedná za správu a prevádzkovanie detského ihriska. Ďalej by na nej mala byť uvedená adresa a názov detského ihriska, telefónne čísla záchranných služieb, dátum poslednej kontroly, identifikačné údaje vlastníka detského ihriska a prípadné pravidlá či zákazy, ktoré by sa mali na ihrisku dodržiavať. [43]

4 Metodika práce

4.1 Analýza podkladov

Pre úspešné a relevantné zhodnotenie stávajúceho stavu občianskej vybavenosti vybranej sídliskovej štruktúry je potrebné získanie teoretických znalostí v danej oblasti a analýza podkladov. Jedná sa predovšetkým o slovenskú metodickú príručku inštitútu urbanizmu a územného plánovania URBION s názvom Štandardy minimálnej vybavenosti obcí a českú metodiku vypracovanú v rámci grantu Českým vysokým učením technickým v Prahe s názvom *Štandardy dostupnosti verejné infraštruktúry*.

Jedná sa o dokumenty, ktoré obsahujú štandardy dostupnosti (fyzickej alebo časovej) jednotlivých zariadení základnej občianskej vybavenosti vyjadrené dochádzkovou vzdialenosťou v metroch alebo v čase (minúty). Pre zariadenia vyššej občianskej vybavenosti je na základe počtu obyvateľov daného sídla uvedená podmienka prítomnosti v obci.

Keďže sa jedná o analýzu vnútroblokov na sídlisku nachádzajúceho sa na území Slovenskej republiky, v práci bude prednostne používaný slovenský metodický dokument. v prípade, že v danom dokumente chýbajú údaje dostupnosti pre určitý typ či zariadenia občianskej vybavenosti, chýbajúce údaje sa doplnia z metodického dokumentu pre Českú republiku.

Pre úspešné vyhodnotenie stavu a bezpečnosti detských ihrísk sa bude vychádzať predovšetkým z publikácie Metodicko-pedagogického centra s názvom *Bezpečnosť a ochrana zdravia detí na detských ihriskách* a z príručky Slovenskej obchodnej inšpekcie *Bezpečné detské ihrisko*, ktoré uvádzajú popis jednotlivých herných zariadení, normy týkajúce sa detských ihrísk a čo všetko musí detské ihrisko a jeho prvky obsahovať, aby bolo bezpečné.

Pre popis vybranej sídliskovej štruktúry z hľadiska motívov urbanistickej kompozície sa v práci bude vychádzať predovšetkým z publikácie Ministerstva pre miestny rozvoj, konkrétne z *Princípov a zásad urbanistickej kompozície v príkladoch*, v ktorej sú uvedené a vysvetlené jednotlivé pojmy urbanistickej kompozície.

4.2 Miestne šetrenie

Miestne šetrenie bude spočívať v prejdení vnútrobloku a grafickom zaznačení lokácie a typu občianskej vybavenosti. Ďalej bude zameraný a zakreslený pôdorys detského ihriska, vyznačí sa poloha a typ herného zariadenia, skontroluje sa jeho stav a bezpečnosť. Bude zaznačený typ povrchu a jeho stav nielen pod hernými zariadeniami, ale aj na celom ihrisku. Bude zaznamenané aj umiestnenie mobiliáru a jeho stav ako na detskom ihrisku, tak aj v jeho bezprostrednom okolí. Budú vyhotovené fotografie herných prvkov a povrchov ihriska. Pozornosť bude venovaná predovšetkým závadám a hrozbám nebezpečenstva.

4.3 Pozorovanie

Na jednotlivých ihriskách budú na základe vedomostí z knižnej publikácie dánskeho architekta Jana Gehla s názvom *How to study public life* vykonávané pozorovania. Pozorovania budú vykonávané ako nezávislým pozorovateľom sediacim neďaleko, tak aj pozorovateľom začleneným do kolektívu, ktorý sa na ihrisku zdržiava a využíva ho. Pozorovania budú na každom ihrisku vykonávané po dobu minimálne jednej hodiny v poobedňajších hodinách v rozmedzí 16:00 – 18:00, za relatívne podobných podmienok a počasia. Pri pozorovaniach

sa bude klásť dôraz na to, akým spôsobom sa ihrisko využíva, koľko detí a v akom veku ho navštevuje, kde sa rodičia zdržiavajú a čo robia.

4.4 Spracovanie výsledkov

Spracovanie výsledkov práce bude spočívať v stručnom zhrnutí a vyhodnotení dát a informácií získaných z analýz a pozorovaní. Na záver bude spracovaná zjednodušená SWOT analýza pre každé ihrisko, znázorňujúca silné a slabé stránky, príležitosti a hrozby, na základe ktorých budú navrhnuté úpravy pre zlepšenie stávajúceho stavu.

5 Sídliisko Trávníky

5.1 Sídliisko Ružinov

Ružinov je mestská časť Bratislavy, ktorá vznikla v roku 1989 na základe zákona č.377/1990 o hlavnom meste SR a Štatútu hlavného mesta SR Bratislavy, ktorým sa v Bratislave vytvorilo 17 mestských častí. [10]

Leží východne od centra mesta, na ľavom brehu Dunaja a so svojou rozlohou 39,6 km² a počtom obyvateľov 73 872 tvorí druhú najväčšiu mestskú časť Bratislavy. [12]

Podľa nariadenia vlády č. 258/1996 Z. z., ktorým sa vydáva Zoznam obcí a vojenských obvodov tvoriacich jednotlivé okresy, patrí Ružinov spolu s mestskou časťou Podunajské Biskupice a Vrakuňa do okresu Bratislava II. [11]

Ružinov sa skladá z 8 častí a to zo sídlisk Nivy, Štrkovec, Trávníky, Ostredky a Pošeň, z bývalých samostatných obcí Trnávka a Prievoz a z priemyselnej časti Vlčie hrdlo.

5.2 História Ružinova

Na dnešnom území mestskej časti Ružinov boli pôvodne lúky, pasienky, nivy a háje popretkávané rozvetvenými ramenami rieky Dunaj. Vo východnej časti (dnešné Vlčie hrdlo – areál Slovnafu) sa približne pred 5500 rokmi usídlili prví obyvatelia, ktorí sa zaoberali najmä poľnohospodárstvom, pastierstvom, ťažbou dreva a stavbou protipovodňových hrádzí proti široko rozvetvenému Dunaju. Cez Malý Dunaj viedli dva brody. Pri jednom z nich vznikla obec Prievoz, ktorá je dnes už súčasťou Ružinova. v súčasnosti patrí k najatraktívnejším lokalitám na bývanie, za čo určite môže jeho atmosféra pokojnej dediny uprostred rušného mesta. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1524, tvorilo ju prevažne nemecké obyvateľstvo. Erbom Ružinova sa stal práve pôvodný erb niekdajšej obce Prievoz, do ktorého sa pridala ruža. Názov Ružinov totiž pochádza z názvu Ružový ostrov z nemeckého Rosenheim.

Poľnohospodársky charakter Ružinova začal miznúť v 19. storočí kedy sa pomaly začal rozvíjať priemysel. Vznikla tu napríklad továreň na káble, továreň na výrobu dynamitu *Dynamit Nobel* a neskôr aj fabrika na výrobu nití *Cvernovka*. Rozvojom priemyslu začali vznikať robotnícke kolónie na Nivách a v Trnávke a nastúpila postupná urbanizácia územia. Po 2. svetovej vojne nastal v Ružinove veľký stavebný rozvoj, začali sa budovať rozsiahle panelové sídliská. [13][14]

5.2.1 Trávníky

Trávníky sú miestna časť v mestskej časti Ružinov (viď obrázok 5 a 6) . Lokalita je ohraničená štyrmi hlavnými dopravnými tepnami a to ulicami Bajkalská, Gagarinova, Ružinovská a Tomášiková. Vedu tadiaľ hlavné automobilové ťahy a trasy mestskej hromadnej dopravy. Ulice v Trávníkoch sú pomenované po kvetoch a rastlinách:

- Astrová ulica
- Muškátová ulica
- Narcisová ulica
- Nezábudková ulica

Obr. 5: Poloha mestskej časti Ružinov v rámci Bratislavy. [19]

- Rezedová ulica
- Rumančeková ulica
- Šalviová ulica

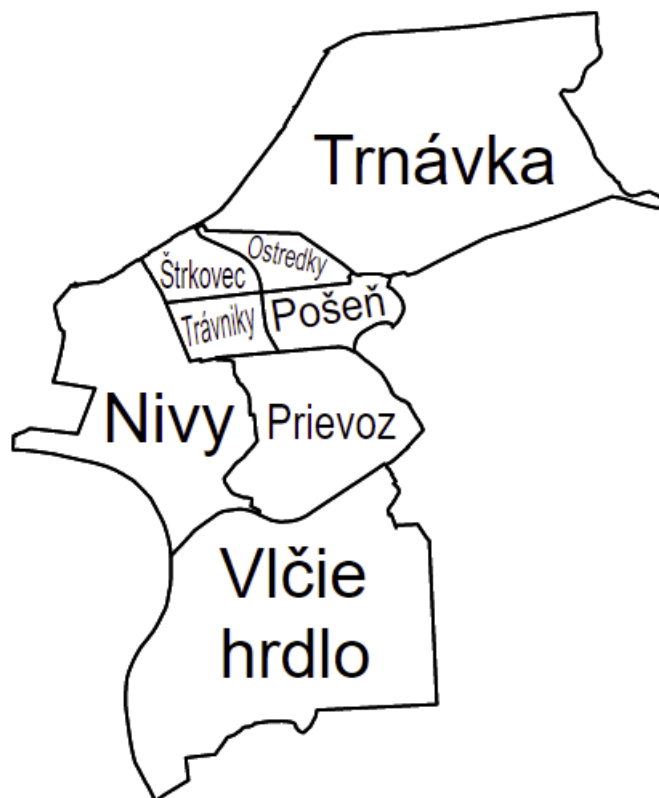
Azalková ulica, Bajkalská ulica, Ďatelinová ulica, Gagarinova ulica, Lanová ulica, Martinčekova ulica, Nevädzová ulica, Papradová ulica, Pažitková ulica, Pivonková ulica, Prievozská ulica, Ružinovská ulica, Sedmokrásková ulica, Tomášikova ulica.

5.3 Urbanistická kompozícia sídliska Trávniky

Sídlisko Trávniky je zo všetkých štyroch strán ohraničené urbanistickými osami, ktoré tvoria významné dopravné ťahy danej oblasti sídla. Najvýznamnejšou z nich je Ružinovská ulica, ktorá tvorí Ružinovskú radiálu električkovej siete mesta, a spája tak sídlisko Ružinov nielen s centrom, ale aj s ostatnými časťami mesta.

Sídlisko bolo vybudované na rovinatom teréne, na ktorom boli v minulosti lúky, pasienky, nivy a háje. Územie, okrem umelo vytvorenej vodnej nádrže (jazera Rohlík) a parku Andreja Hlinku, nevyvíka žiadnym významným krajinárskym prvkom. Jazero nesie názov Rohlík vďaka svojmu tvaru, ktorý ho pripomína. Obklopený vodnou flórou tvorí významný rekreačný prvok sídliska.

Za dominantu celého sídliska môžeme považovať mohutnú stavbu Ružinovskej Nemocnice s poliklinikou, ktorá svojou hmotou vyčnieva ako vertikálne, tak aj horizontálne. z najvyššieho poschodia nemocnice je dobrý výhľad na Bratislavský hrad a centrum mesta. Ďalšou stavbou, ktorá svojou hmotou vyčnieva nad ostatnú zástavbu je 17 poschodová polyfunkčná budova Retro, ktorá ale v danom priestore nevyvíka tak ako nemocnica, pretože je z dvoch strán obklopená 9 až 12 poschodovými budovami. z bratislavského diaľničného obchvatu je však jasne viditeľná a identifikovateľná.

Obr. 6: Členenie mestskej časti Bratislavy Ružinov. [15]

Trávniky majú vo všeobecnosti image pokojného sídliska s množstvom zelene, ktoré je vhodné a obľúbené najmä pre rodiny s deťmi. Je plné rôznych umeleckých prvkov, najmä sôch a fontán z obdobia výstavby, ktoré dotvárajú atmosféru prostredia.

Sídlisko je tvorené prevažne doskovými obytnými budovami zoskupenými do blokov obdĺžnikového tvaru (viď obrázok 8) doplnenými samostatne stojacimi budovami občianskej vybavenosti. Jednotlivé obytné budovy sú od seba oddelené medzerami v rozmedzí 2 až 30 m a netvoria tak ucelené bloky. Výšková hladina obytných budov sa pohybuje väčšinou v rozmedzí 3 až 9 poschodí. Budovy občianskej vybavenosti sa pohybujú prevažne vo výškových hladinách 1 až 3 poschodí, pričom výnimku tvoria už spomínané výškové budovy nemocnice a polyfunkčnej budovy Retro. Budovy majú ploché strechy. Uprostred každého vnútrobloku sa nachádza 1-2 poschodová budova občianskej vybavenosti a detské ihrisko. Na západe sídliska (vedľa Bajkalskej ulice) sa sústreďujú samostatne stojace bodové a doskové obytné budovy a hmotovo výraznejšie budovy občianskej vybavenosti (viď obrázok 9). Na juhovýchode sídliska (Tomášiková ulica) sa nachádza skupinka samostatných bodových budov s výškovou hladinou 8 poschodí (viď obrázok 10).

Parter sídliska tvoria v obytných vnútroblochoch mäkké línie tvorené predzáhradkami s rozmanitými druhmi rastlín (rôzne druhy kvetov, kríky, listnaté či ihličnaté stromy) a prvé podlažia panelových domov, ktoré boli kedysi zhruba rovnaké. Dnes už väčšina panelákov prešla procesom zateplovania spojenej so zmenou farby fasády. Pri niektorých panelákoch sa pri realizácii zachovala neutrálna farebná škála, pri iných sa zvolili rôzne odtiene oranžovej, zelenej a žltej. Reliéf fasády sa vyhladil a budovy pôsobia vyrovnaným, hladkým a čistým

Obr. 7: Nemocnica a polyfunkčná budova Retro.

Obr. 8: Vnútrobloky sídliska Trávniky.

Obr. 9: Budovy pri ulici Bajkalská.

Obr. 10: Budovy pri ulici Tomášiková.

dojmom. Pri zatepľovaní došlo aj k výmene okien za plastové, ktoré sú teraz hlbšie ponorené do fasády, čím sa tiež zmenil jej charakter a výraz oproti minulosti. Tak ako na každom sídlisku, aj tu kazia dojem všade prítomné autá, ktoré stoja pozdĺž chodníkov a na každom „voľnom“ priestranstve.

Park Andreja Hlinku sa rozprestiera popri Ružinovskej radiále. Ťažisko (dominantu) parku tvorí veľkolepá *Závojová fontána*, nachádzajúca sa uprostred, v ktorej sa spájajú všetky kompozičné osi lemované stromoradiím a pouličným osvetlením. Od fontány ďalej smeruje pohľadová os zakončená vysokou sochou Karola Šmidkeho.

5.4 Popis jednotlivých vnútroblokov

5.4.1 Nezábudková ulica

Nezábudková ulica sa skladá z troch 9 poschodových, jednej 7 poschodovej, jednej 5 poschodovej a jednej 3 poschodovej doskovej budovy. Budovy sú zoskupené do obdĺžnikového, nie úplne uzavretého bloku o rozmeroch 107 m x 224 m.

Vo vnútrobloku sa nachádzajú dve parkoviská (27 x 41 m a 15 x 19 m), detské ihrisko, samostatná budova s občianskou vybavenosťou a trávnatá plocha (3050 m²) využívaná na venčenie zvierat. Obytné budovy sú lemované trávnatými pásmi s funkciou predzáhradky s rôznymi druhmi rastlín a záhradných dekorácií, ktoré sú od chodníkov oddelené živým plotom v podobe kríkov. Pozdĺž chodníkov a na okrajoch ciest stoja zaparkované autá. Po obvode ciest, chodníkov, parkovísk, ihriska a trávinatej plochy sa nachádzajú rôzne listnaté a ihličnaté stromy. Vnútroblok disponuje dostatkom zelene.

Celková občianska vybavenosť vnútrobloku (viď obrázok 11) sa nachádza v samostatnej budove teplárne s pôvodne jedným podlažím. Od roku 2011 budova disponuje nadstavbou dvoch podlaží bytových priestorov. Na prízemí sa zo strany od ihriska nachádza detská ambulancia. Zo strany od parkoviska je hodinárstvo, vinotéka, výroba pečiatok a kozmetický salón. Budova disponuje aj priestormi, ktoré sa v súčasnosti nevyužívajú.

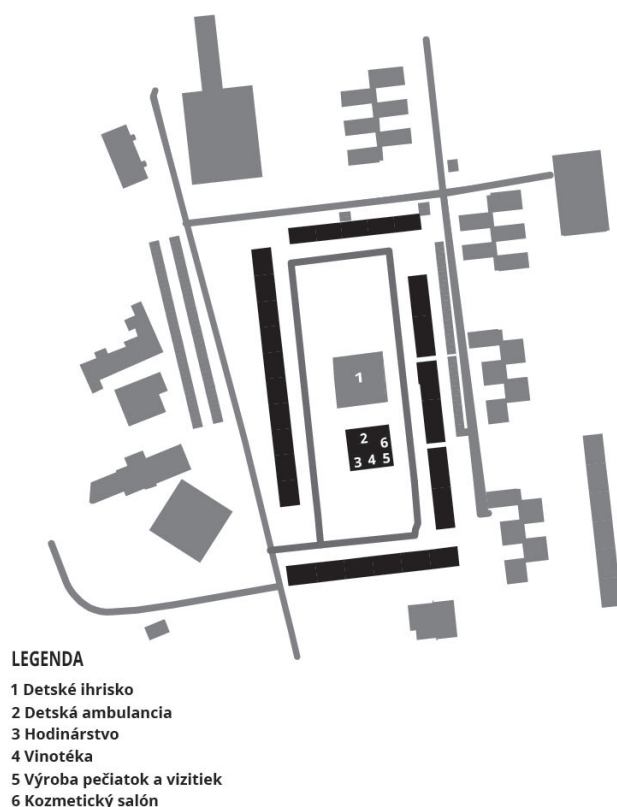
5.4.2 Rumančeková ulica

Rumančekovú ulicu tvoria tri 9 poschodové, jedna 7 poschodová, jedna 5 poschodová a jedna 6 poschodová (pôvodne 3 poschodová) dosková obytná budova. Budovy sú usporiadané do otvoreného obdĺžnikového bloku o rozmere 109 m x 214 m.

Vo vnútrobloku sa nachádza jedno väčšie (45 x 33 m), jedno menšie (14 x 12 m) parkovisko, detské ihrisko, petangové ihrisko (36 m²), trávnatá plocha (550 m²) využívaná najmä na venčenie domácich zvierat a jednopodlažná budova teplárne s občianskou vybavenosťou v podobe reklamnej agentúry a kaviarne so zmrzlinárňou (viď obrázok 12). Budova disponuje ďalšími priestormi, ktoré sú však nevyužívané. Obytné budovy sú lemované trávnatými pásmi s kvetmi, kríkmi a stromami, ktoré plynulo nadväzujú na chodníky. Pozdĺž chodníkov sú zaparkované automobily. Všade pozdĺž ciest, chodníkov, ihriska a budov nachádzajú listnaté stromy a kríky rôzneho druhu.

5.4.3 Muškátová ulica

Muškatová ulica je tvorená tromi 9 poschodovými, jednou 7 poschodovou, jednou 5 poschodovou a jednou pôvodne 3 (dnes 5) poschodovou doskovou panelovou budovou. Budovy tvoria medzerovitý blok v tvare obdĺžnika o veľkosti 112 m x 216 m.

Obr. 11: Občianska vybavenosť ulice Nezábudková.

Vo vnútrobloku sa nachádza jedno parkovisko s rozmermi 56 x 33 m, detské ihrisko (975 m^2), trávnatá plocha (2300 m^2) s chodníkmi a lavičkami, a jednopodlažná samostatná budova s občianskou vybavenosťou. Na jednej strane budovy sa nachádza reštaurácia *Vínna muška* s vonkajšou terasou a na druhej strane je športové centrum s priestormi určenými na bojové umenia a box (viď obrázok13) . Panelové obytné budovy sú od chodníkov oddelené trávnatými pásmi s rôznymi kvetmi, kríkmi a stromami, ktoré sú miestami ohraničené živým plotom. Pozdĺž chodníkov a na okraji ciest stoja zaparkované automobily. Na každom kúsku trávinatej plochy rastú listnaté stromy rôzneho druhu, takže je vo vnútrobloku dostatok zelene.

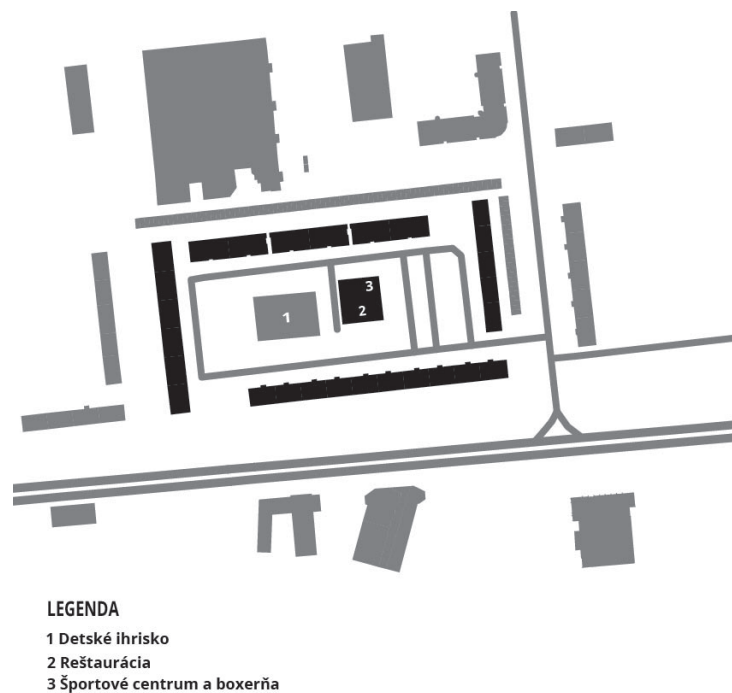
5.4.4 Rezedová ulica

Na rezedovej ulici sa nachádza otvorený obdĺžnikový blok tvorený tromi doskovými obytnými budovami. Jedna z nich je troj poschodová a dve z nich sú 7 poschodové. Blok má rozmery 138 x 95 m.

Vo vnútrobloku sa nachádza park s trojuholníkovým pôdorysom (800 m^2), cez ktorý vedú, a v ktorom sa napájajú dva chodníky vedúce celým vnútroblokom. Po obvode parku sú umiestnené drevené lavičky s operadlom. Uprostred je kruhový výrez s trávou a ihličnatými stromami, okolo ktorého sú tiež umiestnené drevené lavičky s operadlami. Okrem parku sa vo vnútrobloku nachádza detské ihrisko s rozlohou (490 m^2). Okolie ihriska a parku tvoria trávnaté plochy s listnatými a ihličnatými stromami. v tomto vnútrobloku sa nena-

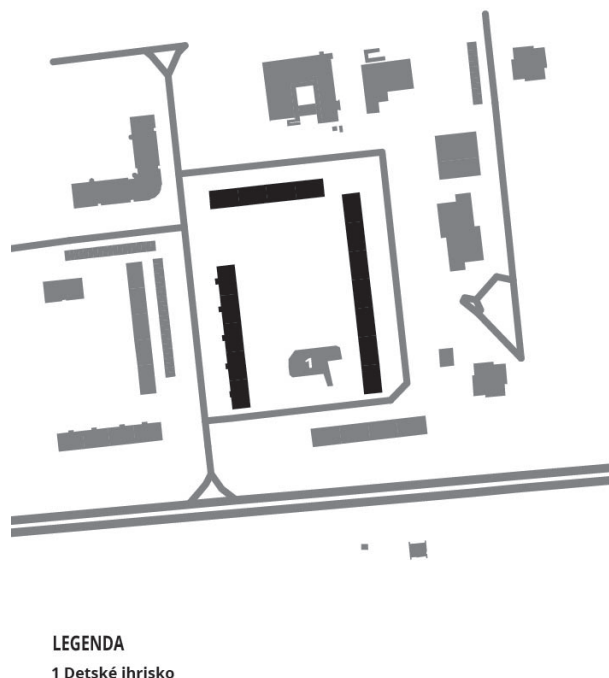
Obr. 12: Občianska vybavenosť ulice Rumančeková.

Obr. 13: Občianska vybavenosť ulice Muškátová.

chádza žiadne iné občianske vybavenie (viď obrázok 14). Nevedú ním ani žiadne cesty

a nenachádzajú sa tu ani inak všadeprítomné automobily. Vnútroblok má teda pokojný charakter s množstvom zelene.

Obr. 14: Občianska vybavenosť ulice Rezedová.

5.4.5 Šalviová ulica

Na Šalviovej ulici sa nachádzajú tri 9 poschodové, tri 6 poschodové doskové obytné budovy a 10 dvojpodlažných rodinných domov s garážami v radovej zástavbe. Budovy sú zoskupené do tvaru obdĺžnikového bloku s medzerami o rozmeroch 120 x 222 m.

Vo vnútrobloku sa nachádza jedno malé parkovisko (58 x 15 m), detské ihrisko (715 m²) a tri jednopodlažné budovy občianskej vybavenosti. v budove na ľavej strane vnútrobloku je materská škola. Okolo nej je oplotená trávnatá plocha a detské ihrisko, ktoré patrí do areálu materskej školy. v budovách napravo od ihriska je plavecká akadémia a reštaurácia. Na prízemí jedného z rodinných domov sa nachádza kaderníctvo. Aj v tomto vnútrobloku sú obytné budovy lemované trávnatými pásmi s rôznymi druhmi rastlín, ktoré sú na niektorých miestach ohraničené živým plotom. Na každej trávinatej ploche sú listnaté alebo ihličnaté stromy či kríky. Pozdĺž chodníkov a ciest sú zaparkované automobily. Občianska vybavenosť vnútrobloku je znázornená na obrázku 15.

5.4.6 Narcisová ulica

Narcisovú ulicu tvoria tri 9 poschodové, dve 6 poschodové a dve 5 poschodové doskové obytné panelové budovy zoskupené do otvoreného obdĺžnikového bloku o rozmeroch 225 x 110 m. Na severozápadnom okraji do bloku zasahuje 8 poschodová dosková obytná budova a dve jednopodlažné budovy s občianskou vybavenosťou vo forme potravín a krčmy. Na

Obr. 15: Občianska vybavenosť ulice Šalviová.

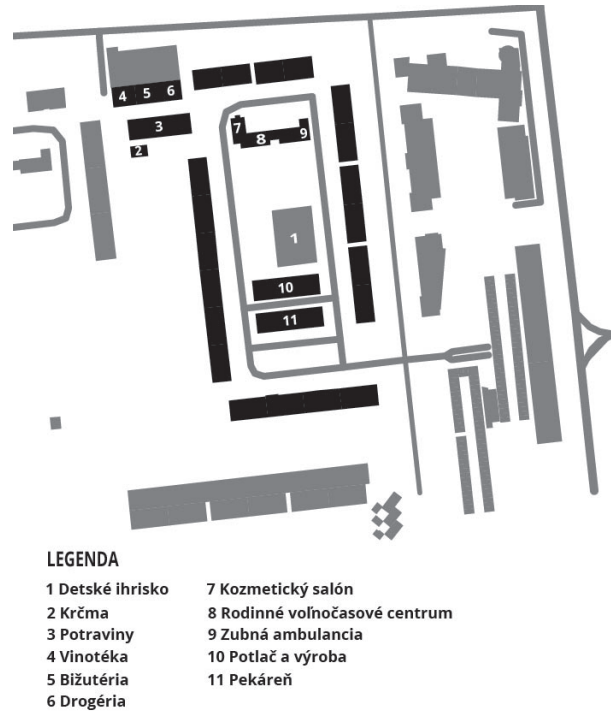
prízemí 8 poschodovej budovy sú priestory využívané na občiansku vybavenosť, konkrétne drogériu, predaj bižutérie a vinotéku.

Vo vnútrobloku sa v južnej časti nachádza parkovisko s rozmermi 51 x 28 m. Nad ním sú dve jednopodlažné budovy s občianskou vybavenosťou vo forme pekárne a firmy zaoberajúcou sa potlačou na rôzne povrchy a výrobou reklamných predmetov. Budovy disponujú viacerými priestormi, ktoré sú v súčasnosti nevyužívané. Nad týmito budovami sa nachádza trávnatá plocha (1915 m²) s chodníkmi a lavičkami, v ktorej je umiestnené detské ihrisko. Nad ihriskom je oplotený areál, ktorý prislúcha k jednopodlažnej budove s občianskou vybavenosťou. Nachádza sa tu kozmetický salón, zubná ambulancia a voľnočasové rodinné centrum pre deti s rodičmi. v areály budovy je detské ihrisko patriace voľnočasovému rodinnému centru, vonkajšie posedenie a množstvo zelene vo forme listnatých stromov a kríkov rôzneho druhu. Obytné budovy sú lemované trávnatými pásmi, ktoré sú poväčšine ohraničené kríkmi. Pozdĺž chodníkov a ciest parkujú automobily. Vnútroblok disponuje dostatkom zelene. Občianska vybavenosť vnútrobloku je znázornená na obrázku 16.

5.4.7 Astrová ulica

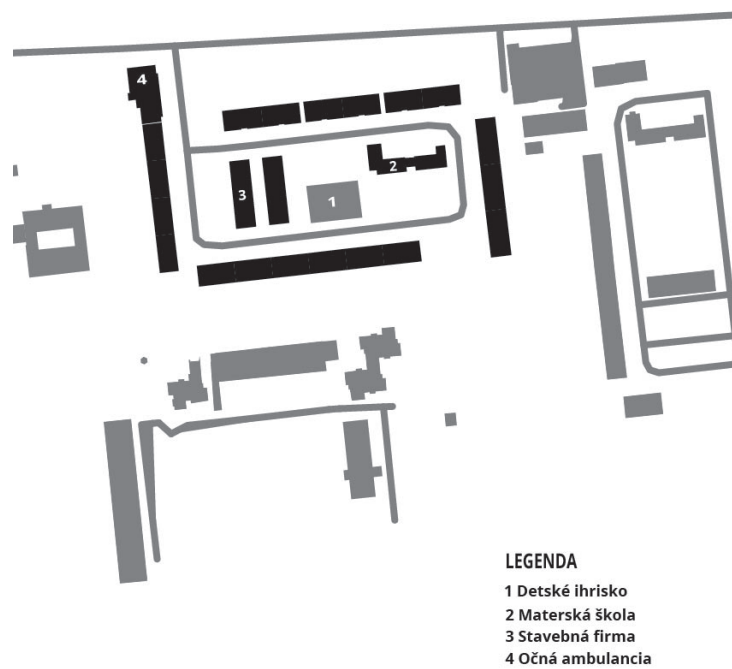
Astrovú ulicu tvoria tri 9 poschodové, dve 7 poschodové, jedna 4 poschodová dosková obytná budova a jedna novšia 11 poschodová obytná budova pristavaná k pôvodnej 7 poschodovej doskovej budove v severozápadnej časti ulice. Budovy sú usporiadané do medzerovitého obdĺžnikového bloku o veľkosti 224 x 110 m.

Vo vnútrobloku sa v ľavej časti nachádza parkovisko o veľkosti 55 x 20 m. Vedľa neho sa po pravej strane nachádzajú dve jednopodlažné budovy. v jednej z nich je stavebná firma a druhá sa nevyužíva. Vedľa budov je trávnatá plocha (2200 m²) s chodníkmi, lavičkami a listnatými stromami, v ktorej je umiestnené detské ihrisko (685 m²). Napravo od

Obr. 16: Občianska vybavenosť ulice Narcisová.

ihriska sa nachádza oplotený areál (2800 m²) s jednopodlažnou budovou materskej školy. Areál obsahuje detské ihrisko a množstvo zelene. Obytné budovy sú obklopené trávnatými pásmi s funkciou predzáhradky, ktoré sú ohraničené živým plotom. Chodníky a okraje ciest sú lemované zaparkovanými automobilmi. Vnútroblok obsahuje dostatok zelene. Občianska vybavenosť vnútrobloku je znázornená na obrázku 17.

Obr. 17: Občianska vybavenosť ulice Astrová.

6 Praktická časť

6.1 Občianska vybavenosť na sídlisku Trávniky

Občianska vybavenosť na sídlisku Trávniky je dostatočne pestrá a kvalitná. Jednotlivé typy občianskej vybavenosti sú rozmiestnené v dostatočných dochádzkových vzdialenostiach. Nachádza sa tu občianska vybavenosť nielen miestneho, ale aj celomestského významu (viď obrázok 18).

6.1.1 Školstvo a výchova

Trávniky disponujú dostatočnou vybavenosťou v oblasti školstva. Nachádza sa tu 5 materských škôl, dve základné školy (z toho jedna špeciálna pre zdravotne znevýhodnené deti), jedna stredná škola (obchodná akadémia) a jedna jazyková škola s kurzami pre deti aj dospelých. Všetky materské a základné školy majú vo svojom oplotenom areály detské ihrisko. Materské školy sú rozmiestnené v dochádzkovej vzdialenosti do 10 minút. Základné školy sú v tesnej blízkosti, uprostred sídliska v dochádzkovej vzdialenosti maximálne 10-15 minút.

6.1.2 Športové zariadenia a telovýchova

V oblasti športu a telovýchovy Trávniky disponujú zimným štadiónom, areálom netradičných športov, tenisovými kurtami, fitness centrami, plaveckou akadémiou a bežeckou dráhou s workoutovým ihriskom v školskom areály, ktorý je neustále prístupný verejnosti.

Areál netradičných športov sa nachádza v blízkosti základnej školy. v areály sa nachádzajú štyri tenisové kurty (2 s antukovým a 2 s asfaltovým povrchom), krytá hala na hokejbal, nohejbal, streetbal, in-line hokej alebo iný kolektívny šport, U-rampy na jazdu na skateboarde alebo BMX bicykloch a priestory na korčuľovanie na kolieskových korčuľoch. v areály sa celoročne konajú rôzne športovo-spoločenské podujatia, a počas letných mesiacov sa tu organizuje športový program pre prázdninujúce deti školského veku. Areál disponuje šatňami a bufetom s vonkajším posedením.

Plavecká akadémia na Šalviovej ulici disponuje vnútorným bazénom s teplotou 32 °C o rozmeroch 9,5 x 5,5 m. Akadémia ponúka plavecké kurzy pre deti, matky s deťmi (od veku troch mesiacov dieťaťa), tehotné ženy ale aj dospelých. Akadémia disponuje okrem šatní a bufetu aj priestormi pre matky s bábätkami, v ktorom ich môžu v klude prebaliť, nakrmiť alebo sa s deťmi zahrať.

6.1.3 Zdravotnícke zariadenia

Sídlisko Trávniky vyniká predovšetkým občianskou vybavenosťou v oblasti zdravotníctva. Nachádza sa v ňom univerzitná nemocnica Bratislavy – Nemocnica Ružinov, a k nej prilahlá budova polikliniky Ružinov, ktoré majú celomestský význam. Okrem tohoto veľkého zdravotníckeho komplexu sa tu nachádzajú aj samostatné zubné, očné, gynekologické a detské ambulancie.

6.1.4 Zariadenia sociálnych služieb

V blízkosti nemocnice a jazera *Rohlík*, v prostredí obklopenom zeleňou, je na Pažitkovej ulici umiestnený domov dôchodcov s kapacitou 126 klientov. Klienti majú k dispozícii spo-

ločenskú miestnosť s biliardovým stolom a stolným futbalom, park a uzavreté átrium so zeleňou a lavičkami.

6.1.5 Kultúrne zariadenia

Sídlisko ma nedostatok vo vybavenosti v oblasti kultúry. Nenachádza sa tu žiadne kultúrne zariadenie, a preto sú obyvatelia sídliska Trávniky nútení ísť za kultúrou do iných častí sídla, napríklad hneď do vedľajšieho sídliska Pošeň, v ktorom sa nachádza Dom kultúry Ružinov (dochádzková vzdialenosť 25 minút).

6.1.6 Cestovný ruch

Nachádza sa tu aj zariadenie pre cestovný ruch. Jedná sa o hotel *Holiday Inn*, ktorý svojim hosťom ponúka aj športové vyžitie vo forme tenisových kurtov a fitness centra, alebo relax vo svojom wellness centre so saunami, masážami a bazénom. Tenisové kurty a wellness centrum je za poplatok prístupný aj neubytovaným hosťom.

6.1.7 Služby a obchody

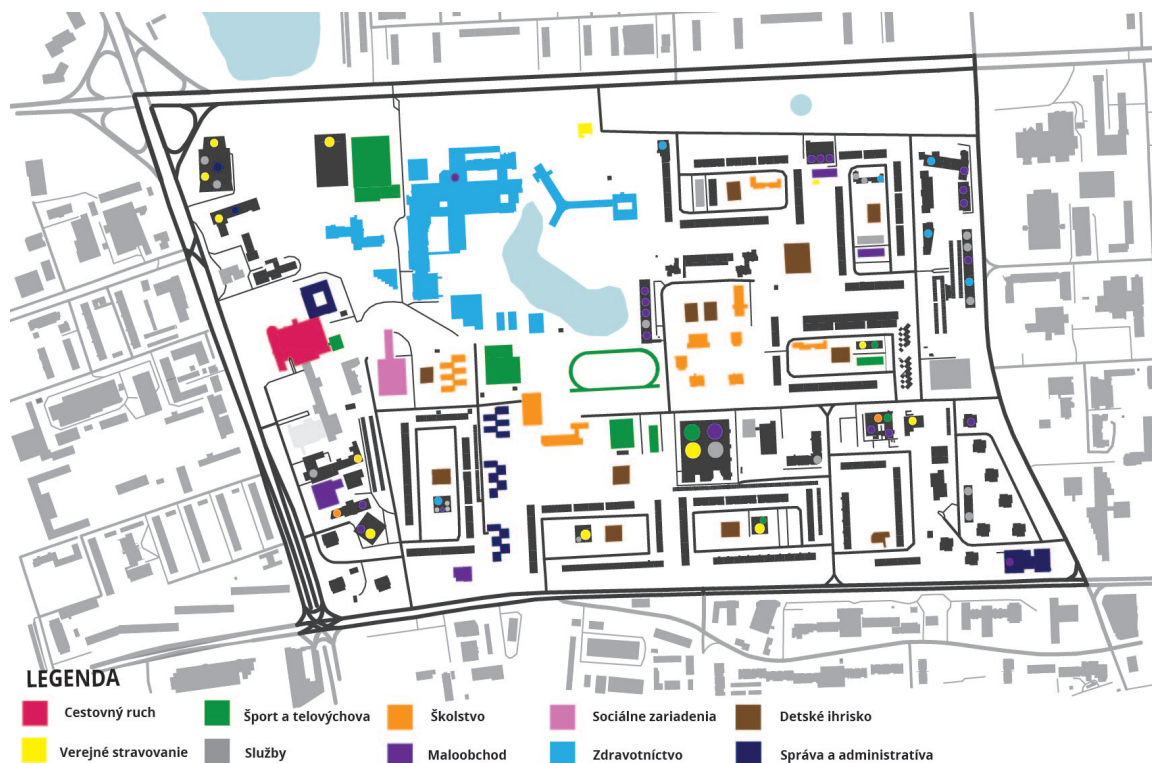
Trávniky svojim obyvateľom poskytujú aj dostatok služieb a obchodov. Základné obchody, predovšetkým supermarkety, potraviny a drogérie sú rozmiestnené v dochádzkových vzdialenostiach nie viac ako 5 minút. Zo služieb sa tu najviac vyskytujú kaderníctva a skrášľovacie salóny pre ženy.

6.1.8 Verejné stravovanie

Trávniky disponujú aj dostatkom zariadení pre verejné stravovanie, ktoré sú rozmiestnené v dochádzkovej vzdialenosti do 10 minút. Sú to predovšetkým reštaurácie, kaviarne, vinárne, zmrzlinárne a jedálne. Reštaurácie tvoria predovšetkým talianske reštaurácie a pizzerie, čínske a ázijské reštaurácie a reštaurácie so slovenskou kuchyňou.

6.1.9 Detské ihriská

Na sídlisku je dostatočné množstvo detských ihrísk. Zvyčajne sa nachádzajú vo vnútroblokových panelových obytných budov, a sú tak v dochádzkovej vzdialenosti maximálne 200 m. Ihriská sa nachádzajú aj v areáloch materských a základných škôl, pričom je pre verejnosť prístupné len ihrisko základnej školy na Nevädzovej ulici.

Obr. 18: Občianska vybavenosť sídliska Trávniky.

6.2 Pozorovanie

6.2.1 Úkon pozorovania

Na každom ihrisku bude vykonané pozorovanie po dobu minimálne jednej hodiny za relatívne zhodných podmienok (čas a počasie). Pozorovania budú vykonávané v poobedňajších hodinách v časovom rozmedzí 16:00-18:00. Pozorovateľ bude ako nestranná osoba sediacia opodiaľ, tak aj osoba s dieťaťom začlenená priamo do kolektívu využívajúceho dané ihrisko. Prostredníctvom takejto kombinácie pozorovateľov je získanie dát nielen z vonkajšieho, objektívneho pohľadu, ale aj z toho zainteresovaného, subjektívneho pohľadu, ktorý vidí viac do hĺbky.

Cielom tejto kombinácie pozorovateľov je získanie čo najväčšieho množstva kvalitných dát nielen z vonkajšieho, objektívneho pohľadu ale aj z zainteresovaného a subjektívneho pohľadu.

6.2.2 Nezábudková ulica

Popis fyzického stavu ihriska

Detské ihrisko (viď obrázok 19 a príloha 1.) sa skladá z dvoch častí z oplotenej asfaltovej plochy slúžiacej na športové kolektívne hry o rozmere 743 m^2 so stranami o dĺžke 27,2 m x 27,3 m, a časti o rozmere 146 m^2 , na ktorej sa nachádzajú jednotlivé hracie prvky (popísané nižšie).

Obr. 19: Schéma plôch ihriska ulice Nezábudková.

Asfaltová plocha je oplotená pletivom vo výške 3,5 m. Disponuje dvomi premiestňovateľnými brámkami a jedným basketbalovým košom. v oplotení sú štyri otvory, ktoré slúžia ako priechody. Dva z nich nadväzujú na chodníky s lavičkami, ktoré vedú na zatravnenu plochu, a ďalšie dva na plochu s hernými prvkami.

Časť ihriska s hernými prvkami je od hlavnej cesty (smerom od obytných budov) oddelená kovovým oplotením zo zvarovaných dielcov so zvislými tyčami, s výškou 1 m a od vedľajšej cesty živým plotom. Pri hlavnom vstupe na ihrisko sa po ľavej strane nachádza plocha s prírodným okrúhlym štrkom ($47,5 \text{ m}^2$, so stranami 4,9 m x 9,7 m) oddelená od asfaltového povrchu betónovým, ktorým je pokrytý drevenými múrikom vysokým 0,3 m vrúbkovanými doskami určenými na sedenie. v tejto ploche sa nachádza drevený herný prvok (viď obrázok 20) zložený z lezeckej steny, na ktorú sa dá kresliť kriedou, lanového rebríka, lana s drevenými kockami (namiesto uzlov) a kovovými rebrinami, ktorý je určený na lezenie a šplhanie. Do tejto plochy vyúsťuje aj červená plastová šmykľavka so zeleným kovovým rebríkom.

Ďalej od vchodu za štrkovou plochou ukončenou vysokým betónovým múrikom (1,2 m) sa nachádza asfaltová plocha (25 m^2) určená na ľubovoľné hry a aktivity, ako napríklad kreslenie kriedou či skákanie na gume.

Za touto plochou nasleduje pieskovisko (28 m^2) ohraňené betónovým múrikom zo všetkých strán vysokým 0,3 m, ktorého povrch taktiež tvoria drevené prvky na sedenie. Uprostred pieskoviska bola v minulosti kovová preliezka v tvare mosta. Od roku 2014 sa uprostred nachádza malý drevený prvok z okrúhlych polien, medzi ktorými je plastová rúra

Obr. 20: Herný prvok vo forme lezeckej steny na ulici Nezábudková.

(viď obrázok 21). Tento prvok zaberá menej miesta ako preliezka, a vznikol tak väčší priestor na hru v pieskovisku.

Za pieskoviskom je umiestnená plocha s dvomi závesnými hojdačkami s kovovými pogumovanými sedákmi (jeden z nich opatrený ohrádkou pre malé deti), ktorá je oplatená kovovým plotom s farebnými horizontálnymi tyčami.

Vedľa týchto jednotlivých plôch s hernými prvkami je po ľavej strane pás trávinatej plochy široký 4 m, na ktorom sú umiestnené lavičky pre rodičov alebo iný dozor, odpadkové koše a vedľa hojdačiek tabuľa na kreslenie kriedou.

Pozorovanie

Všetný deň, máj 2021, 16:00-17:00

Počasié: 25 °C, slnečno, veterno

Ihrisko využívajú deti v každom veku. Od malých bábätiak až po tínedžerov. Niekedy ho navštívi aj partia dospelých mužov, ktorí si zahrajú kolektívnu športovú hru. Ihrisko je obľúbené a deti sa tu zvyčajne zdržiavajú viac ako hodinu. Na ihrisku sa súčasne hrá 15-20 detí. Deti predškolského veku na ihrisko chodia vždy v sprievode rodiča. Staršie deti prídu niekedy samy, niekedy s rodičom. Niektorí rodičia sa medzi sebou dohodnú a so skupinkou detí prídu 1-2 rodičia, ktorí dávajú pozor na celú skupinku. Tínedžeri prichádzajú samostatne.

Asfaltovú plochu využívajú predovšetkým strašie deti. Hrajú sa futbal, florbal alebo si len tak kopú loptu. Keď nehrajú všetci spolu, vytvoria sa na ploche 2-3 skupinky, ktoré sa hrajú samostatne. Keď je plocha prázdna, využívajú ju menšie deti na kolobežkovanie,

Obr. 21: Herný prvok v pieskovisku na ulici Nezábudková.

bicyklovanie a jazdu na odrážadle. Niekedy sa na ploche objaví skupina mužov vo veku 20-30 rokov, ktorí si na ploche zahrajú futbal alebo basketbal.

Lezeckú zostavu na kraji ihriska využíva súčasne viacero detí. Lozia po rebrinách alebo šplhajú po lane. Pobehujú okolo alebo len tak sedia na vrchu a rozprávajú sa. Lezeckú stenu využívajú skôr na kreslenie kriedou ako na lezenie. Chlapci búchajú s konárkami o rebriny, lezeckú stenu a drevené hranoly.

Šmyklavku využívajú mladšie deti za pomoci rodiča. Staršie sa šmýkajú samostatne. Zabaví ich to len na krátku chvíľu. Po pár zošmyknutiach odídu, väčšinou na lezeckú zostavu. Staršie deti baví dávať na spodnú časť šmyklavky okolitý štrk. Zabávajú sa tým, kým ich niektorý z rodičov neokrične. Mladšie deti sa hrajú so štrkom, hrabú sa v ňom, búchajú s kamienkami alebo ich dávajú do kýbliku. Plocha za vyšším múrom (1,2 m) sa zvyčajne využíva na kreslenie kriedou, skákanie na kriedou nakreslené políčka a iné hry nevyžadujúce veľa priestoru. Služi aj na odkladanie kočíkov alebo nákupných tašiek rodičov.

V pieskovisku sa hrajú predovšetkým deti predškolského veku. Lozia na drevený prvok a baví ich sypať piesok do plastovej rúry. Robia to stále dokola. Menšie deti sa hrajú s formičkami, lopatkami a hrabličkami. Niektoré hračky sú na pieskovisku pohodené stále (pre všetkých), niektoré si deti doniesli so sebou (a zase si ich aj odnesú).

Hojdačky sú obsadené neustále. Deti sa na nich prestriedajú. Menšie deti sa hojdajú za pomoci rodiča na sedáku s ohrádkou. Väčšie sa hojdajú samy väčšinou v sediacej polohe.

Rodičia najmenších detí sú vždy s deťmi. Hojdajú ich, šmýkajú na šmyklavke, hrajú sa s nimi v piesku alebo chodia po chodníku za ruky. Rodičia starších detí sedia na lavičke alebo stoja pri múriku s výhľadom na deti. Väčšinou sa už všetci dobre poznajú, sú v skupinkách a rozprávajú sa. Jedna skupinka rodičov sedí na lavičke pri trávinatej ploche (za asfaltovou plochou), ďalej od herných zariadení, rozprávajú sa a ich deti chodia striedavo na herné zariadenia a za nimi. Ďalšia skupinka rodičov so psami sa zdržiava na lavičke pri trávinatej ploche (v hornej časti ihriska).

Cez ihrisko prechádzajú ľudia, ktorí si tak kráti svoju cestu cez vnútroblok. Zvyčajne prechádzajú priamo, čo najkratšie a najrýchlejšie, bez interakcie s okolím.

Ihrisko je obľúbené a plnohodnotne využívané. Deti sa hrajú na všetkých herných zariadeniach. Žiadne zariadenie nieje dlhšiu dobu prázdne. Asfaltová plocha sa využíva na športové a iné kolektívne hry, takže plní svoj účel. Rodičia sa na ihrisku cítia dobre a trávajú tam v skupinkách aj celé poobedie.

Výsledky pozorovania mohlo ovplyvniť veterné počasie. Za lepších poveternostných podmienok sa na ihrisku mohlo hrať viac detí po dlhšiu dobu.

Najčastejšie miesta zdržania osôb na detskom ihrisku sú zobrazené v prílohe 2.

Hodnotenie

Ihrisko disponuje dostatkom herných zariadení. Využívajú sa všetky, žiadne z nich nieje dlhšiu dobu prázdne. Nedostatkom ihriska je, že na ňom nieje umiestnená žiadna prevádzková tabuľa s pravidlami, informáciami o prevádzkovateľovi a s dôležitými telefónnymi číslami. Pri hlavnom vstupe, od hlavnej cesty, je umiestnená len malá tabuľka, ktorá zakazuje vstup na ihrisko so psom.

Asfaltový povrch je na ihrisku v zachovanom a dobrom stave, bez trhlín a priehlbín. Mierne trhliny sú v okolí zabetónovaných stĺpov tvoriacich oplotenie plochy. Vo funkčnosti to však vôbec neprekáža. Prírodný okrúhly štrk a piesok sú tiež v dobrom stave, bez výrazného znečistenia. Gumové dlaždice pod hojdačkami sú zachované a bez nedostatkov.

Herné zariadenia na ihrisku sú väčšinou v dobrom stave. Lezecká zostava nemá žiadne nedostatky. Plastová šmýklavka je mierne opotrebovaná a zodraná, no zachovaná. Drevený prvok na pieskovisku je taktiež bez závad. Hojdačky začínajú byť značne opotrebované. Guma na sedákoch je pretrhnutá alebo prasknutá, a vyčnieva tak kovová časť sedáku. Bola by vhodná ich oprava alebo výmena.

Na ihrisku a v jeho okolí je dostatok lavičiek, ktoré sú vcelku zachované a v relatívne dobrom stave. Sú vhodne umiestnené v tieni, pod stromami, popri chodníkoch a pred jednotlivými plochami s hernými prvkami. Na ihrisku a pri hlavnej ceste sa nachádzajú odpadkové koše.

Ihrisko je od cesty zabezpečené a oddelené kovovým oplotením alebo živým plotom. Nachádza sa na úrovni okolitého terénu, je dobre prehľadné a je na neho dobrý výhľad z okolitých budov a okolitých plôch. Dopadové plochy v pod hernými zariadeniami a v ich okolí sú vhodne zvolené a dostatočne bezpečné. Herné zariadenia sú v dobrom stave bez hrozby zranenia. Piesok aj štrk sú bez nebezpečného znečistenia. Na ihrisku sa nezdržiavajú bezdomovci, narkomani, vandali ani iní ľudia vyvolávajúci nepríjemný pocit či pocit nebezpečenstva.

Ihrisko pôsobí živým, obľúbeným a udržiavaným dojmom.

6.2.3 Rumančeková ulica

Popis fyzického stavu ihriska

Detské ihrisko (viď obrázok 22 a príloha 3.) sa skladá z oplotenej asfaltovej plochy ($730 m^2$) určenej na kolektívne športové hry a z časti ($180 m^2$) s jednotlivými hernými prvkami umiestnenými v samostatných boxoch obdĺžnikového pôdorysu, ktoré sú medzi sebou oddelené betónovými múrikmi vo výške 0,5 alebo 1,7 m, na ktorých sú drevené alebo plastové dosky plniace funkciu lavičiek.

Asfaltová herná plocha má rozmery 26,3 m x 27,7 m. Nachádzajú sa v nej dva basketbalové koše a dve voľne stojace bránky na loptové hry, ktoré sa dajú podľa potreby premiestňovať. Plocha je oplotená pletivom vo výške 3,5 m a stĺpmi v základných farbách,

Obr. 22: Schéma plôch ihriska ulice Rumančeková.

v ktorom sa nachádzajú dva priechody nadväzujúce na chodníky (jeden smerom na hlavnú cestu a druhú smerom k petangovému ihrisku situovanému naľavo od ihriska).

Petangové ihrisko o rozmeroch 12 x 3 m nachádzajúce sa vedľa oplotenej asfaltovej plochy tvorí štrkopiesková plocha ohraničená betónovým obrubníkom o šírke 10 cm, za ktorou sa nachádzajú dve drevené lavičky s operadlami. Veľkosť ihriska odpovedá minimálnej požadovanej veľkosti petangového ihriska na petangových súťažiach a šampionátoch.

Časť ihriska s hernými prvkami sa nachádza 0,5 m pod úrovňou okolitého terénu. Pri hlavnom vstupe (smerom od zmrzlinárne) sa nachádza smetný kôš a drevená lavička s operadlom. Na ihrisko sa vstupuje chodníkom, ktorý sa mierne zvažuje smerom nadol a následne smeruje doprava po celej šírke ihriska. Na tento chodník sa napájajú jednotlivé boxy s hernými prvkami, ktoré sú od chodníka oddelené múrikom vo výške 0,5 m (pri hojdačkách) alebo 0,10 m (pri ostatných plochách). Od vstupu je po pravej strane prvý box s rozmermi 4,6 x 4,8 m, v ktorom sa nachádzajú štyri závesné hojdačky s kovovými pogumovanými sedákmi (jeden z nich opatrený ohrádkou pre najmenšie deti). Vedľa neho je ďalší box s pieskom s rozmermi 4,6 x 4,8 m, oddelený od predošlého boxu betónovým múrikom vo výške 0,5 m. Tu je umiestnená kovová preliezka v tvare mosta, ktorej tyče sú zafarbené základnými farbami. Napravo je ďalšia, múrikmi ohraničená asfaltová plocha s rozmermi 4,6 x 4,8 m určená na ľubovoľné aktivity. Smerom napravo od nej sú ďalšie dva ohraničené boxy s pieskom o rozmeroch 4,6 x 4,8 m oddelené múrikom vo výške 1,7 a 0,5 m. Vyšší múr je zafarbený mozaikou, ktorú tvoria obdĺžniky a iné geometrické tvary v základných farbách.

Pozorovanie

Víkend, apríl 2021, 16:00-17:00

Počasié: 16 °C, slnečno, veterno

Ihrisko využívajú nielen deti predškolského veku ale aj tínedžeri (14-19 rokov), ktorí využívajú oploتنú asfaltovú plochu na loptové hry, predovšetkým basketbal. Prilahlé petangové ihrisko využívajú najmä ľudia dôchodkového veku, predovšetkým muži. Deti sa na ihrisku zastavia hlavne vďaka neďalekej zmrzline, na ktorú chodia s rodičmi. Preto je ihrisko vcelku obľúbené a hrá sa tu 15-20 detí. Rodičia menších detí (do 3 rokov) sú neustále v blízkosti svojich detí. Rodičia starších detí stoja alebo sedia opodiaľ na lavičkách alebo múrikoch, konzumujú zmrzlinu, rozprávajú sa a sledujú ako sa ich deti hrajú na ihrisku.

Asfaltovú plochu využívajú staršie aj mladšie deti. Staršie hrajú basketbal, futbal alebo florbal. Keď sa na nej nehrajú staršie deti, nastúpia mladšie, ktoré sa na nej kolobežkujú, jazdia na odrážadle alebo si len tak kopú a hádžu loptu.

Závesná hojdačka je veľmi obľúbená a neustále obsadená deťmi, ktoré sa na nej striedajú. Staršie deti špekulujú, využívajú nepozornosť rodičov a hojdajú sa aj postojačky. Menšie deti (1-3 roky) hojdajú rodičia na sedáku s ohrádkou.

Preliezka je tiež veľmi obľúbená a málokedy prázdna. Ložia po nej predovšetkým staršie deti. Vešajú sa dole hlavou alebo sa držia len rukami a rúčkujú. Zvyčajne idú deti na preliezku a čakajú, kým sa neuvoľní niektorá z hojdačiek. Deti sa hrajú aj v okolitom piesku. Hrajú sa s formičkami, hrabličkami a lopatkou, autíčkami alebo len tak pobežujú okolo.

Na vedľajšej, menšej asfaltovej ploche deti len pobežujú, preliezajú múrik a mocú sa. Nemá nejaké zvláštne využitie.

Pieskové plochy oddelené vysokým múrom sú poväčšine prázdne a nevyužívané. Pravdepodobne preto, že sú oddelené vysokým múrom. Deti tak strácajú medzi sebou kontakt a nemajú prehľad o tom, či sú voľné hojdačky.

Ihrisko je aj napriek nie úplne dostatočnej vybavenosti obľúbené. Môže za to predovšetkým blízka zmrzlináreň, ktorá do oblasti láka rodičov s deťmi. Na ihrisku sa využívajú všetky herné zariadenia. Ihrisko disponuje dostatkom mobiliáru s príležitosťou posedenia. Ľudia sa tu radi zdržia dlhšiu dobu.

Výsledky pozorovania mohlo ovplyvniť veterné počasié. Za priaznivejších podmienok mohlo ihrisko navštíviť viac detí.

Najčastejšie miesta zdržania osôb na detskom ihrisku sú zobrazené v prílohe 4.

Hodnotenie

Najobľúbenejším zariadením na ihrisku sú jednoznačne hojdačky, za ktorými nasleduje preliezka. Pieskoviská sa využívajú len minimálne a bolo by vhodné ich nahradiť nejakým vhodným herným zariadením, napríklad v podobe lezeckej zostavy s lanovými prvkami, pričom by sa znížil vysoký múr na 0,5 m. Ihrisko by tak bolo viac prehľadné a zjednotené. Na ihrisko by bolo tiež vhodné umiestniť prevádzkovú tabuľu, ktorá tu chýba.

Asfaltový povrch ihriska je vcelku zachovaný, rovný, jednotný, bez väčších prasklín a burín. Piesok, ktorý vyplňa menšie plochy je čistý a vo veľmi dobrom stave. Piesok pod hojdačkami je pre rodičov hojdajúcich detí mierne nepríjemný (dostáva sa do topánok) a preto by bolo vhodné zmeniť typ povrchu napríklad na gumovú dlažbu.

Hojdačky a ich sedáky sú vo veľmi dobrom a zachvanom stave. Farby na preliezke sú jemne odraté a bolo by vhodné ich znovu natrieť. Inak nemá preliezka žiadne iné nedostatky. Basketbalové koše a bránky sú vo veľmi dobrom stave.

Na ihrisku a v jeho okolí sa nachádza dostatok lavičiek. Niektoré sú v lepšom, niektoré v horšom stave. Betónové múriky sú taktiež opatrené prvkami na sedenie (drevené alebo plastové sedáky), takže je na ihrisku a v jeho okolí dostatok možností na sedenie a vychutnanie si zmrzliny. Pri vstupe na ihrisko je vhodne umiestnený odpadkový kôš.

Ihrisko je vďaka svojmu umiestneniu a ohraničeniu múrikmi 0,5 m pod okolitým terénom veľmi dobre prehľadné a zabezpečené pred vybehnutím dieťaťa na cestu. Je na neho dobrý výhľad z okolitého terénu, z lavičiek aj zo zmrzlinárne. Dopadové plochy pod hernými zariadeniami sú vhodne zvolené (až na hojdačky) a dostačujúce. Herné zariadenia sú v dobrom stave bez hrozby nebezpečenstva.

Ihrisko pôsobí živým, obľúbeným a vcelku udržiavaným dojmom, v ktorom sa v porovnaní s ostatnými ihriskami vo vnútroblokoch zdržiava a stretáva veľa ľudí.

6.2.4 Muškátová ulica

Popis fyzického stavu ihriska

Detské ihrisko (viď obrázok 23 a príloha 5.) tvorí asfaltová plocha (960 m²) s rozmermi 36,6 x 26,3 m ohraničená betónovým múrikom vo výške 0,5 m. Vedie k nej päť chodníkov a má teda päť vstupov. Plocha je určená na kolektívne športové a iné hry, no nedisponuje žiadnym vybavením. Nenachádza sa tu basketbalový kôš, bránky ani sieť. Na pravom okraji je len jedna osamotená drevená lavička s operadlom. Pri vstupe na ihrisko (smerom od reštaurácie) sa nachádza päť múrikmi ohraničených plôch v tvare obdĺžnika. Múriky sú vo výške 0,5 alebo 1,7 m.

V prvej ploche o rozmeroch 4,6 x 4,6 m je umiestnená závesná hojdačka s kovovými pogumovanými sedákmi. Jeden z nich je zabezpečený ohrádkou, aby z neho dieťa nevypadlo. Povrch plochy tvorí piesok, ktorý pri dopade tlmí náraz. Plocha je zo všetkých strán ohraničená betónovými múrikmi s výškou 0,5 m. Vedľa je ďalšia plocha vyplnená pieskom (4,6 x 4,8 m), v ktorej je umiestnená kovová preliezka v tvare mosta. Jednotlivé prvky preliezky sú pestro zafarbené základnými farbami. Aj táto plocha je zo všetkých strán ohraničená betónovými múrikmi o výške 0,5 m. Po pravej strane je asfaltová plocha s rozmermi 4,6 x 4,8 m, v ktorej je umiestnená jedna drevená lavička s operadlom. Táto plocha je určená na ľubovoľné aktivity a hry, ktoré nepotrebujú veľa miesta. Múrikmi (0,5 m) je ohraničená len z troch strán, zo zadnej strany a z bokov, pričom z pravej strany je múr vyšší (1,7 m). Napravo od nej je štvrtá plocha (4,6 x 4,8 m), ktorá je opäť vyplnená pieskom a ohraničená múrikmi (0,5 m) zo všetkých strán. Táto piesková plocha je primárne určená na hru v piesku. Vedľa nej je po pravej strane piata plocha (4,6 x 4,7 m). Jej povrch tvorí asfalt, na ktorom sú malé betónové kvádre, z ktorých vytíča kovová výstuž. Sú to pozostatky niekdajšieho herného prvku neznámeho charakteru.

Pozorovanie

Víkend, apríl 2021, 17:00-18:00

Počasie: 16 °C, slnečno, chladný vietor

Ihrisko na Muškátovej ulici využívajú najmä deti vo veku 1-10 rokov, predovšetkým deti rodičov, ktorí navštívia vedľajšiu reštauráciu. Menšie deti sú vždy v sprievode rodiča, väčšie sú striedavo s rodičmi alebo samy, s tým, že z reštaurácie je na ihrisko dobrý výhľad. Na ihrisku sa hrá okolo 10 detí.

Obr. 23: Schéma plôch ihriska ulice Muškátová.

Na asfaltovej ploche sa deti kolbežkujú, bicyklujú, naháňajú, hrajú s loptou alebo chodia s chodítkom, ktoré našli pohodené na ihrisku. Držia sa v hornej časti ihriska pri ohraničených menších plochách v spoločnosti ostatných detí.

Závesné hojdačky využívajú menšie aj väčšie deti, ktoré hojdajú rodičia. Väčšinou stoja chrbtom k asfaltovej ploche. Keď je chladné počasie, alebo potrebujú sledovať ďalšie dieťa, postavajú sa opačne, tvárou k slnku smerom k asfaltovej ploche. Rodičia menších detí (okolo jedného roka) si nechávajú kočík vedľa múrika, pri vstupe na plochu s hojdačkami.

Na preliezku lozia staršie deti vo veku 3-5 rokov. Strávia na nej len malú chvíľu. Menšie deti sa hrajú s hračkami v piesku pod preliezkou. Jazdia s autíčkami po piesku a dávajú ich do garáže. Hrabú s hrabličkami alebo kopú jamu.

Asfaltovú plochu s drevenou lavičkou využívajú rodičia predovšetkým na odkladanie nákupných tašiek alebo ruksakov. Na tejto ploche si zvyčajne nechávajú odstavené kočíky.

Stoja opodiaľ v skupinke 2-4 ľudí, rozprávajú sa, dávajú pozor na svoje deti a príležitostne ich okríknú.

Pieskovisko za vyšším múrom (1,7 m) sa využíva minimálne. Na hru v piesku deti využívajú piesok pod preliezkou. Je to pravdepodobne preto, že deti chcú byť medzi sebou v kontakte a toto pieskovisko je príliš oddelené od zbytku priestoru. Vysokým múrom je zamedzený výhľad a kontakt s ostatnými deťmi.

Plocha s vystupujúcimi betónovými kvádrami, z ktorých vyčnieva ohnutá výstuž sa nevyužíva vôbec. Rodičia tam deťom zakazujú chodiť a hrať sa, pretože si uvedomujú riziko nebezpečenstva a úrazu.

Cez ihrisko prechádzajú ľudia, ktorí idú venčiť svojich psov na vedľajšiu trávnatú plochu. Niekedy sa na chvíľku zastavia pri deťoch, niekedy idú priamočiaro, bez povšimnutia, ďalej. Prechádzajú aj ľudia, ktorí si cez ihrisko krátia svoju cestu. Tí prechádzajú vždy priamo, bez interakcie s deťmi či rodičmi.

Ihrisko je využívané predovšetkým deťmi s rodičmi, ktorí si idú posediť do reštaurácie opodiaľ. Deti využívajú najmä asfaltovú plochu a plochy s hojdačkami a preliezkou. Ostatné menšie plochy sa nevyužívajú.

Výsledky pozorovania mohol ovplyvniť nepríjemný, chladný vietor, ktorý ľudí odrádza tráviť dlhší čas v exteriéri.

Najčastejšie miesta zdržania osôb na detskom ihrisku sú zobrazené v prílohe 6.

Hodnotenie

Na ihrisku je nedostatok herných zariadení. Chýba aj prevádzková tabuľa s pravidlami a informáciami o prevádzkovateľovi, ktorú je nutné doplniť.

Povrch ihriska tvorí predovšetkým asfaltový povrch. Má trhliny, z ktorých vyrastá tráva. Je relatívne rovný a až na trhliny v celkom dobrom stave. Piesok pod hojdačkami, preliezkou a v pieskovisku je bez znečistenia a v dobrom stave.

Závesná hojdačka a jej sedáky sú vo veľmi dobrom stave. Preliezka má zodrané farby, ktoré by bolo treba obnoviť. Inak nemá žiadne iné závady. Na ihrisku sa najviac využívajú hojdačky, piesok pod preliezkou a asfaltová plocha. Na ihrisko by bolo vhodné doplniť ďalšie herné zariadenia, napríklad vo forme kombinovanej lezeckej zostavy s lanovými prvkami.

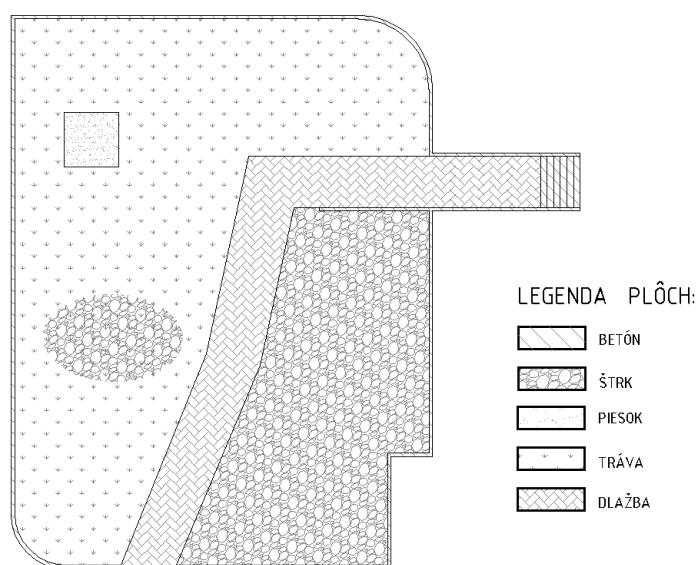
Ihrisko disponuje dvoma drevenými lavičkami s operadlami natretými farbou, ktorá sa už od dreva oddeľuje. v okolí ihriska sú ďalšie 4 lavičky, z ktorých je na ihrisko dobrý výhľad. Sú už ale schátrané a zanedbané. Pri vstupe z hlavnej cesty je umiestnený jeden odpadkový kôš. Bolo by vhodné na ihrisko umiestniť ešte aspoň jeden odpadkový kôš pri vstupe, ktorý vedie k hojdačkám. Na ihrisku a v jeho okolí je dostatok lavičiek, no je potrebná ich rekonštrukcia.

Keďže sa ihrisko nachádza 0,5 m pod okolitým terénom, je na neho dobrý výhľad z úrovne ulice a je dobre prehľadné. Dieťa z neho len tak ľahko nevybehne na cestu, takže môžeme konštatovať že z tohto hľadiska je dieťa v bezpečí. Dopadové plochy pod hojdačkami a preliezkou (piesok) sú dostatočné a bezpečné. Piesok je čistý a vo veľmi dobrom stave. Herné zariadenia sú v dobrom stave a pri ich využívaní nehrozí nebezpečenstvo. Na ihrisku je nebezpečná plocha pri hlavnej ceste, na ktorej z asfaltu vystupujú betónové kvádre s vyčnievajúcou výstužou. Túto plochu treba čo najskôr upraviť. Na ihrisku sa nezdržiavajú bezdomovci, vandali ani opitá mládež. z tohto hľadiska je ihrisko taktiež bezpečné.

6.2.5 Rezedová ulica

Popis fyzického stavu ihriska

REZEDOVÁ

Obr. 24: Schéma plôch ihriska ulice Rezedová.

Detské ihrisko (viď obrázok 24 a príloha 7.) sa nachádza v južnej časti vnútrobloku (1,2 m) pod okolitým terénom. Je prístupné schodiskom (smerom od hlavnej cesty) a chodníkom, ktorý je napojený na hlavný chodník vedúci cez celý vnútroblok. Ihrisko je ohraničené betónovým múrikom vo výške 0,4 m. Cez jeho stred vedie dláždený chodník o šírke 2,5 m, ktorý sa napája na schodisko vedúce k hlavnej ceste. Chodník rozdeľuje plochu ihriska na dve časti. Napravo od chodníka je plocha (130 m^2) vyplnená prírodným oblým štrkom. Na tejto ploche je umiestnený herný prvok v tvare šesťuholníka určený na šplhanie a lezenie. Jeho hrany tvoria oblé drevené hranoly, medzi ktorými sú lanové prvky (siete, samostatné lano na šplhanie) a drevené rebriny. Okrem neho sa tu nachádza aj drevená herná zostava s lezeckou stenou, mostíkom, dvomi plastovými šmyklavkami a piškôrkami. Na ľavej strane od chodníka je trávnatá plocha (260 m^2), na ktorej sú závesné hojdačky s kovovými pogumovanými sedákmi, pieskovisko a dve pružinové hojdačky v tvare koňa. Pod závesnými hojdačkami je prírodný oblý štrk zmiešaný s trávou. Táto plocha nie je jasne definovaná a ohraničená, preto sa štrk rozniesol na všetky smery a dostala sa medzi neho tráva. Za hojdačkami je umiestnené pieskovisko ($2,5 \times 2,5 \text{ m}$), ohraničené farebnými drevenými doskami, na vrchu ktorých sa dá sedieť. Za pieskoviskom sú dve pružinové hojdačky v tvare

koníka. Napravo od nich, na okraji ihriska sa nachádzajú dve drevené lavičky s operadlami. Pri každom vstupe na ihrisko je umiestnený smetný kôš. Okolo ihriska sú trávnaté plochy s listnatými stromami a kríkmi.

Pozorovanie

Víkend, apríl 2021, 17:00-18:00

Počasie: 17 °C, polooblačno, veterno, (ihrisko celé v tieni)

Ihrisko na Rezedovej ulici využívajú prevažne deti vo veku 1-10 rokov. Na ihrisko prichádzajú v sprievode jedného alebo oboch rodičov (zvyčajne len jedného). Staršie deti prichádzajú na kolobežke alebo bicykli, tie najmenšie v kočiaku. Na ihrisku sa väčšinou hrá 5-10 detí, ktoré sa zdržia po dobu 30-45 minút.

Preliezku v tvare šesťuholníka využívajú predovšetkým staršie deti. Šplhajú sa po lane alebo lozia po rebrinách na lanovom rebríku. Niektoré sa vešajú dole hlavou a predvádzajú rôzne akrobatické prvky.

Kombinovanú zostavu využívajú deti rôzneho veku. Tie najmenšie sa šmýkajú na šmyklavke s asistenciou rodiča, tie väčšie lozia po lezeckej stene, mostíku a šmýkajú sa samy.

Závesnú hojdačku taktiež využívajú všetky deti. Menšie deti hojdajú rodičia na sedáku s ohrádkou, väčšie sa hojdajú samy na sedáku bez ohrádky. Deti sa hojdajú vždy posediačky.

V pieskovisku sa hrajú menšie deti (1-3 roky). Sedia v pieskovisku, stavajú si z piesku bábovky alebo kopú a hrabú jamu. Rodičia sedia pri nich na drevených okrajoch pieskoviska. Debatujú a príležitostne sa pripoja k hre s deťmi.

Pružinové hojdačky využívajú staršie deti nad 5 rokov. Oproti závesnej hojdačke sa na nej hojdajú krátko, len pár minút.

Rodičia sa zdržiavajú pri deťoch. Sedia na okraji pieskoviska, na múrikoch alebo na lavičke. Ženy zvyčajne konverzujú a venujú sa deťom, muži pozerajú do mobilov a deťom nevenujú pozornosť.

Ihrisko je relatívne obľúbené. Deti využívajú všetky herné zariadenia, žiadne nieje prázdne na dlhší čas. Rodičia s deťmi sa tu však nezdržia viac ako 40 minút. Pravdepodobne z dôvodu, že sa v blízkosti ihriska nenachádza žiadna forma občerstvenia.

Pozorovanie mohlo skresliť nepríjemné veterné počasie, ktoré skracuje dobu, ktorú ľudia trávia vonku.

Najčastejšie miesta zdržania osôb na detskom ihrisku sú zobrazené v prílohe 8.

Hodnotenie

Povrch ihriska je tvorený trávou, prírodným okrúhlym štrkom a dláždeným chodníkom v dobrom stave. Pod závesnými hojdačkami priestor nie je jednoznačne ohraničený a tak sa štrk zmiešal s trávou.

Herné zariadenia na ihrisku sú vo veľmi dobrom stave. Farby sú nevyblednuté, materiály neošúchané. Drevené konštrukcie sú hladké, bez triesok. Využívajú sa všetky herné zariadenia. Najobľúbenejšie sú hojdačky, šmyklavky a pieskovisko. Ihrisko disponuje dostatkom atraktívnych herných zariadení.

Na ihrisku sa nachádza aj prevádzková tabuľa s pravidlami, zákazmi a odporúčaniami ako využívať ihrisko a jednotlivé herné prvky. Ďalej sa na tabuli nachádzajú informácie o dodávateľovi a prevádzkovateľovi detského ihriska a nechýbajú ani najdôležitejšie telefónne čísla, ktoré treba poznať v prípade úrazu či inej nevyhnutnej situácie.

Na ihrisku sú umiestnené dve drevené lavičky s operadlami v dobrom stave. Sú umiestnené pri múriku s výhľadom na celé ihrisko. Na niektorých miestach na múriku sú umiest-

nené drevené vrúbkované dosky určené na sedenie. Pri každom vstupe na ihrisko je umiestnený plastový odpadkový kôš. Na ihrisku je dostatok mobiliáru.

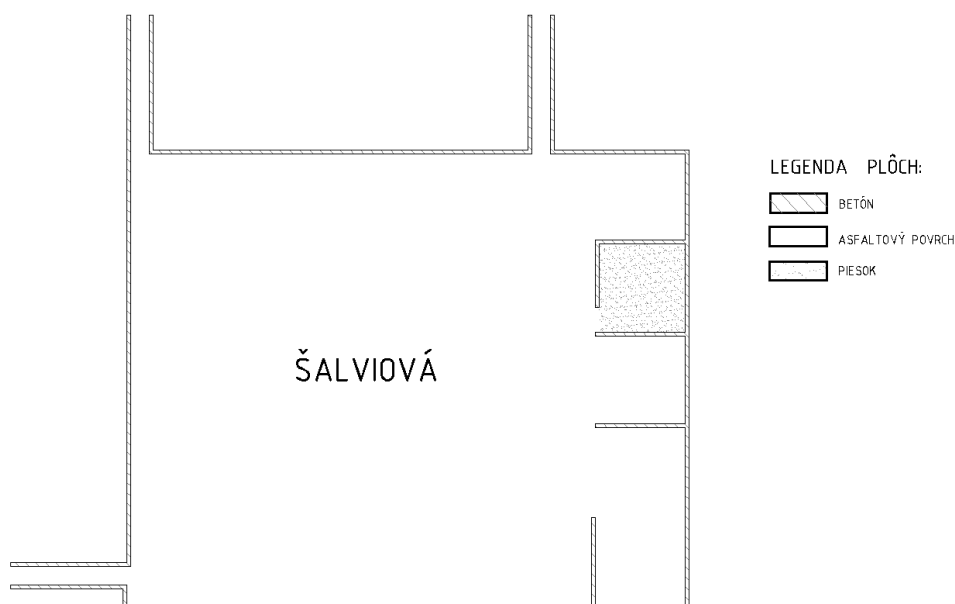
Ihrisko je umiestnené v zeleni, ďalej od hlavnej cesty približne 1,2 m pod okolitým terénom. Je na neho dobrý výhľad z okolia, je prehľadné a bezpečné.

Pod hernými zariadeniami je vhodne zvolená dopadová plocha vo forme prírodného okrúhleho štrku a trávy. Mierne nedostatky má plocha pod závesnými hojdačkami, v ktorej je zmiešaná tráva so štrkom. Stav zariadení je bez závad a hrozieb nebezpečenstva či úrazu. Piesok v pieskovisku je bez viditeľného znečistenia.

Vo všeobecnosti je ihrisko bezpečné a pôsobí príjemným, živým a udržiavaným dojmom.

6.2.6 Šalviová ulica

Popis fyzického stavu ihriska

Obr. 25: Schéma plôch ihriska ulice Šalviová.

Detské ihrisko (viď obrázok 25 a príloha 9.) tvorí asfaltová plocha s rozmermi 29,8 x 24 m ohraničená betónovými múrikmi vo výške 0,5 m so štyrmi priechodmi nadväzujúcimi na chodníky. Uprostred asfaltovej plochy je zanesený upchatý odvodňovací kanál zarastajúci trávou, na ktorom je položená drevená paleta (pravdepodobne z dôvodu bezpečnosti detí). Na pravej strane ihriska sú opäť jednotlivými múrikmi vo výške 0,5 alebo 1,7 m vymedzené štyri menšie plochy. Prvá (od hora) má asfaltový povrch o rozmeroch 4,6 x 4,6 m. Druhá má rozmery 4,6 x 4,7 m a jej povrch tvorí piesok. v pieskovisku sú pohodené formičky a iné hračky do piesku, s ktorými sa môže hrať každý, kto príde. Tretia plocha je asfaltová s rozmermi 4,6 x 4,7 m a posledná je taktiež asfaltová o rozmeroch 4,6 x 9,4 m. v dolnej

časti ihriska sa za betónovým múrikom nachádza nízky (0,35 m) drevený plôtik, ktorý skôr len opticky ohraničuje trávnatú plochu prislúchajúcu k neďalekej budove. Na ihrisku sa nenachádzajú žiadne herné zariadenia ani herné prvky.

Pozorovanie

Víkend, apríl 2021, 16:00-17:00

Počasie: 18 °C, slnečno, veterno

Ihrisko najväčševujú deti predškolského veku od 1-5 rokov. Prichádzajú vždy v sprievode rodiča, zvyčajne s matkou. Na ihrisku sa zdržia väčšinou po dobu 20-30 minút v počte maximálne 5 detí.

Asfaltovú plochu deti využívajú na hru s loptou, jazdu na odrážadle či bicykli, alebo na naháňačku. Pre menšie deti je veľkým lákadlom zanesený kanál nachádzajúci sa uprostred asfaltovej plochy, z ktorého vyberajú kamienky a hlinu do kýblika.

Na pieskovisku sa hrajú najmenšie deti vo veku 1-2 rokov. Sedia v piesku a mama im stavia hrad, bábovku alebo iný tvar z piesku. s hrabličkami v ruke vzápätí všetko zbúrajú. Otec alebo iný sprievod sedí na drevenej lavičke nad pieskoviskom, pozoruje ako sa deti hrajú alebo pozerá do mobilu.

Jednotlivé menšie asfaltové plochy, ktoré sú ohraničené múrikmi sa nevytvárajú.

Staršie deti vo veku 3-5 rokov sa motajú okolo múrika, kde naháňajú holuby a preliezajú drevené zábradlie. Ich matky sa držia pri nich, stoja na slnku pri múriku a komunikujú.

Cez ihrisko prechádzajú ľudia, ktorí si ním krátia svoju cestu cez vnútroblok. Zvyčajne prechádzajú priamočiaro, bez interakcie s deťmi či rodičmi. Ženy s kočíkmi sa pristavia, prehodia pár slov a pokračujú ďalej vo svojej prechádzke.

Ihrisko má nedostatočné vybavenie hernými zariadeniami. No aj napriek tomu sa nájdu deti, ktoré ho využívajú. Sú to predovšetkým deti, ktorých rodičia idú do vedľajšej reštaurácie. Hrajú sa v pieskovisku a na asfaltovej ploche.

Výstupy pozorovania mohli ovplyvniť veterné počasie, ktoré ľuďom znepríjemňuje pobyt vo vonkajších priestoroch.

Najčastejšie miesta zdržania osôb na detskom ihrisku sú zobrazené v prílohe 10.

Hodnotenie

Povrch ihriska tvorí asfalt s trhlinami, z ktorých vyrastá tráva. Povrch je relatívne rovný bez výraznejších priehlbín či kopcov až na priehlbínu uprostred, v ktorej sa nachádza upchatý odvodňovací kanál. Obvodové betónové múriky sú popraskané a popísané grafitmi.

Na ihrisku nie sú umiestnené žiadne herné zariadenia a tak sa na hru najviac využíva pieskovisko, asfaltová plocha a prilahlé drevené zábradlie. Pieskovisko je znečistené len prírodnými elementami z okolitých stromov.

Pri ihrisku, nad pieskoviskom je umiestnená jedna drevená lavička v dobrom stave. Ďalej od ihriska, na trávinatej ploche je 8 starých drevených lavičiek, ktoré sú v zlom stave. Ich drevené komponenty sú schátrané, rozpadnuté alebo úplne chýbajú. v ich blízkosti sú umiestnené dva odpadkové koše v dobrom stave. Na ihrisko by bolo vhodné doplniť viac lavičiek.

Ihrisko je umiestnené 0,5 m pod okolitým terénom, takže je na neho z okolia veľmi dobrý výhľad. Aj vďaka svojej prázdnote je dobre prehľadné. Keďže sa tu nenachádzajú žiadne herné prvky, nie sú tu ani žiadne špeciálne dopadové plochy. Nenachádza sa tu ani prevádzková tabuľa ihriska.

Ihrisko pôsobí zanedbaným a opusteným dojmom. Je využívané najmä deťmi, ktorých rodičia navštívia vedľajšiu reštauráciu, z ktorej je na ihrisko dobrý výhľad. Ihrisko má veľa nevyužitého priestoru, na ktorý by sa pri správnej úprave (úprava povrchu) mohli osadiť herné zariadenia ako napríklad hojdačka, preliezka, šmykľavka alebo celá kombinovaná zostava zložená z viacerých herných prvkov.

6.2.7 Narcisová ulica

Popis fyzického stavu ihriska

Obr. 26: Schéma plôch ihriska ulice Narcisová.

Detské ihrisko (viď obrázok 26 a príloha 11.) sa skladá z asfaltovej plochy (24,7 x 24 m) určenej na kolektívne športové hry, v ktorej sa nachádza basketbalový kôš a v spodnej časti kovová preliezka v tvare mosta. Jednotlivé tyče preliezky sú zafarbené základnými farbami. Plocha je ohraničená betónovými múrikmi vo výške 0,5 m. Má štyri priechody nadväzujúce na chodníky. Uprostred plochy je diera s trávou, v ktorej bol kedysi listnatý strom. v okolí, za múrikmi, je plocha z troch strán obklopená trávnatou plochou, na ktorej sú drevené lavičky s operadlami a listnaté stromy. v hornej časti ihriska sú pomocou betónových múrikov vo výške 0,5 alebo 1,7 m vymedzené štyri herné plochy. Prvá zľava má rozmery 5 x 5 m, má asfaltový povrch na ktorom sa nenachádzajú žiadne herné zariadenia. Plocha je určená na ľubovoľné hry a aktivity nevyžadujúce mnoho priestoru. Po pravej strane je múrikom

(0,5 m) vymedzená plocha o veľkosti 4,7 x 4,7 m, ktorej povrch tvorí piesok. Napravo od nej je za múrikom (1,7 m) asfaltová plocha (4,7 x 5,4 m) bez herného prvku. v tejto plocha sa nachádza diera o veľkosti 1 x 0,8 m neznámeho významu a pôvodu. Vedľa nej je za ďalším múrikom (0,5 m) ohraničená asfaltová plocha o veľkosti 4,7 x 8,8 m, v ktorej sa opäť nenachádza žiadne herné zariadenie.

Pozorovanie

Všedný deň, apríl 2021, 17:00-18:00

Počasie: 15 °C, zamračené, silný vietor

Ihrisko využívajú poväčšine deti v predškolskom veku (2-4 rokov). Na ihrisko prichádzajú vždy v sprievode rodiča. Väčšinou sa tu zastavia deti s rodičmi a psom, ktorého venčia na prilahlej trávinatej ploche. Na ihrisku sa zdržia krátko, do 10 minút. Ihrisko má malú návštevnosť, súčasne sa tu hrajú 2-4 deti.

Asfaltovú plochu deti využívajú na jazdu na kolobežke, bicykli alebo odrážadle, ktoré niekto nechal na ihrisku pre všetkých. Vždy sa držia v blízkosti rodičov, ktorí stoja pri múriku, chrbtom k pieskovisku s dobrým výhľadom na celú plochu a rozprávajú sa.

Najmenšie deti sa hrajú v pieskovisku s formičkami a hračkami, ktoré tam opäť niekto nechal na hranie pre všetky deti. s menšími deťmi sa hrajú rodičia, väčšie sa hrajú samy.

Preliezka sa využíva len zriedka.

Basketbalovému košu chýba sieť a obruč, je nefunkčný a nepoužíva sa.

Ihrisko slúži aj ako skratka cez vnútroblok. Prechádzajú ním ľudia, ktorí si chcú skrátiť svoju cestu alebo obyvatelia vnútrobloku, ktorí na vedľajšej trávinatej ploche venčia svojho psa. Ľudia, ktorí sa ponáhľajú prehádzajú priamočiaro bez interakcie s deťmi. Ľudia so psom vzbudia záujem predovšetkým u malých detí, a tak vo väčšine prípadov aspoň nadviažu očný kontakt s deťmi, usmiejú sa alebo prehodia zopár slov.

Ihrisko má nedostatok herných zariadení a je využívané len malým počtom detí, ktoré sa tu zdržia krátku dobu. Deti sa zahrajú v pieskovisku alebo na asfaltovej ploche.

Pozorovanie mohlo ovplyvniť nepriaznivé počasie v podobe silného vetra, ktorý znepríjemňoval pobyt v exteriéri.

Najčastejšie miesta zdržania osôb na detskom ihrisku sú zobrazené v prílohe 12.

Hodnotenie

Povrch ihriska tvorí predovšetkým asfalt, ktorý je popraskaný a poprehýbaný. Uprostred asfaltovej plochy je okrúhla diera s priemerom 1m, v ktorej kedysi rástol veľký listnatý strom. v diere a prasklinách rastie tráva a iné buriny. Pieskovisko je znečistené konárkami, listami a lupeňmi z neďalekých stromov.

Na ihrisku sa nachádza ako jediné herné zariadenie kovová preliezka v tvare mosta, ktorej povrchová farba je mierne opotrebovaná. Inak je preliezka v dobrom stave. Basketbalovému košu chýba obruč so sieťou, takže je absolútne nefunkčný. Na ihrisku sa asfaltová plocha najviac využíva na jazdenie na kolobežkách, odrážadlách a pod.

V okolí ihriska sa nachádzajú drevené lavičky s operadlami. Väčšina z nich je zanedbaná. Ich drevo je zhnité, rozpradnuté a na niektorých z nich je badať jasné známky vandalizmu (polámané či popísané dosky). Dve z nich, umiestené pri pieskovisku sú novšie a preto sú aj v relatívne dobrom stave. Pri týchto lavičkách je umietnený aj odpadkový kôš.

Ihrisko je vďaka svojej prázdnote a umiestnením 0,5 m pod terénom veľmi dobre prehľadné. Je na neho dobrý výhľad z okolitých lavičiek a plôch. Je ohraničené múrikom vo výške 0,5 m a dostatočne oddelené od hlavnej cesty.

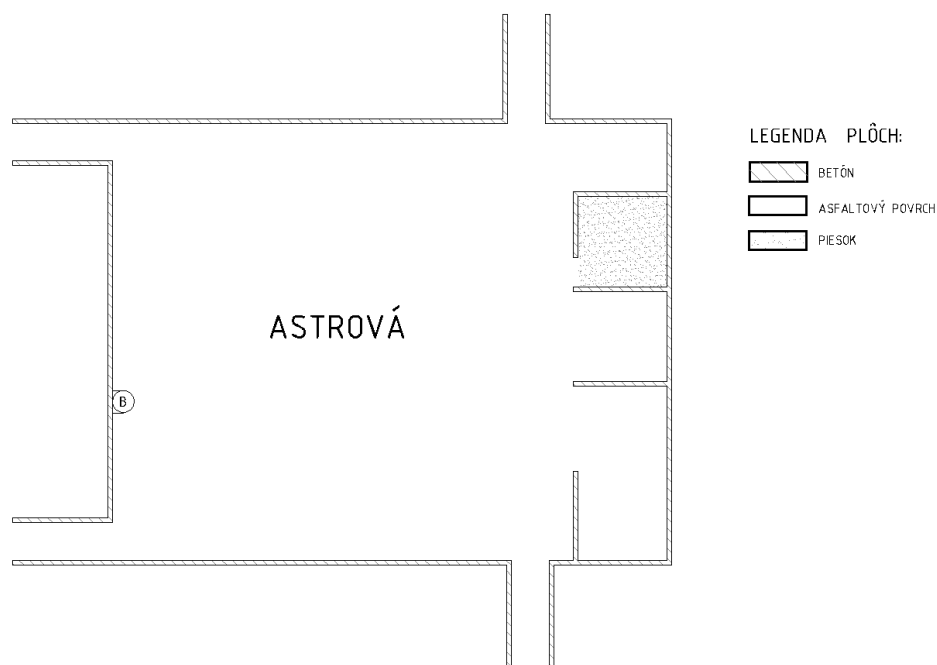
Pod preliezkou je dopadová plocha vo forme asfaltu, čo je veľmi nevhodné a nebezpečné. Preto sa preliezka ani veľmi nepoužíva a stráca význam herného prvku. Pieskovisko je znečistené len bežným prírodným znečistením, ktoré pri hre nejak obzvlášť neprekáža.

Na ihrisku sa nenachádza žiadne prevádzková tabuľa s pravidlami a informáciami pre ihrisko. Pri vstupe z hlavnej cesty je umiestená stará hrdzavá a grafitmi popísaná tabuľa oznamujúca kto je správcom ihriska a tabuľa so zákazom vodenia psov na areál ihriska.

Ihrisko je veľmi prázdne, má nedostatok herných prvkov a preto má aj veľmi nízku návštevnosť. Pôsobí veľmi zanedbaným, opusteným a nie veľmi bezpečným dojmom.

6.2.8 Astrová ulica

Popis fyzického stavu ihriska

Obr. 27: Schéma plôch ihriska ulice Astrová.

Detské ihrisko (viď obrázok 27 a príloha 13.) tvorí asfaltová plocha s veľkosťou 23,2 x 29,5 m. Ihrisko je ohraničené betónovým múrikom vo výške 0,5 m. Za múrikmi sa z troch strán nachádza trávnatá plocha so stromami a hernými zariadeniami v podobe jednej pružinovej hojdačky v tvare koníka, jednej kovovej prevažovacej hojdačky s plastovými sedákmi a drevenými rúčkami, a hojdačky typu „ Matka a dieťa“, na ktorej sa môžu hojdať dieťa a osoba nad 15 rokov súčasne (viď obrázok 28). Hojdačka je tvorená kovovou konštrukciou tyrkysovej farby, na ktorej sú na reťaziach zavesené dva kovové pogumované sedáky. Sedák určený pre dieťa je po celom obvode ohradený a zabezpečený, aby z neho dieťa nevypadlo. Horná strana ihriska je lemovaná odstavenými automobilmi. Ihrisko má štyri priechody v podobe mierne naklonených chodníkov. Na asfaltovej ploche slúžiacej kolektívnym hrám

Obr. 28: Hojdačka typu „matka a dieťa“ na ulici Astrová.

je umiestnený jeden basketbalový kôš. Na pravej strane ihriska sú múrikmi vo výške 0,5 alebo 1,7 m vymedzené štyri plochy. Prvá (pri hlavnej ceste) má rozmery 4,7 x 3,6 m, jej povrch tvorí asfalt a nenachádza sa na nej žiadne herné zariadenie. Vedľa nej, za múrikom o výške 0,5 m je plocha (4,7 x 4,8 m) vyplnená pieskom, v ktorej sú pre každého, kto príde nechané hračky do piesku (formičky, autíčka). Vedľa nej, za ďalším múrikom (1,7 m), je asfaltová plocha (4,7 x 4,75 m) bez herného prvku. Vedľa nej je štvrtá plocha (4,7 x 9,25 m) oddelená múrikom o výške 0,5 m s asfaltovým povrchom, ktorá je opäť bez herného zariadenia. Na ihrisku ani v jeho bezprostrednom okolí sa nenachádza žiadna lavička.

Pozorovanie

Všetdný deň, apríl 2021, 16:00 – 17:00

Počasié: 17 °C, zamračené, veterno

Ihrisko je využívané predovšetkým deťmi predškolského veku v rozmedzí 1 až 5 rokov. Deti na ihrisko prichádzajú vždy v sprievode aspoň jedného rodiča, ktorý ich pravdepodobne vyzdvihol v neďalekej materskej škole. Ihrisko je teda využívané prevažne deťmi, ktoré sa tu zastavia cestou zo škôlky a zdržia sa tu 15-30 minút. Na ihrisku sa súčasne hrá približne 5-10 deťmi.

Asfaltová plocha je využívaná deťmi vo veku 2-3 rokov, ktoré po nej jazdia na odrážadle alebo bicykli. Využíva ju aj otec so synom, ktorí si na nej kopú loptu. Menšie deti (okolo 1 roka) sa po nej prechádzajú rôznymi smermi a trénujú tak svoje prvé kroky. Zaujímajú ich vyrastajúce kvetinky a tráva z trhlín asfaltu.

Pieskovisko je využívané menšími deťmi (1-2 roky), ktoré sa v ňom hrajú s formičkami, hrabličkami, lopatkami alebo autíčkami. Najmenšie deti sedia v piesku. Ich rodičia (väčšinou mama) čupia pri nich a ukazujú im ako sa plnia formičky pieskom. Staršie deti si formičky plnia samy a jazdia s autami po piesku.

Na ihrisku sú najviac využívané hojdačky (prevažovacia a typu „matka a dieťa“), ktoré sú neustále obsadené (deti sa prestriedajú). Pružinová hojdačka sa nevyužíva vôbec alebo len veľmi zriedka.

Na prevažovacej hojdačke sa hojdajú staršie deti (3-5 rokov). Hojdačka typu „matka a dieťa“ sa využíva rôzne. Buď sa na nej hojdá len dieťa, pri ktorom stojí mama a hojdá ho (druhý sedák je teda prázdny a nevyužitý). Alebo sa na nej hojdá mama spolu s dieťaťom. Alebo ju na hojdanie využívajú dve staršie deti, pričom jedno sedí a druhé stojí.

Deti vo veku 4-5 rokov najviac zaujíma neďaleká stará vrbá, po ktorej lozia a šplhajú. Chlapci na hru využívajú aj popadané konáre, s ktorými šibrinkujú, šermujú alebo ich ťahajú len tak po zemi (tráve).

Rodičia starších detí sa väčšinou držia v skupinkách 2-3 ľudí a konverzujú. Stoja pri múriku a pri hojdačkách tak, aby mali výhľad na deti. Rodičia menších detí sa držia pri deťoch a hrajú sa s nimi v pieskovisku, alebo ich hojdajú na hojdačke. Na sedenie využívajú múriky.

Ihrisko je využívané aj pre samotný prechod, teda cez vnútroblok. Obyvatelia vnútrobloku ním poväčšine len rýchlo prechádzajú bez zastavenia a bez interakcie s deťmi, pričom idú priamo, čo najkratšou cestou. Niektorí ľudia, zvyčajne staršie ženy, sa pri prechode ihriskom pri pohľade na deti pousmejú. Interakcia závisí od povahy človeka, jeho aktuálnej nálady a o od toho, či sa práve ponáhla alebo nie.

Ihrisko má herné zariadenia v dobrom stave, no je ich nedostatok. Využívajú sa všetky, predovšetkým prevažovacia hojdačka a asfaltová plocha. Ihrisko využívajú predovšetkým deti, ktoré navštevujú vedľajšiu materskú školu. Zastavia sa na ňom cestou domov a zdržia sa krátku dobu.

Pozorovanie mohlo ovplyvniť nepríjemné veterné počasie, ktoré znepriemňuje pobyt v exteriéri.

Najčastejšie miesta zdržania osôb na detskom ihrisku sú zobrazené v prílohe 14.

Hodnotenie

Väčšinu ihriska tvorí mierne popraskaný asfaltový povrch. z jeho trhlín vyrastá tráva a rôzne iné buriny. Je relatívne rovný. Na pieskovisku je piesok znečistený rôznymi konárkami a listami z neďalekých stromov. v hre to však neprekáža, menšie deti to dokonca zaujíma a využívajú to k hre a poznaniu.

Pod prevažovacou hojdačkou sa nachádza tráva, ktorá je v mieste dopadu nôh pri hojdaní neustále udupávaná. v týchto miestach, teda v okolí sedákov, sa nachádza už len hlina.

Pod hojdačkou typu „matka a dieťa“ je tráva spevnená plastovými zatrávňovacími tvárnicami, ktoré plnia svoj účel, a tráva je všade pod hojdačkou nevydupaná a rovnomerná.

Všetky hojdačky sú vo výbornom stave. Nejavia žiadne známky poškodenia z funkčného ani estetického hľadiska. Naopak, basketbalový kôš je hrdzavý, opotrebovaný a tvorí ho už len obruč bez siete.

Najoblúbenejším herným prvkom je prevažovacia hojdačka a hojdačka typu „matka a dieťa“. Pružinová hojdačka sa využíva veľmi zriedka, pravdepodobne kvôli jej umiestneniu v neprehľadnej oblasti za vysokým múrom (1,7 m) a pod konármi stromov. Basketbalový kôš sa nevyužíva vôbec, najmä z dôvodu návštevnosti ihriska deťmi v predškolskom veku, pre ktoré je basketbal ako hra neprimeraná.

Na ihrisku je nedostatok herných zariadení. Má množstvo nevyužitých plôch s dobrým herným potenciálom, pri ktorých by bolo vhodné zmeniť asfaltový povrch za inú dopadovú plochu s lepšími tlmiacimi vlastnosťami. Na tieto plochy by sa potom mohli umiestniť herné zariadenia na preliezanie a šplhanie, ktorých je na danom ihrisku nedostatok.

Na ihrisku ani v jeho bezprostrednej blízkosti sa nenachádzajú žiadne lavičky, ktoré by rodičia detí alebo ich iný doprovod určite ocenili. Na sedenie a odkladanie vecí (ruksaky, nákupné tašky) tak musia využívať betónové múriky.

Ďalším nedostatkom je, že na ihrisku sa nenachádza žiadna prevádzková tabuľa s informáciami či pravidlami pre ihrisko. Nachádza sa tu len tabuľa s inštrukciami pre používanie hojdačky typu „matka a dieťa“.

Ihrisko je vo všeobecnosti dobre prehľadné aj vďaka tomu, že je takmer prázdne (nedostatok herných prvkov). Je na neho dobrý výhľad z okolitých budov aj z okolitých priestranstiev a to najmä vďaka jeho umiestneniu 0,5 m pod okolitým terénom. Toto umiestnenie je veľmi výhodné aj z toho dôvodu, že malé deti z ihriska tak ľahko neutečú na cestu, a sú tak viac v bezpečí.

Využívané herné prvky sú v dobrom stave, bez závad a bez rizika pri používaní. Pieskovisko je bez nebezpečného znečistenia nežiadúcimi predmetmi či výkalmi zvierat. Dopadové plochy pod a v okolí herných zariadení v podobe trávy sú dostačujúce. Na ihrisko nechodia žiadni vandali, bezdomovci ani opitá mládež. Ihrisko môžeme vyhodnotiť ako bezpečné.

7 Hodnotenie

7.1 SWOT analýza a návrhy opatrení

7.1.1 Nezábudková ulica

Silné stránky	Slabé stránky
Poloha v rámci vnútrobloku Krátka dochádzková vzdialenosť Dostatok zelene v okolí Dostatočné zabezpečenie a oddelenie od komunikácie Detská ambulancia v blízkom okolí Dostatok herných zariadení Bezpečnosť	Herné zariadenia v opotrebovanom stave Chýba prevádzková tabuľa Chýbajú čiarami vyznačené ihriská pre rôzne športové hry na asfaltovej ploche
Príležitosti	Hrozby
Otvorenie zariadenia verejného stravovania v blízkom okolí Konanie športových podujatí na asfaltovej ploche Zriadenie zdroja pitnej vody na ihrisku alebo v jeho bezprostrednom okolí	Vandali a bezdomovci Mládež užívajúca alkohol a ľahké drogy Zatvorenie zariadení občianskej vybavenosti v blízkom okolí Znečistenie pieskoviska výkalmi túlavých mačiek

Tabuľka 8: SWOT analýza ulice Nezábudková

Návrh možných úprav a opatrení

Ihrisko na Nezábudkovej ulici je vo všeobecnosti vo veľmi dobrom stave a nepotrebuje žiadne radikálne úpravy. Bolo by vhodné doplniť prevádzkovú tabuľu, vymeniť sedáky na závesných hojdačkách, doplniť odpadkové koše na triedený (minimálne plastový) odpad a na asfaltovú plochu vyznačiť čiarami v rôznych farbách veľkosť ihriska pre basketbal, futbal atď.

Otvorenie zariadenia pre verejné stravovanie v nevyužitých priestoroch vedľa detskej ambulancie by do oblasti mohlo prilákať viac ľudí, ktorí by sa tu radi stretávali a zdržiavali. Zriadenie zdroja pitnej vody pre potreby pitia, umývania rúk či ovlázenia v teplých letných mesiacoch by ocenili nielen deti a rodičia, ale aj obyvatelia vnútrobloku, ktorí na prilahlej ploche venčia svoje domáce zvieratá.

Silné stránky	Slabé stránky
Poloha v rámci vnútrobloku Krátka dochádzková vzdialenosť Dostatok zelene v okolí Dostatočné zabezpečenie a oddelenie od komunikácie Dostatok mobiliáru Petangové ihrisko Bezpečnosť Zariadenia verejného stravovania v okolí	Nevyužitá plocha ihriska s nedostatkom herných zariadení Opotrebovanosť preliezky Lavičky v horšom stave Dopadová plocha pod hojdačkami v podobe piesku Zamedzenie kontaktu s deťmi 1,7 m vysokým múrom Neprítomnosť prevádzkovej tabule
Príležitosti	Hrozby
Doplnenie atraktívnej občianskej vybavenosti do nevyužitých priestorov v okolí Konanie športových podujatí na asfaltovej ploche Zriadenie zdroja pitnej vody na ihrisku alebo v jeho bezprostrednom okolí	Vandali a bezdomovci Mládež užívajúca alkohol a ľahké drogy Zatvorenie zariadení občianskej vybavenosti v blízkom okolí Znečistenie pieskoviska výkalmi túlavých mačiek

Tabuľka 9: SWOT analýza ulice Rumančeková

7.1.2 Rumančeková ulica

Návrh možných úprav a opatrení

Na ihrisko na Rumančekovej ulici by bolo vhodné doplniť prevádzkovú tabuľu, opraviť poniektoré lavičky, ktoré si to vyžadujú, natrieť preliezku, doplniť odpadkové koše na triedený odpad a vymeniť dopadovú plochu pod závesnými hojdačkami za príjemnejší povrch napríklad v podobe gumenej dlažby.

Znížením vysokého múra na úroveň okolitých múrov (0,5 m) by sa zabezpečil neustály vizuálny kontakt medzi deťmi, lepší prehľad a zjednotenie priestoru. Začali by sa tak viac využívať aj priestory za múrom. v týchto priestoroch by bolo vhodné upraviť povrch na adekvátnu plochu tlmiacu náraz, na ktorú by sa osadili nové herné zariadenia napríklad atraktívna lezecká zostava s lanovými prvkami.

7.1.3 Muškátová ulica

Silné stránky	Slabé stránky
Poloha v rámci vnútrobloku Krátka dochádzková vzdialenosť Dostatok zelene v okolí Dostatočné zabezpečenie a oddelenie od komunikácie Dostatok mobiliáru	Nedodstatok herných zariadení Zamedzenie kontaktu s deťmi 1,7 m vysokým múrom Nebezpečenstvo plochy s vyčnievajúcimi kvádrami s kovovou výstužou Trhliny v asfaltovom povrchu Neprítomnosť prevádzkovej tabule Neprítomnosť basketbalového koša a bránok na loptové hry Mobiliár v zanedbanom stave
Príležitosti	Hrozby
Nevyužitý priestor budovy v okolí Doplnenie občianskej vybavenosti do okolia Zriadenie zdroja pitnej vody na ihrisku alebo v jeho bezprostrednom okolí	Vandali a bezdomovci Mládež užívajúca alkohol a ľahké drogy Zatvorenie zariadení občianskej vybavenosti v blízkom okolí Znečistenie pieskoviska výkalmi túlavých mačiek

Tabuľka 10: SWOT analýza ulice Muškátová

Návrh možných úprav a opatrení

Na ihrisko na Muškátovej ulici je veľmi nebezpečná plocha s vyčnievajúcimi kvádrami s výstužou, ktorý treba bezodkladne odstrániť. Bolo by vhodné dať na danú plochu nový povrch tlmiaci náraz a umiestniť tam ďalší herný prvok. Bolo by tiež vhodné doplniť prevádzkovú tabuľu, odpadkové koše aj na triedený odpad, basketbalové koše a bránky na loptové hry. Znížením vysokého múra (1,7 m) na výškovú hladinu okolitých múrikov (0,5 m) by sa zlepšila prehľadnosť priestoru a deti by začali využívať aj inak nevyužívaný priestor za múrom. Ďalším zlepšením by bola oprava mobiliáru, asfaltového povrchu a obnovenie náteru preliezky.

7.1.4 Rezedová ulica

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Poloha v rámci vnútrobloku</p> <p>Krátka dochádzková vzdialenosť</p> <p>Dostatok zelene v okolí</p> <p>Dostatočné zabezpečenie a oddelenie od komunikácie</p> <p>Dostatok atraktívnych herných zariadení</p> <p>Dostatok mobiliáru</p> <p>Bezpečnosť</p> <p>Prítomnosť prevádzkovej tabule</p> <p>Mobiliár a herné zariadenia v dobrom stave</p>	<p>Nedostatočné vymedzenie dopadovej plochy pod závesnými hojdačkami</p> <p>Neprítomnosť odpadových košov na triedený odpad</p>
Príležitosti	Hrozby
<p>Doplnenie občianskej vybavenosti do blízkeho okolia</p> <p>Zriadenie zdroja pitnej vody na ihrisku alebo v jeho bezprostrednom okolí</p>	<p>Vandali a bezdomovci</p> <p>Mládež užívajúca alkohol a ľahké drogy</p> <p>Zatvorenie zariadení občianskej vybavenosti v blízkom okolí</p> <p>Znečistenie pieskoviska výkalmi túlavých mačiek</p>

Tabuľka 11: SWOT analýza ulice Rezedová

Návrh možných úprav a opatrení

Ihrisko na Rezedovej ulici je vo veľmi dobrom stave bez väčších návrhov na úpravy. Návrhom na zlepšenie aktuálneho stavu je doplniť odpadkové koše aj na triedenie odpadu a upraviť dopadovú plochu pod závesnými hojdačkami, tak aby sa zamedzilo zmiešaniu trávy so štrkom.

7.1.5 Šalviová ulica

Silné stránky	Slabé stránky
Poloha v rámci vnútrobloku Krátka dochádzková vzdialenosť Dostatok zelene v okolí Dostatočné zabezpečenie a oddelenie od komunikácie Zariadenia verejného stravovania v blízkom okolí	Nedostatok herných zariadení a prvkov Asfaltový povrch v zlom stave Nedostatok mobiliáru Mobiliár v zlom stave Viditeľné znaky vandalizmu Absencia prevádzkovej tabule
Príležitosti	Hrozby
Doplnenie občianskej vybavenosti do blízkeho okolia Dobudovanie a oprava mobiliáru Zriadenie zdroja pitnej vody na ihrisku alebo v jeho bezprostrednom okolí Konanie akcií v neďalekej reštaurácii	Vandali a bezdomovci Mládež užívajúca alkohol a ľahké drogy Zatvorenie zariadení občianskej vybavenosti v blízkom okolí Znečistenie pieskoviska výkalmi túlavých mačiek

Tabuľka 12: SWOT analýza ulice Šalviová

Návrh možných úprav a opatrení

Na ihrisku na Šalviovej ulici by bolo jednoznačne vhodné doplniť viac herných zariadení a prvkov, prevádzkovú tabuľu a upraviť ako asfaltový povrch, tak aj prilahlé plochy pod budúcimi hernými zariadeniami. Bolo by tiež vhodné doplniť mobiliár v podobe lavičiek a odpadkových košov na triedenie odpadu a opraviť popraskané obvodové múriky.

7.1.6 Narcisová ulica

Silné stránky	Slabé stránky
Poloha v rámci vnútrobloku Krátka dochádzková vzdialenosť Dostatok zelene v okolí Dostatočné zabezpečenie a oddelenie od komunikácie Zariadenia občianskej vybavenosti v blízkom okolí	Nedostatok herných zariadení Asfaltový povrch v zlom stave Nedostatok mobiliáru Mobiliár v zlom stave Nebezpečná dopadová plocha pod preliezkou Absencia prevádzkovej tabule
Príležitosti	Hrozby
Nevyužívané budovy v okolí Doplnenie občianskej vybavenosti do okolia Dobudovanie a oprava mobiliáru Zriadenie zdroja pitnej vody na ihrisku alebo v jeho bezprostrednom okolí	Vandali a bezdomovci Mládež užívajúca alkohol a ľahké drogy Zatvorenie zariadení občianskej vybavenosti v blízkom okolí Znečistenie pieskoviska výkalmi túlavých mačiek

Tabuľka 13: SWOT analýza ulice Narcisová

Návrh možných úprav a opatrení

Ihrisko na Narcisovej ulici je vo veľmi zlom stave. Medzi návrhy na zlepšenie jeho stavu patrí opraviť asfaltový povrch, jeho trhliny, diery a iné nedostatky. Bolo by jednoznačne vhodné doplniť herné zariadenia vo forme hojdačiek, lezeckých zostáv s lanovými prvkami, šmyklavky a i. Je tiež potrebné rátať s vhodnou voľbou povrchu tlmiaceho náraz, ktorý by mal byť pod jednotlivými hernými zariadeniami. Bolo by tiež vhodné umiestniť na ihrisko prevádzkovú tabuľu, doplniť mobilár a opraviť, prípadne vymeniť ten stávajúci.

7.1.7 Astrová ulica

Silné stránky	Slabé stránky
Poloha v rámci vnútrobloku Krátka dochádzková vzdialenosť Dostatok zelene v okolí Dostatočné zabezpečenie a oddelenie od komunikácie Bezpečnosť Zariadenia občianskej vybavenosti v blízkom okolí	Nedostatok herných zariadení Asfaltový povrch v zlom stave Absencia akéhokoľvek mobiliáru Absencia prevádzkovej tabule Nefunkčný basketbalový kôš Zhoršená prehľadnosť kvôli vysokému múru
Príležitosti	Hrozby
Nevyužité priestory budovy v okolí Doplnenie občianskej vybavenosti do okolia Dobudovanie mobiliáru Zriadenie zdroja pitnej vody na ihrisku alebo v jeho bezprostrednom okolí	Vandali a bezdomovci Mládež užívajúca alkohol a ľahké drogy Zatvorenie zariadení občianskej vybavenosti v blízkom okolí Znečistenie pieskoviska výkalmi túlavých mačiek

Tabuľka 14: SWOT analýza ulice Astrová

Návrh možných úprav a opatrení

Medzi návrhy pre zlepšenie stávajúceho stavu ihriska na Astrovej ulici patrí oprava asfaltového povrchu a zabezpečenie vhodných dopadových plôch pod herné zariadenia, ktoré by bolo vhodné doplniť. Na ihrisko a do jeho okolia by bolo jednoznačne vhodné doplniť mobiliár v podobe lavičiek a odpadkových košov, prinajlepšom aj na triedenie odpadu. Bolo by tiež vhodné doplniť prevádzkovú tabuľu a nový kôš na basketbal. Pre zlepšenie prehľadnosti a na podporu interakcie medzi deťmi by bolo vhodné znížiť vysoký múr z 1,7 m na 0,5 m a zjednotiť tak výškovú úroveň všetkých múrikov.

8 Diskusia

Bola vykonaná analýza občianskej vybavenosti na sídliskových vnútroblokoch sídliska Trávniky v bratislavskom Ružinove so zameraním predovšetkým na detské ihriská, konkrétne ich vybavenie, využitie a bezpečnosť.

V rámci práce bola popísaná problematika občianskej vybavenosti, história bratislavských sídlisk a detailnejší popis vybraného sídliska Trávniky s popisom z hľadiska urbanistickej kompozície.

Dáta o občianskej vybavenosti jednotlivých vnútroblokov, ako aj celého sídliska trávniky získané kombináciou miestneho a diaľkového šetrenia sú dostatočne relevantné.

Dáta získané z pozorovaní na jednotlivých ihriskách boli vykonávané v čase pandémie Covid-19, počas ktorej platili na celom území Slovenskej republiky prísne protipandemické opatrenia. v období vykonávaných pozorovaní platil pre celú Slovenskú republiku núdzový stav, zákaz vychádzania, zákaz združovania osôb, atď. Keďže sa pozorovania vykonávajú počas pandémie Covid-19, pozorovania sa budú vykonávať bez ohľadu na to, či je všedný alebo víkendový deň. Je to z najmä z dôvodu, že ľudia pracujú z domu a je obmedzený pohyb a zdržiavanie sa osôb v exteriéri, mimo svojej domácnosti. Pohyb osôb bol obmedzený len na územie okresu v mieste bydliska danej osoby. Nadobudnuté dáta z jednotlivých pozorovaní sú teda ovplyvnené pandemickou situáciou, ktorá negatívne ovplyvnila pohyb a zdržiavanie osôb vo verejných priestoroch. Pozorovania mimo obdobia pandémie by priniesli pravdepodobne iné výsledky v počte a dobe zdržania rodičov a hrajúcich sa detí. Využitie ihriska, jeho plôch a zariadení by pravdepodobne ostalo nemenné.

Pozorovania boli väčšinou vykonávané za slnečného, no veterného počasia, ktoré mohlo taktiež negatívne ovplyvniť získané dáta. Pozorovania na každom ihrisku boli kvôli pandemickej situácii vykonávané len dva dni (dát je nedostatok). Relevantnosť a počet získaných dát má teda určité rezervy a je tu priestor pre ďalšie skúmanie.

V práci bola používaná ako slovenská, tak aj česká literatúra, pretože sa vzájomne dopĺňajú a poskytujú tak viac informácií v danej problematike. z tohto dôvodu môžu byť zámery v tejto práci skreslené. No s ohľadom na podrobnosť, cieľ a zamerania práce sa dá tento postup považovať za adekvátny.

9 Záver

Občianska vybavenosť tvorí spolu s bývaním neoddeliteľnú súčasť funkčných zložiek sídla. Určuje štandard životnej úrovne obyvateľov na danom území, zvyšuje jeho atraktivitu, uspokojuje rozmanité potreby obyvateľstva a zvyšuje ich blahobyť.

Pri výstavbe sídlisk bola častým problémom prioritou rýchlej výstavby bytového fondu, pričom dotváranie životného prostredia v okolí obytných panelových budov v podobe zelene, chodníkov a občianskej vybavenosti ustúpilo do úzadia. Na niektorých sídliskách sa postupom času doplnila celá paleta občianskej vybavenosti a vzniklo tak kvalitné a atraktívne miesto pre bývanie. Na iných sídliskách, však problém nedostatočnej vybavenosti pretrváva dodnes.

V tejto bakalárskej práci bolo analyzované bratislavské sídlisko Trávniky nachádzajúce sa v mestskej časti Ružinov. Analýzou prešli konkrétne jeho vnútrobloky na uliciach Nezábudková, Rumančeková, Muškátová, Rezedová, Šalviová, Narcisová a Astrová vybudované v 70tych rokoch minulého storočia.

Bola určená metodika práce ako pre teoretickú a analytickú časť, tak aj pre spracovanie a vyhodnotenie zozbieraných dát. v metodike práce boli popísané podklady a literatúra, ktorá bola východiskom pre analýzy a postupy práce. Po vykonaní prieskumu a pozorovaní boli navrhnuté opatrenia pre zlepšenie aktuálneho stavu detských ihrísk.

Kombináciou dialkového a miestneho šetrenia boli ako textovo, tak graficky zaznamenané jednotlivé zariadenia občianskej vybavenosti nachádzajúcej sa vo vnútroblokoch. Dôraz bol kladený predovšetkým na detské ihriská ich fyzický stav, vybavenie a bezpečnosť.

Na základe analýz sa zistilo, že vnútrobloky majú poväčšine dostatočnú základnú občiansku vybavenosť, v dostatočnej dochádzkovej vzdialenosti. No majú aj veľký potenciál na jej ďalšie doplnenie, pretože vnútrobloky disponujú priestormi, ktoré sa v súčasnosti nevyužívajú.

Pozorovaniami vykonávanými na jednotlivých ihriskách vo vnútroblokoch sa zistila ich atraktivita, oblúbenosť, návštevnosť, spôsob využívania, miesta a doba zdržania rodičov s deťmi a kde má dané ihrisko rezervy a priestor na zlepšenie.

Bolo vykonané hodnotenie fyzického stavu jednotlivých ihrísk so zameraním na vybavenosť ihriska hernými zariadeniami a mobiliárom, zhodnotenie ich stavu a celkovú bezpečnosť ihriska (dopadové plochy tlmiace náraz, nezávadný stav herných zariadení a i.).

V závere práce bola pre každé ihrisko zostavená zjednodušená SWOT analýza, na základe ktorej boli navrhnuté návrhy na úpravy a opatrenia, ktoré by mali zlepšiť bezpečnosť a atraktivitu daného ihriska a prilákať tak do oblasti viac ľudí. Na základe pozorovaní sa zistilo, že najväčšiu návštevnosť a oblúbenosť majú práve ihriská, ktoré majú vo svojom bezprostrednom okolí zariadenia občianskej vybavenosti a to predovšetkým v oblasti verejného stravovania ako sú reštaurácie, kaviarne a zmrzlinárne. Najväčším nedostatkom na ihriskách bolo ich nedostatočné vybavenie, zlý stav asfaltových povrchov, zlý stav alebo nedostatok mobiliáru a ich celková zanedbanosť.

Literatúra

- [1] GUBČO, Adrian. *Bratislava – najmodernejšia metropola strednej Európy? - 3.diel* In: *Uzemne Plany* [online]. [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.uzemneplany.sk/clanok/bratislava-najmodernejšia-metropola-strednej-euro-py-3-diel>
- [2] GARAJ, Patrik. *Najlepšie sídlisko? To, čo nepostavili: Rozhovor s Henrietou Moravčíkovou o panelákovom dedičstve na Slovensku*. In: *TREND* [online]. [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.trend.sk/spravy/najlepsie-sidlisko-to-nbsp-co-nepostavili>
- [3] MORAVČÍKOVÁ, Henrieta. *URBANISMUS A ÚZEMNÍ ROZVOJ: Architektonické a urbanistické aspekty panelovej výstavby v Bratislave*. [online]. IX. Ústav územního rozvoje, 2006 [cit. 2021-04-18]. ISSN 1212-0855. Dostupné z: https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2006/2006-01/02_architektonicke.pdf
- [4] HARŠANY, Jakub. *Najstarší panelák na území bývalého Československa stojí v Bratislave*. In: *Dnes 24 Bratislava* [online]. 30.7.2016 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://bratislava.dnes24.sk/najstarsi-panelak-na-uzemi-byvaleho-ceskoslovenska-toji-v-bratislave-245796>
- [5] MORAVČÍKOVÁ, Henrieta. *et al. Panelové sídliská v Bratislave a ich univerzálne a špecifické súvislosti*. *Architektúra a urbanizmus*. 2006, 1-2, s. 79. [online]. Dostupné z: https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2006/2006-01/02_architektonicke.pdf
- [6] HABERLAND, Denis. *Sídlisko Februárka*. [online]. In: . 28.2.2018 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://vimeo.com/257929853>
- [7] HALÁS, Marián; DŽUPINOVÁ, Eva. *URBANISMUS A ÚZEMNÍ ROZVOJ: Vývoj a priestorové rozloženie bytového fondu Bratislavy*. [online]. X. Ústav územního rozvoje, 2007, 35 s. [cit. 2021-04-18]. ISSN 1212-0855. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/270588785_Vyvoj_a_priestorove_rozlozenie_bytoveho_fondu_Bratislavy
- [8] *Bratislavské sídliská*. In: Bratislava pre všetkých [online]. [cit. 2021-04-18]. Dostupné z: <http://bratislavaprevsetkych.sk/nv/zaujímavosti/6.html>
- [9] MORAVČÍKOVÁ, Henrieta. *Bratislava Atlas Sídlisk*. Bratislava: Slovart, 2012. ISBN 978-80-556-0478-7.
- [10] *Zákon č. 377/1990 Zb.: Zákon Slovenskej národnej rady o hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave*. In: *Zákony pre ľudí* [online]. 20.09.1990 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-377>
- [11] *Nariadenie vlády č. 258/1996 Z. z.: Nariadenie vlády Slovenskej republiky, ktorým sa vydáva Zoznam obcí a vojenských obvodov tvoriacich jednotlivé okresy*. In: *Zákony pre ľudí* [online]. 24.08.1996 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1996-258>
- [12] *Rozloha: 39,6 km² (Registre obnovenej evidencie pozemkov*. [online]. Bratislava : ÚGKK SR, [cit. 2011-12-31]. Dostupné z: <http://www.skgeodesy.sk/sk/ugkk/kataster-nehnutehnosti/registre-obnovenej-evidencie-pozemkov/>

- [13] *Základné informácie*. In: *Ružinov: Mestská časť Bratislava-Ružinov* [online]. [cit. 2021-04-17] Dostupné z: <https://www.ruzinov.sk/sk/content/view/zakladne-informacie>
- [14] *Z Feriby do Prievozu*. In: *Ružinovské echo* [online]. 2018 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.ruzinovskeecho.sk/clanok/z-feriby-do-prievozu>
- [15] *Bratislava – mestská časť Ružinov*. [online]. 2021 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: https://sk.wikipedia.org/wiki/Bratislava_%E2%80%93_mestsk%C3%A1_%C4%8D%C5%A5_Ru%C5%BEinov
- [16] KUČEROVÁ, Zdeňka. *Principy a pravidla územního plánování: Kapitola C – Funkční složky*. In: *Ústav územního rozvoje* [online]. 18. 12. 2020 [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=2571>
- [17] *Zákon č. 50/1976 Zb.: Zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)*. In: *Zákony pre ľudí* [online]. 07.05.1976 [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1976-50>
- [18] *Vyhláška č. 501/2006 Sb.: Vyhláška o obecných požadavcích na využívání území*. In: *Zákony pro lidi* [online]. 28.11.2006 [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-501>
- [19] KRUMPI. *Mapa městských částí Bratislavy - Ružinov*. In: *Wikipedie* 11.1.2020 [cit. 2021-5-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ru%C5%BEinov#/media/Soubor:Bratislava_boroughs_map_Ru%C5%BEinov.svg
- [20] *Kontrola ihrísk. Bezpečné ihrisko*. [online]. [cit. 2021-4-17]. Dostupné z: <http://bezpecnehrisk.sk/kontrola-ihrisk/u%C5%BEinov.svg>
- [21] *EXTERIÉROVÉ DOPADOVÉ PLOCHY: Porovnanie povrchov tlmiacich náraz*. In: *Športové projekty* [online]. [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://sportoveprojekty.sk/exteriorove-dopadove-plochy/>
- [22] *Zákon č. 183/2006 Sb.: Zákon o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)*. In: *Zákony pro lidi* [online]. 11.05.2006 [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-183?text=183%2F2006>
- [23] KRUMPOLCOVÁ, Mária. *Štandardy minimálnej vybavenosti obcí: metodická príručka pre obstarávateľov územnoplánovacej dokumentácie*. Bratislava: Urbion, 2009.
- [24] ŠILHÁNKOVÁ, KOUTNÝ a ČABLOVÁ. *Urbanismus a územní plánování*. 2. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2010. ISBN 978-80-7395-310-2.
- [25] *Zákon č. 245/2008 Z. z.: Zákon o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov*. In: *Zákony pre ľudí* [online]. 2008 [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-245>
- [26] *Vzdelanie a školstvo v Slovenskej republike. Slovenské zahraničie: Portál Slovákov vo svete*. [online]. [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.slovenskezahranicie.sk/sk/stranka/45/vzdelanie-a-skolstvo-v-slovenskej-republike>
- [27] *Zákon č. 131/2002 Z. z.: Zákon o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov*. In: *Zákony pre ľudí* [online]. 26.03.2002 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-131>

- [28] MAIER, Karel. *Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury*. [online]. In: *České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury*, 2016, prosinec 2016 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/8-stanoviska-a-metodiky/53-TB050MMR01-Standardy-dostupnosti-verejne-infrastruktury-2017-10-30.pdf>
- [29] ZELENKOVÁ, Jitka. *Občanské stavby: stavby školské*. Praha: ČVUT v Praze, 2003. ISBN 9788001025024.
- [30] *Zákon č. 355/2007 Z. z.: Zákon o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov*. In: *Zákony pre ľudí* [online]. 31.07.2007 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-355>
- [31] *Zákon č. 578/2004 Z. z.: Zákon o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov*. In: *Zákony pre ľudí* [online]. 01.11.2004 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2004-578>
- [32] *Systém starostlivosti o zdravie a zdravotníctvo ako systém: Sústava zdravotníckych zariadení v SR*. In: *Prešovská univerzita v Prešove* [online]. [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: [https://www.unipo.sk/public/media/17467/Syst%C3%A9m%20starostlivosti%20o%20zdravie%20a%20zdravotn%C3%ADctvo%20ako%20syst%C3%A9m.%20\(ZS\).pdf](https://www.unipo.sk/public/media/17467/Syst%C3%A9m%20starostlivosti%20o%20zdravie%20a%20zdravotn%C3%ADctvo%20ako%20syst%C3%A9m.%20(ZS).pdf)
- [33] *Vyhláška č.84/2016 Z. z.: VYHLÁŠKA Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú určujúce znaky jednotlivých druhov zdravotníckych zariadení*. In: *Slov-lex: právny a informačný portál* [online]. 27. januára 2016 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2016/84/vyhlasene_znenie.html
- [34] *Zákon č. 140/1998 Z. z.: Zákon o liekoch a zdravotníckych pomôckach, o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 220/1996 Z. z. o reklame*. In: *Zákony pre ľudí* [online]. 21.05.1998 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1998-140>
- [35] *Zákon č. 448/2008 Z. z.: Zákon o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov*. In: *Zákony pre ľudí* [online]. 20.11.2008 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-448>
- [36] KOTLER, Philip. *Marketing management*. 14. vydání. Praha: GRADA, 2013. ISBN 978-80-247-4150-5.
- [37] *Zákon č. 384/1997 Z. z.: Zákon o divadelnej činnosti*. In: *Zákony pro lidi* [online]. 31.12.1997 [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1997-384>
- [38] *Zákon č. 206/2009 Z. z.: Zákon o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov*. [online]. 30.05.2009 [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-206>

- [39] *Zákon č. 126/2015 Z. z.: Zákon o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 Z. z.* [online]. 10.06.2015 [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2015-126>
- [40] GÚČIK, Marian a kolektiv. *Cestovný ruch, hotelierstvo, pohostinstvo. Výkladový slovník*. 1. vyd. Bratislava, 2006. ISBN 80-10-00360-3.
- [41] *Vyhláška č.277 z 26. júna 2008: VYHLÁŠKA Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú klasifikačné znaky na ubytovacie zariadenia pri ich zaradovaní do kategórií a tried*. In: *Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky* [online]. 26.6.2008 [cit. 2021-04-18]. Dostupné z: <https://www.mindop.sk/legislativa/vseobecne-zavazne-pravne-predpisy-mdv-sr-217/cestovny-ruch>
- [42] KOHOUTOVÁ, Kristýna. *Dětská hřiště jako dobrodružné prostředí: Analýza dětských představ pro stavbu hřišť*. Praha, 2017. Diplomová práce. UNIVERZITA KARLOVA - Fakulta tělesné výchovy a sportu. Vedoucí práce Mgr. Ladislav Vomáčko, Ph.D.
- [43] *Zákon č. 371/2019 Z. z.: Zákon o základných požiadavkách na bezpečnosť detského ihriska a o zmene a doplnení niektorých zákonov*. In: *Zákony pre ľudí* [online]. 18.11.2019 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2019-371>
- [44] SLOVÁKOVÁ, Eliška. *Design proků dětského hřiště*. Brno, 2009. Diplomová práce. Vysoké učení technické v Brně - Fakulta strojního inženýrství. Vedoucí práce Doc. Ing. arch. Jan Rajlich.
- [45] *History of Playground Equipment*. In: *Playground equipment* [online]. [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.playgroundequipment.com/the-history-of-playground-equipment/>
- [46] THOMPSON, Ben. *The History of Playground Equipment*. In: *Playground equipment* [online]. [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.playgroundequipment.com/the-history-of-playground-equipment/>
- [47] MAREČEK, František. *Záhradnícky slovník náučný*. Díl 2. Praha : Ústav zemědělských a potravinářských informací, 1996. ISBN 80-85120-51-8.
- [48] ŠTĚPÁNEK, Ladislav. *Hřiště našim dětem*. Praha: SZdN, 1963.
- [49] BREJŠKA, J. *Cvičení a pobyt v přírodě: Speciální učební texty*. Praha: Sazba Svoboda, a.s., 1999.
- [50] *Dětská hřiště - proč je budovat? HAGS Praha: bezpečná dětská hřiště* [online]. [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.hagspraha.cz/o-hristich/detska-hriste-proc-je-budovat.html>
- [51] YEARELEY, David. *Bezpečné detské ihrisko: príručka pre prevádzkovateľov a majiteľov*. In: *Deti a záhrada* [online]. Bratislava: © Slovenská obchodná inšpekcia, 2008 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://detiazahrada.sk/udrzba-sprava-verejnych-detskych-ihrisk>
- [52] *Dětská hřiště - jaká by měla být? HAGS Praha* [online]. [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.hagspraha.cz/o-hristich/hags-praha-uvadi-v-hlavni-rol-i-hriste.html>

- [53] VLČEK, Patrik. *Bezpečnosť a ochrana zdravia detí na detských ihriskách*. Metodicko-pedagogické centrum, 2014. ISBN 978-80-565-0002-6.
- [54] *Starostlivosť o detské ihriská a pieskoviská*. In: *Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade* [online]. [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.ruvzpp.sk/aktuality-a-novinky/starostlivost-o-detske-ihriska-a-pieskoviska/>
- [55] *Vyhláška č. 521/2007 Z. z.: Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská*. In: *Zákony pre ľudí* [online]. 22.11.2007 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: [Dostupné z: https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-521](https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-521)
- [56] *122-36-MIDI Kombinovaná zostava: kombinovaná zostava , ktorá poskytuje deťom nepočítané možnosti pre najrôznejšie typy hier a zábavy*. In: *KUPAS: Pre šťastný úsmev našich detí* [online]. [cit. 2021-04-18]. Dostupné z: <https://www.kupas.sk/sk/produkt/62/122-36-midi-kombinovana-zostava/>
- [57] *Lanová pyramída PY620K*. In: *Bonita* [online]. [cit. 2021-5-25]. Dostupné z: <https://www.ihriska-bonita.sk/lanova-pyramida-2-gdm-v-p-1-m/p427>
- [58] *Diplomová práca - Detská hřiště jako dobrodružné prostředí analýza dětských představ pro stavbu hřišť*. UNIVERZITA KARLOVA Fakulta tělesné výchovy a sportu, Bc. Kristýna Kohoutová, Praha, červenec 2017.
- [59] HOUŽVIČKOVÁ Z. *Proč a jak: značka kvality "Hřiště-sportovištětělcvična - ověřený provoz": rukověť pro vlastníky, zřizovatele a provozovatele dětských hřišť, sportovišť, tělocvičen, fitcenter a podobných zařízení*. Praha: Sdružení českých spotřebitelů pro Kabinet pro standardizaci, 2012. ISBN 978-80-904633-4-9.
- [60] SOUČEK, Jiří. *Dřevo – přehled základních vlastností*. [online]. [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: http://stary.biom.cz/clen/jso/a_drevo.html

Zoznam obrázkov

1	Obrázok územného plánu Ružinova z roku 1963. [9]	13
2	Vývoj a priestorové rozloženie bytového fondu Bratislavy. [7]	15
3	Kombinovaná zostava: kombinovaná zostava , ktorá poskytuje deťom nespočetné možnosti pre najrôznejšie typy hier a zábavy. [56]	37
4	Lanová pyramída [57]	38
5	Poloha mestskej časti Ružinov v rámci Bratislavy. [19]	46
6	Členenie mestskej časti Bratislavy Ružinov. [15]	47
7	Nemocnica a polyfunkčná budova Retro.	48
8	Vnútrobloky sídliska Trávniky.	48
9	Budovy pri ulici Bajkalská.	49
10	Budovy pri ulici Tomášiková.	49
11	Občianska vybavenosť ulice Nezábudková.	51
12	Občianska vybavenosť ulice Rumančeková.	52
13	Občianska vybavenosť ulice Muškátová.	52
14	Občianska vybavenosť ulice Rezedová.	53
15	Občianska vybavenosť ulice Šalviová.	54
16	Občianska vybavenosť ulice Narcisová.	55
17	Občianska vybavenosť ulice Astrová.	56
18	Občianska vybavenosť sídliska Trávniky.	59
19	Schéma plôch ihriska ulice Nezábudková.	60
20	Herný prvok vo forme lezeckej steny na ulici Nezábudková.	61
21	Herný prvok v pieskovisku na ulici Nezábudková.	62
22	Schéma plôch ihriska ulice Rumančeková.	64
23	Schéma plôch ihriska ulice Muškátová.	67
24	Schéma plôch ihriska ulice Rezedová.	69
25	Schéma plôch ihriska ulice Šalviová.	71
26	Schéma plôch ihriska ulice Narcisová.	73
27	Schéma plôch ihriska ulice Astrová.	75
28	Hojdačka typu „matka a dieťa“ na ulici Astrová.	76

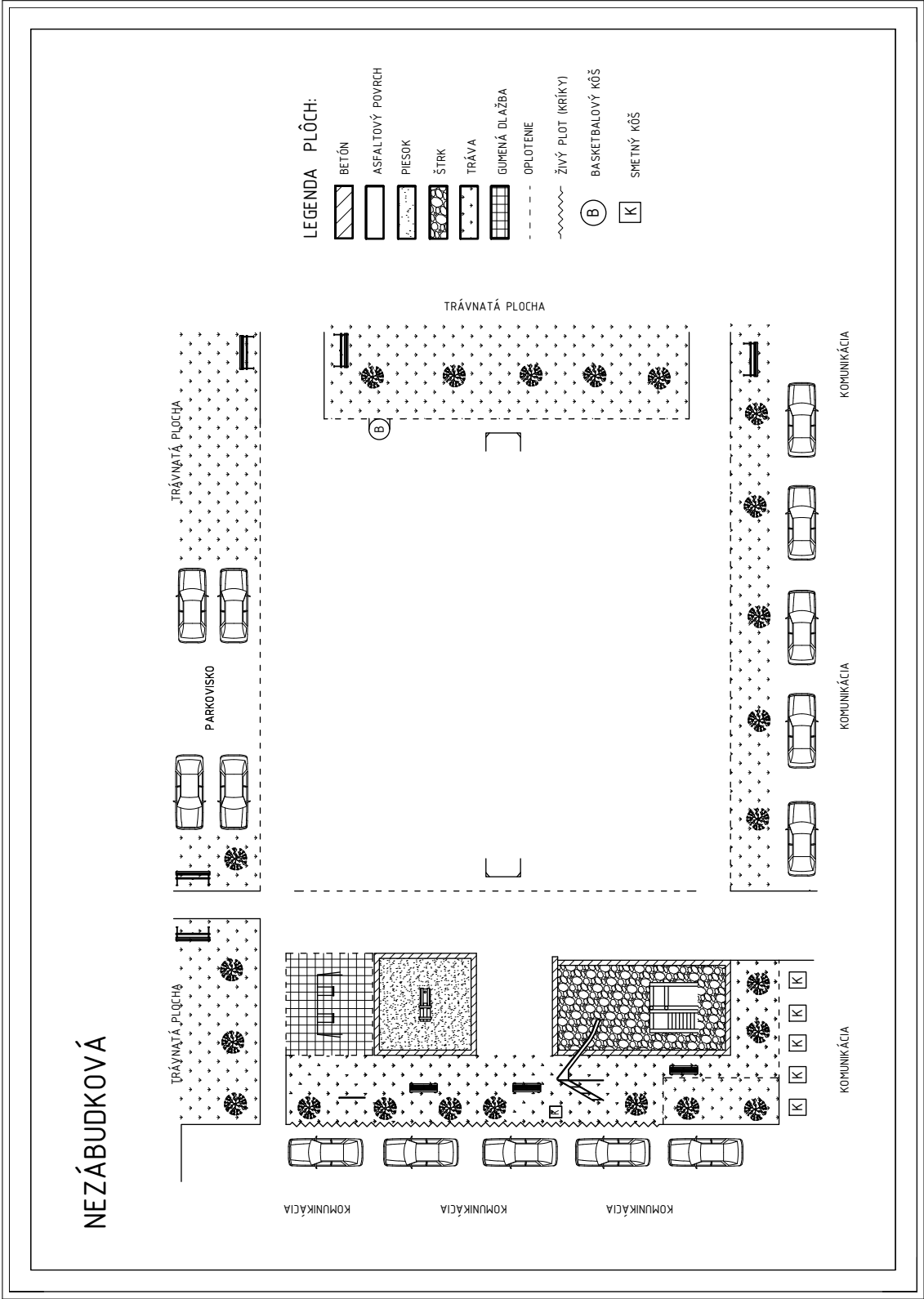
Zoznam tabuliek

1	Dochádzkové vzdialenosti pre jednotlivé typy / Dostupnosť	21
2	Cieľové skupiny	21
3	Dochádzkové vzdialenosti pre jednotlivé typy / Dostupnosť	22
4	Dostupnosť zdravotníckych zariadení [23]	24
5	Dostupnosť maloobchodných zariadení [23]	27
6	Dostupnosť zariadení verejného stravovania [28]	28
7	Odporúčané veľkosti hotelov podľa polohy v meste [23]	33
8	SWOT analýza ulice Nezábudková	79
9	SWOT analýza ulice Rumančeková	80
10	SWOT analýza ulice Muškátová	81
11	SWOT analýza ulice Rezedová	82
12	SWOT analýza ulice Šalviová	83
13	SWOT analýza ulice Narcisová	84
14	SWOT analýza ulice Astrová	85

10 Zoznam príloh

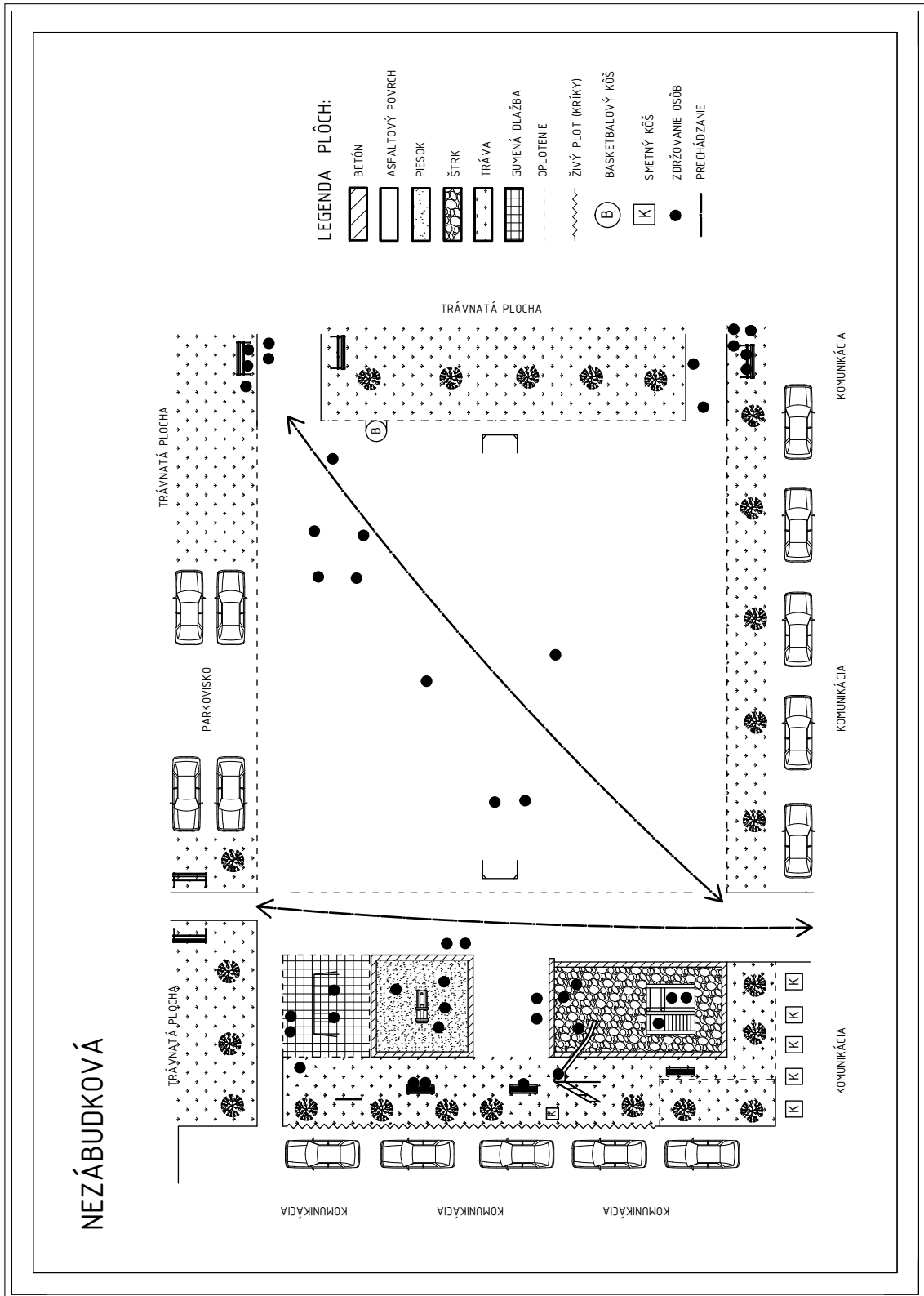
1. Schéma detského ihriska ulice Nezábudková	96
2. Zdržanie osôb na ihrisku Nezábudková	97
3. Schéma detského ihriska ulice Rumančeková	98
4. Zdržanie osôb na ihrisku Rumančeková	99
5. Schéma detského ihriska ulice Muškátová	100
6. Zdržanie osôb na ihrisku Muškátová	101
7. Schéma detského ihriska ulice Rezedová	102
8. Zdržanie osôb na ihrisku Rezedová	103
9. Schéma detského ihriska ulice Šalviová	104
10. Zdržanie osôb na ihrisku Šalviová	105
11. Schéma detského ihriska ulice Narcisová	106
12. Zdržanie osôb na ihrisku Narcisová	107
13. Schéma detského ihriska ulice Astrová	108
14. Zdržanie osôb na ihrisku Astrová	109

Schéma detského ihriska ulice Nezábudková

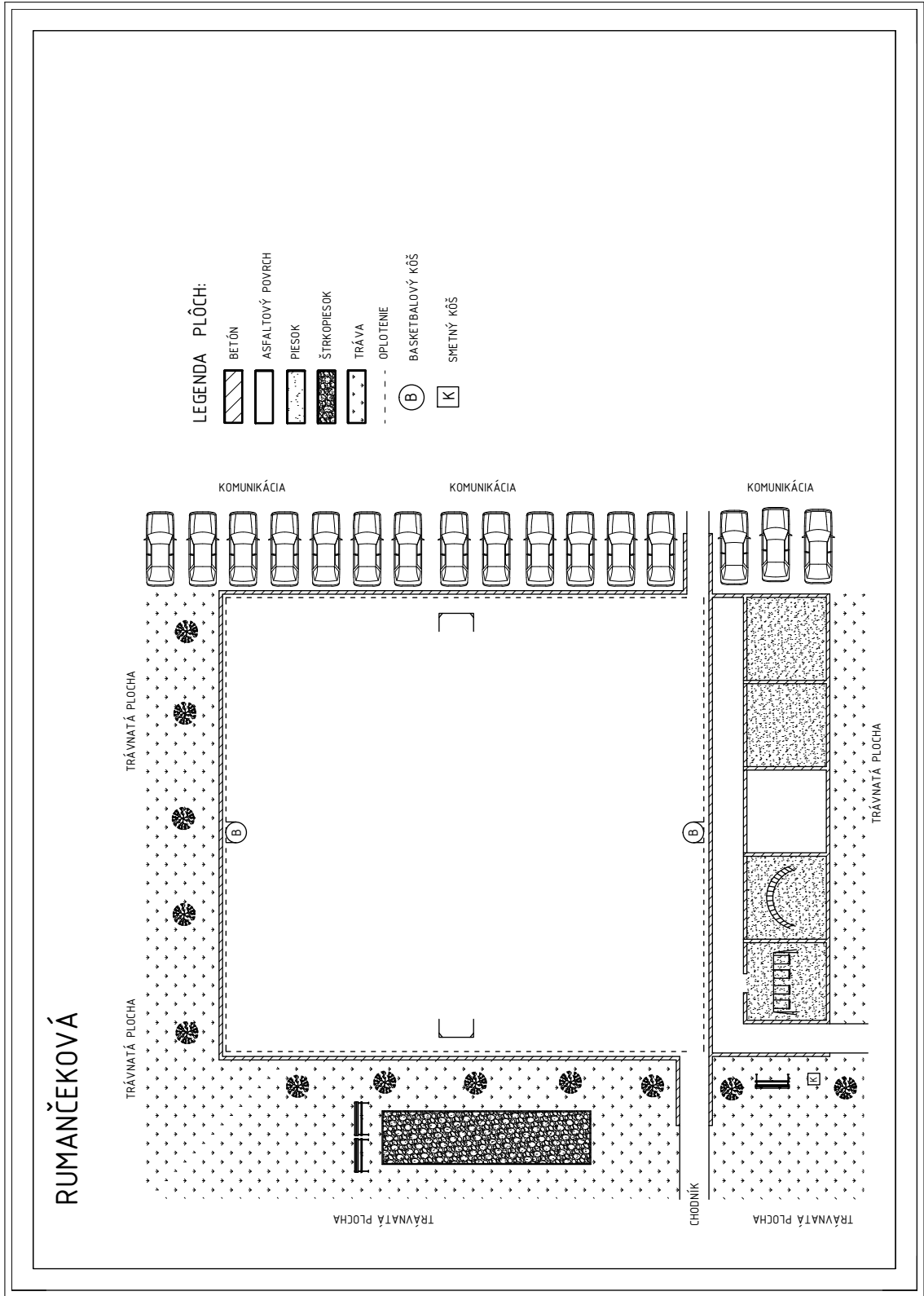

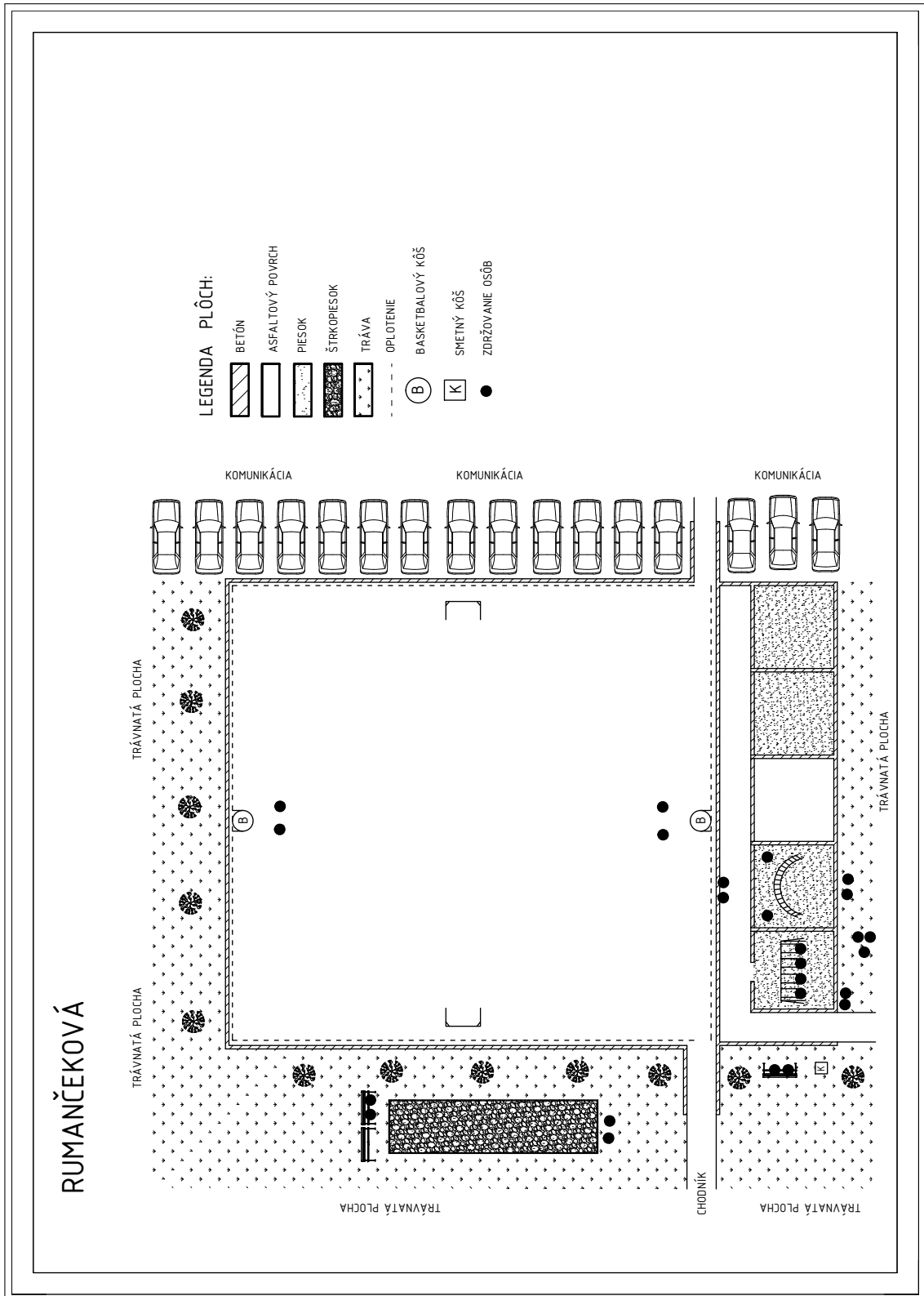
Zdržanie osôb na ihrisku Nezábudková

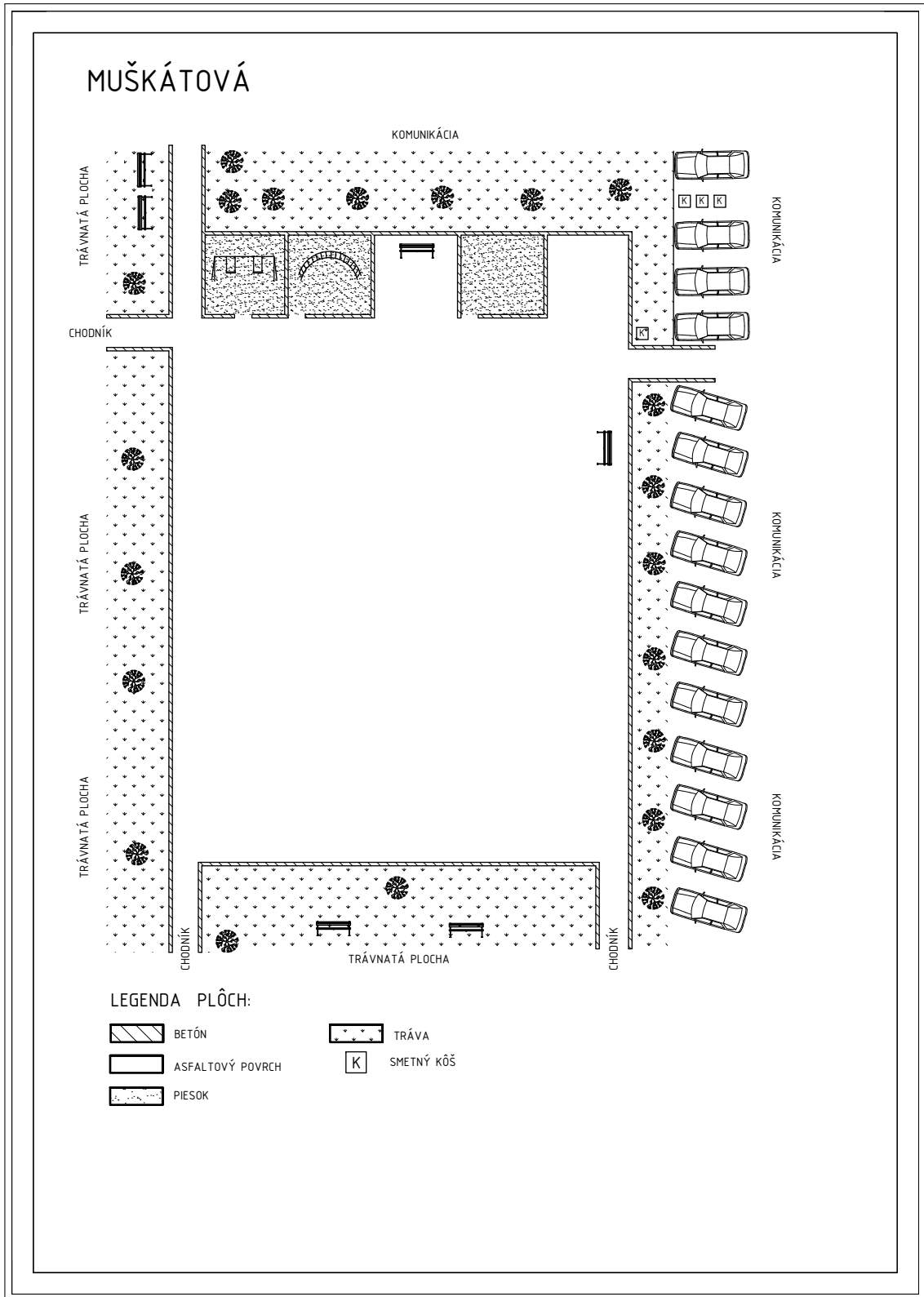
Schéma detského ihriska ulice Rumančeková

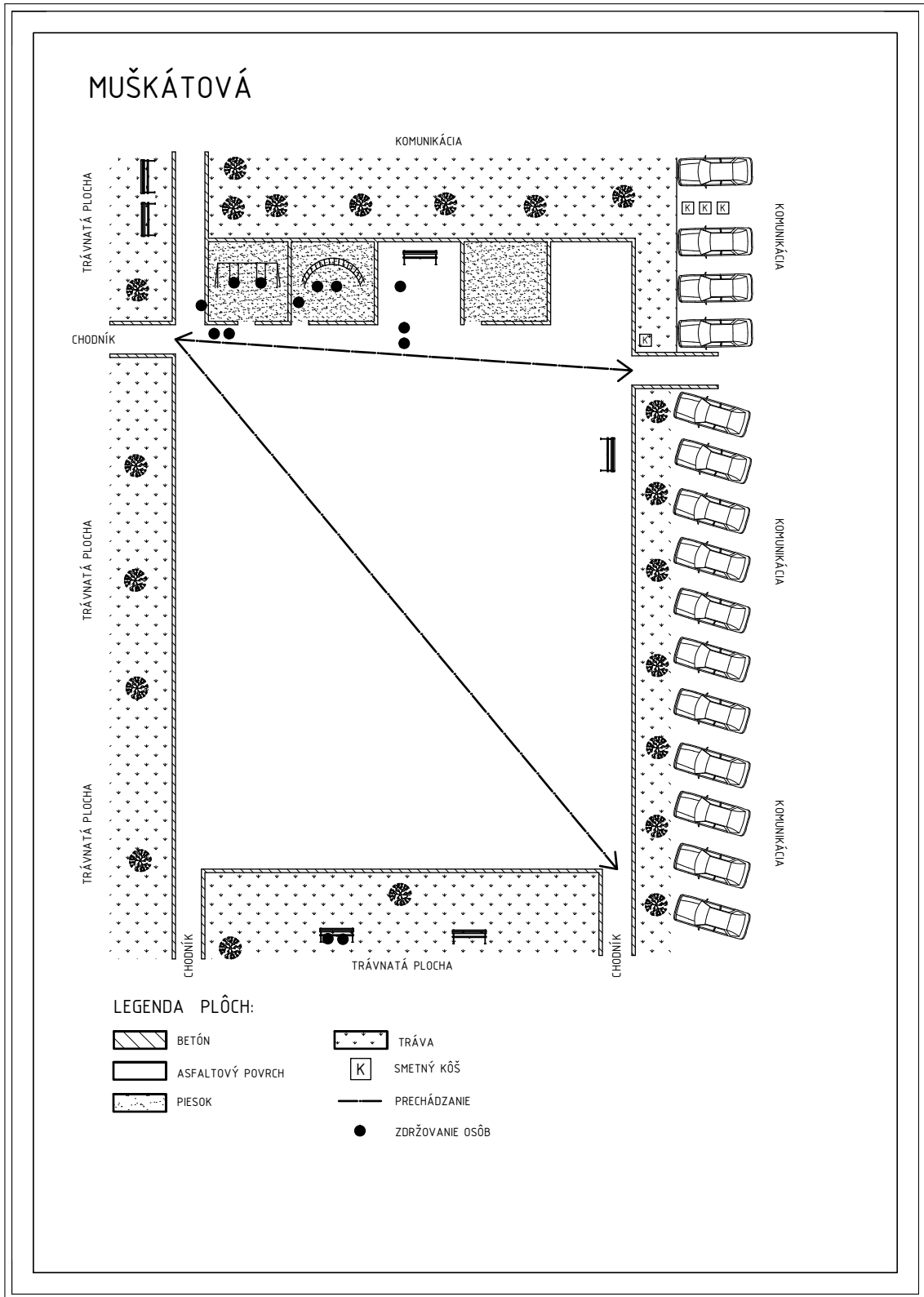
Zdržanie osôb na ihrisku Rumančeková

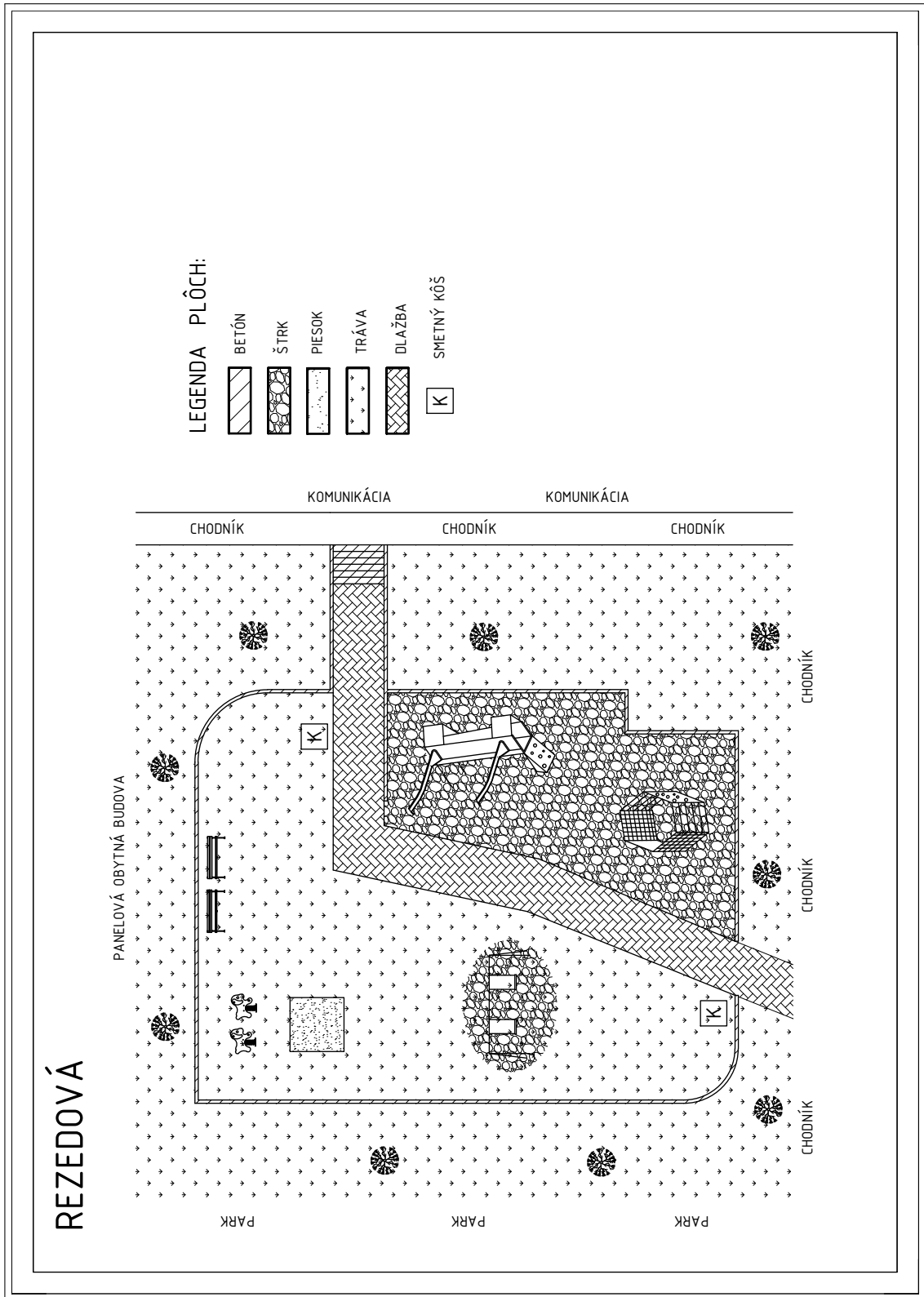
Schéma detského ihriska ulice Muškátová

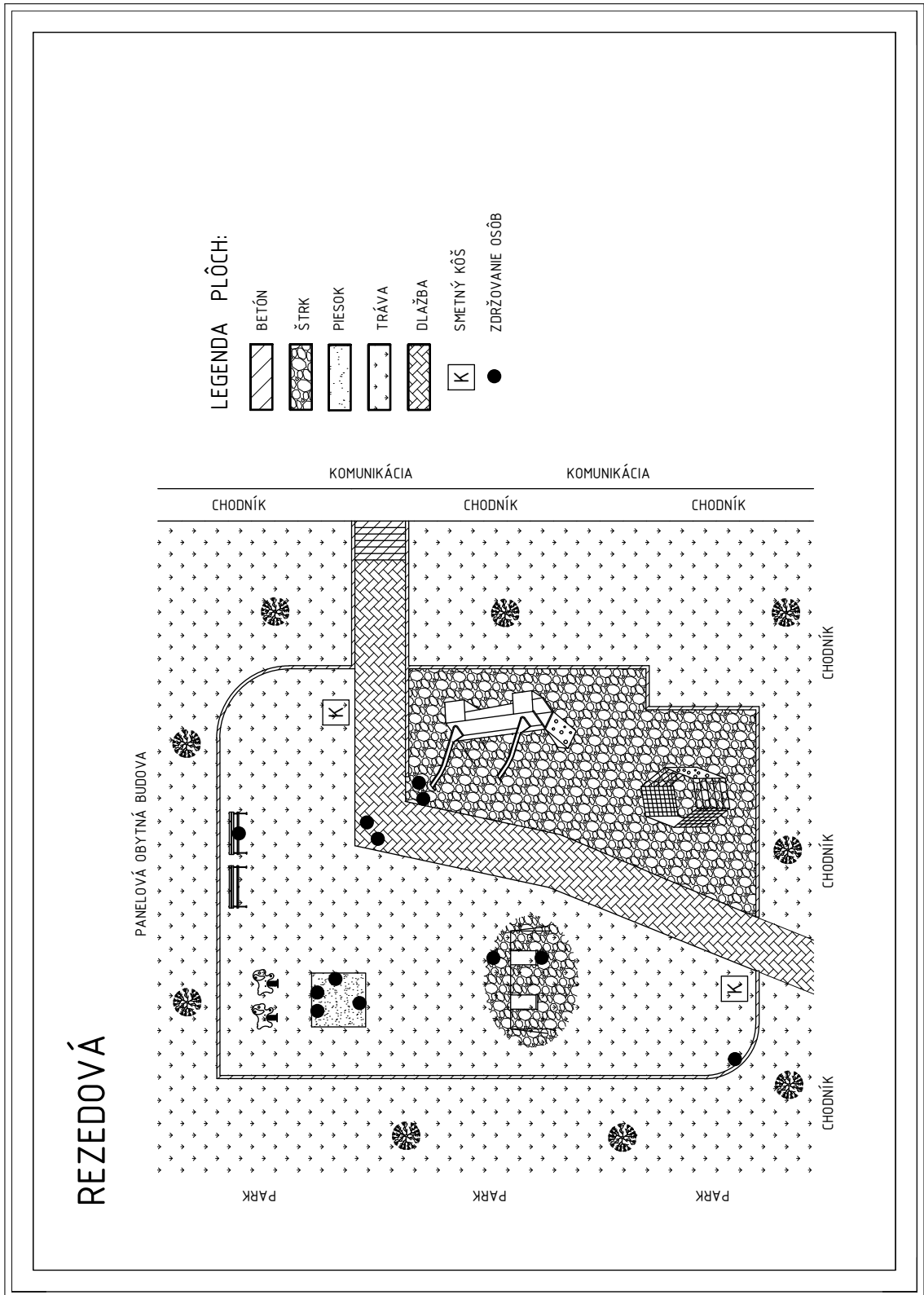
Zdržanie osôb na ihrisku Muškátová

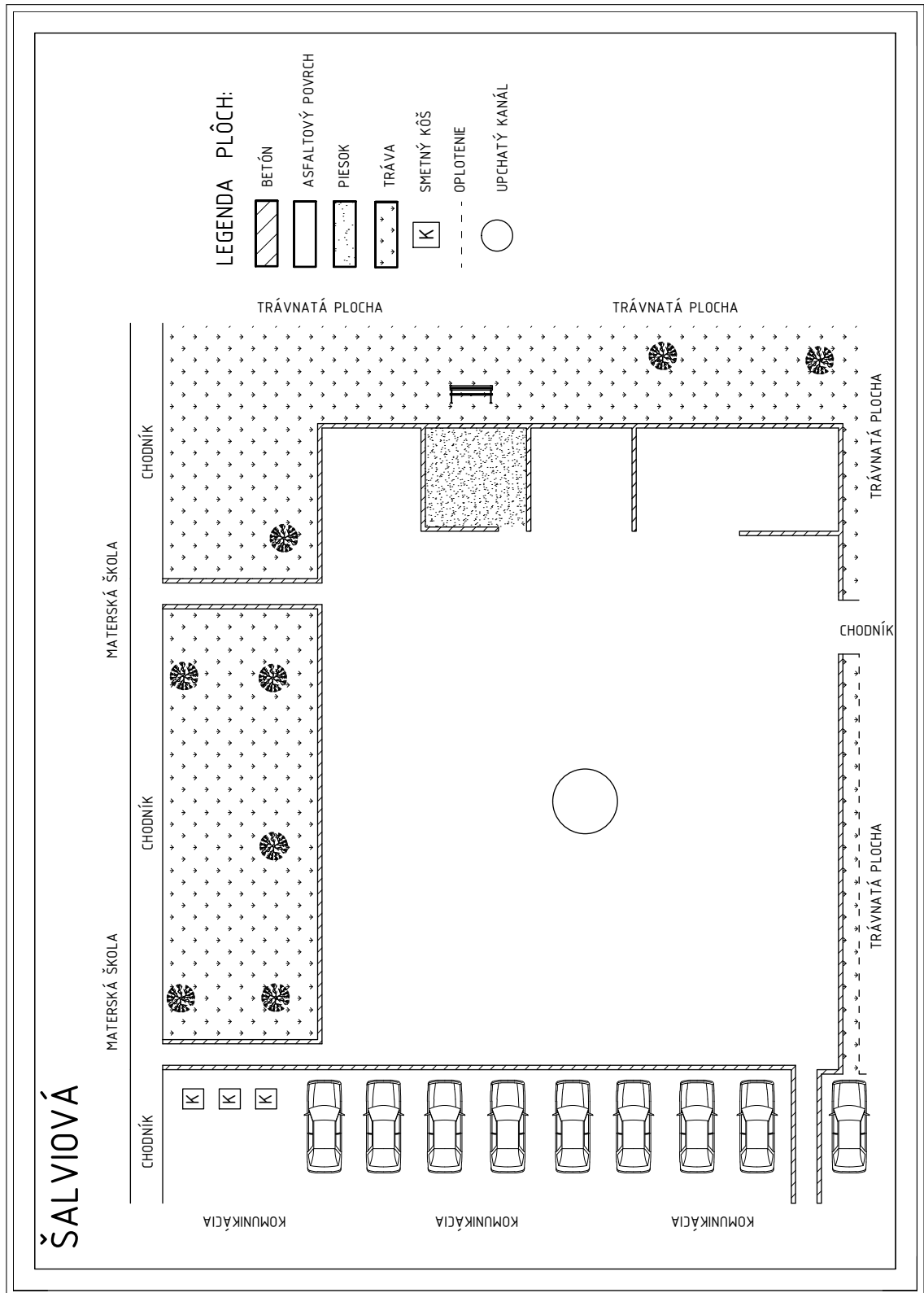
Schéma detského ihriska ulice Rezedová

Zdržanie osôb na ihrisku Rezedová

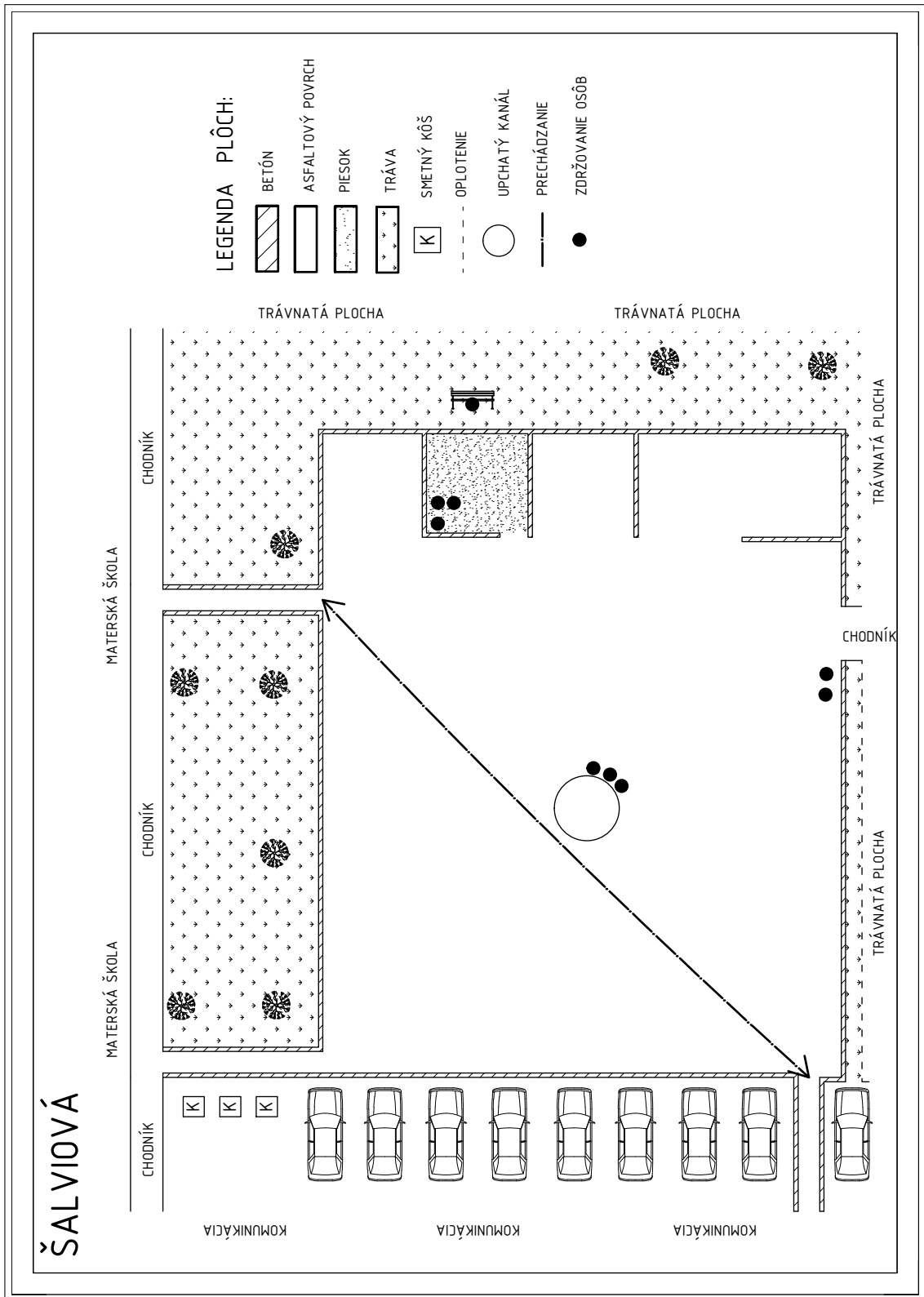

Schéma detského ihriska ulice Šalviová

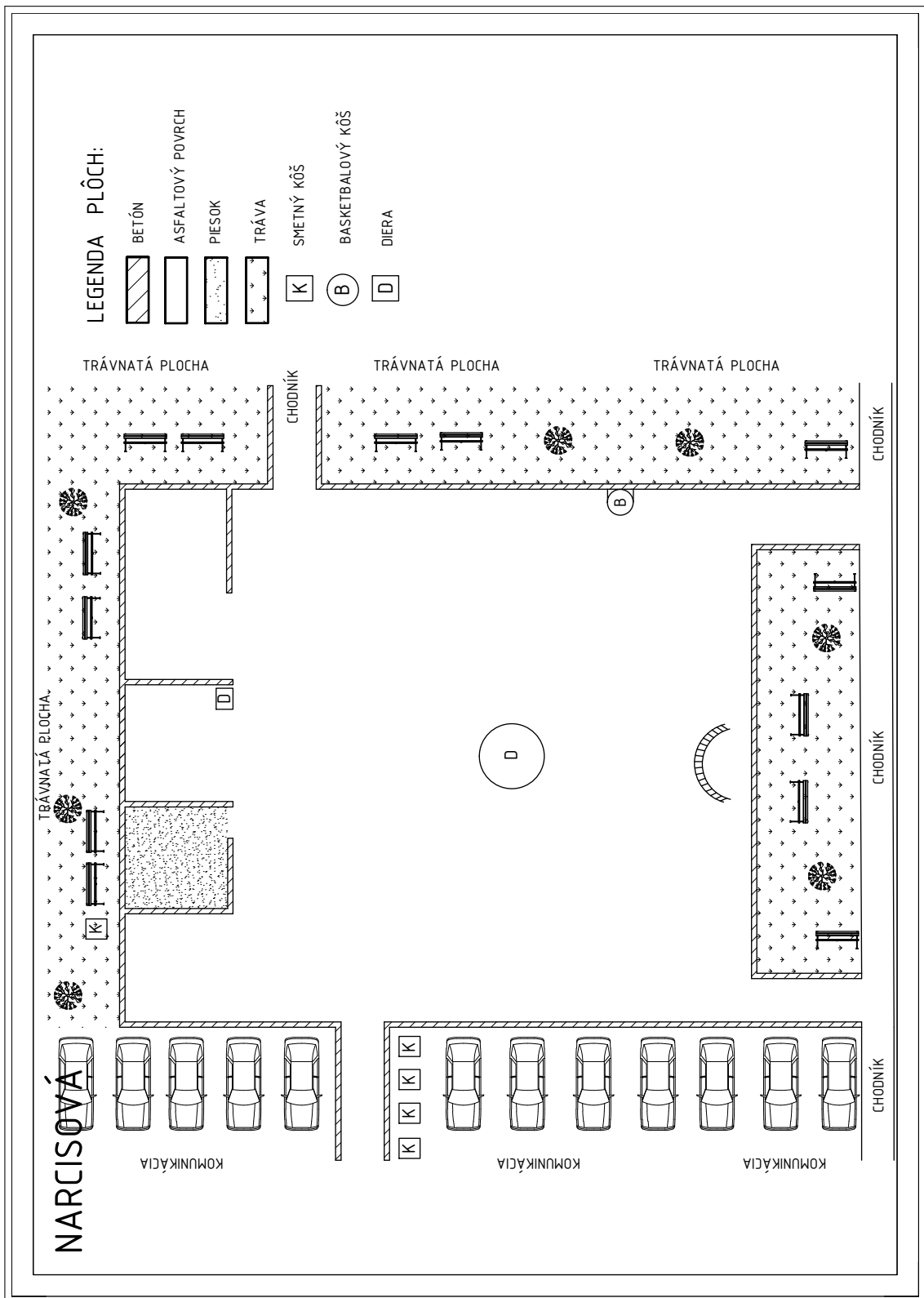

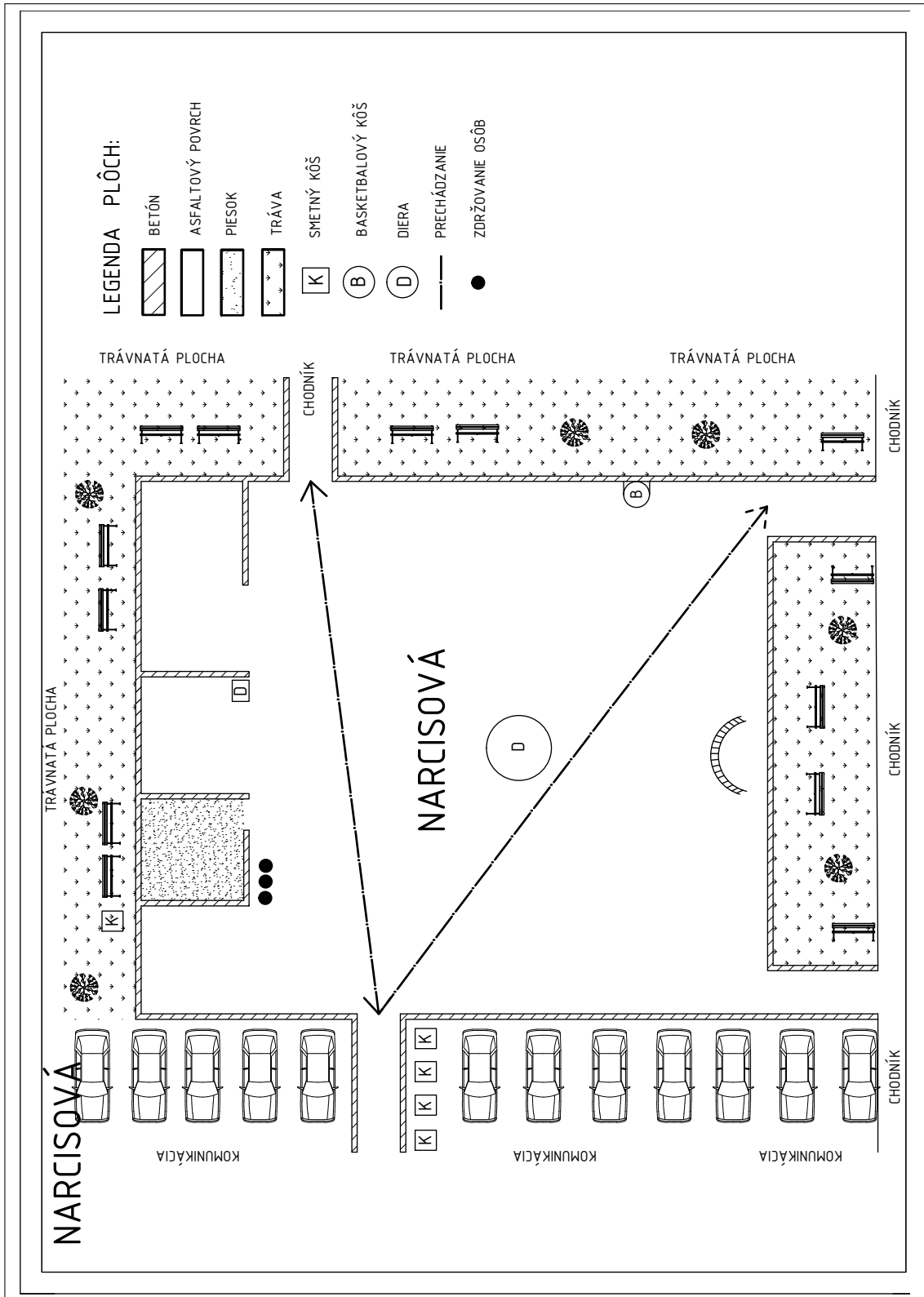
Zdržanie osôb na ihrisku Šalviová

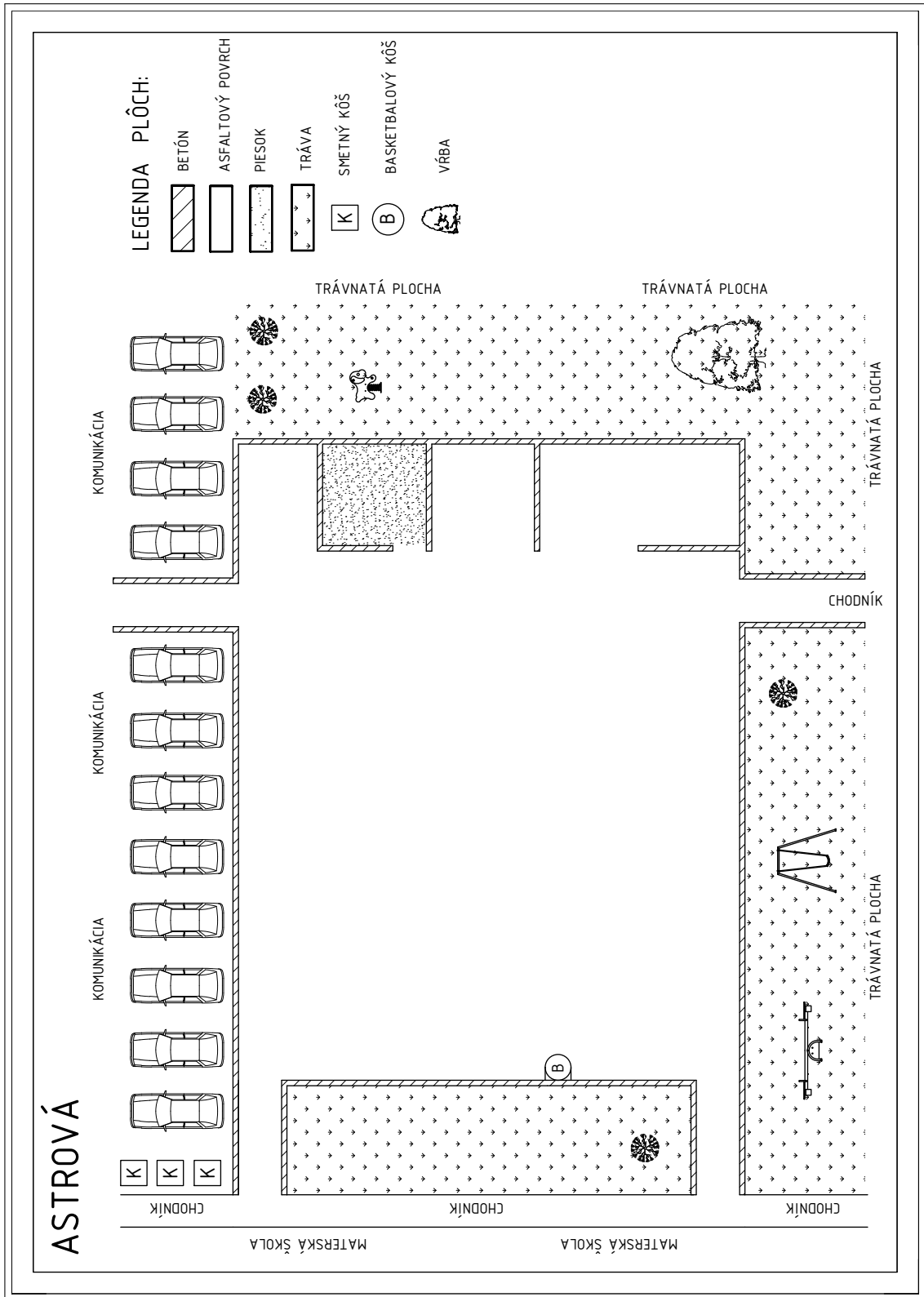
Schéma detského ihriska ulice Narcisová

Zdržanie osôb na ihrisku Narcisová

Schéma detského ihriska ulice Astrová

Zdržanie osôb na ihrisku Astrová

